Justitieutskottets betänkande 2024/25:JuU3

En ny förverkandelagstiftning

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till en ny förverkandelagstiftning som syftar till att säkerställa att regelverket är sammanhållet, effektivt och anpassat till Sveriges EU-rättsliga och övriga internationella åtaganden.

Förslagen innebär bl.a. följande:

- Det införs ett nytt 36 kap. i brottsbalken med rubriken Om förverkande av egendom och om företagsbot.
- Förverkanderegleringen i brottsbalken ska vara generellt tillämplig och därmed omfatta även specialstraffrätten, vilket innebär ändringar i ett stort antal specialstraffrättsliga bestämmelser.
- Det införs en ny förverkandeform, självständigt förverkande, som gör det möjligt att förverka egendom som inte står i proportion till en persons legitima förvärvskällor. För att säkerställa ett sådant förverkande ska tvångsmedel kunna användas.
- Det införs en ny lag som reglerar förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot. I den nya lagen finns också de grundläggande reglerna om utredning om självständigt förverkande.
- Penningbeslag utvidgas till att bli ett generellt tvångsmedel, som gör det möjligt att på ett enkelt sätt säkra egendom, t.ex. banktillgodohavanden som kommer från ett internetbedrägeri.
- Regeringen återtar den förklaring enligt artikel 3.2 a som lämnades i samband med Sveriges ratifikation av Europarådets konvention av den 16 maj 2005 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 8 november 2024.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns åtta reservationer (V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:144 En ny förverkandelagstiftning.

Tio yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut 4
Redogörelse för ärendet 10
Utskottets överväganden 11
En ny förverkandelagstiftning 11
Reservationer 47
1. Brott som kan utlösa utvidgat förverkande, punkt 2 (C) 47
2. Rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande, punkt 3 (V) 47
3. Rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande, punkt 3 (C) 48
4. Rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande, punkt 3 (MP) 49
5. Barn och unga och personer med en allvarlig psykisk störning, punkt 4 (V, MP) 50
6. En särskild skälighetsregel, punkt 5 (V) 51
7. Förverkandebeslag, punkt 6 (V, MP) 52
8. Utvärdering, punkt 7 (MP) 52
Bilaga 1
Förteckning över behandlade förslag 54
Propositionen 54
Följdmotionerna 60
Bilaga 2
Regeringens lagförslag 62

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens förslag

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till

1. lag (2024:000) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i rättegångsbalken,
4. lag om ändring i jordabalken,
5. lag om ändring i utsökningsbalken,
6. lag om ändring i miljöbalken,
7. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
8. lag om ändring i lagen (1939:299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m.m.,
9. lag om ändring i lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.,
10. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
11. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,
12. lag om ändring i krigshandelslagen (1964:19),
13. lag om ändring i lagen (1964:163) om införande av brottsbalken,
14. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
15. lag om ändring i patentlagen (1967:837),
16. lag om ändring i narkotikastrafflagen (1968:64),
17. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485),
18. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
19. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
20. lag om ändring i inkassolagen (1974:182),
21. lag om ändring i abortlagen (1974:595),
22. lag om ändring i utsädeslagen (1976:298),
23. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160),
24. lag om ändring i förfogandelagen (1978:262),
25. lag om ändring i ransoneringslagen (1978:268),
26. lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429),
27. lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet,
28. lag om ändring i polislagen (1984:387),
29. lag om ändring i jaktlagen (1987:259),
30. lag om ändring i lagen (1988:15) om förbud mot vissa radar- och laserinstrument,

31. lag om ändring i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål,

32. lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950),

33. lag om ändring i prisregleringslagen (1989:978),

34. lag om ändring i lagen (1990:783) om skydd för beteckningen svenskt arkiv,

35. lag om ändring i minerallagen (1991:45),

36. lag om ändring i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,

37. lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,

38. lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel,

39. lag om ändring i lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring,

40. lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering,

41. lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter,

42. lag om ändring i fiskelagen (1993:787),

43. lag om ändring i ordningslagen (1993:1617),

44. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,

45. lag om ändring i lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia,

46. lag om ändring i lagen (1995:831) om transplantation m.m.,

47. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),

48. lag om ändring i lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner,

49. lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306),

50. lag om ändring i ellagen (1997:857),

51. lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet,

52. lag om ändring i lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor,

53. lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument,

54. lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,

55. lag om ändring i epizootilagen (1999:657),

56. lag om ändring i zoonoslagen (1999:658),

57. lag om ändring i lagen (2000:171) om förbud beträffande viss avkodningsutrustning,

58. lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,

59. lag om ändring i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd,

60. lag om ändring i lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete,

61. lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

62. lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364),

63. lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

64. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

65. lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall,

66. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),

67. lag om ändring i lagen (2005:900) om förbud mot maskering i vissa fall,

68. lag om ändring i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.,

69. lag om ändring i lagen (2006:496) om blodsäkerhet,

70. lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat,

71. lag om ändring i lagen (2006:924) om Antarktis,

72. lag om ändring i lagen (2006:1006) om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher,

73. lag om ändring i lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.,

74. lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

75. lag om ändring i lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler,

76. lag om ändring i lagen (2008:1049) om förbud mot utsläppande på marknaden av päls av katt och hund m.m.,

77. lag om ändring i lagen (2009:366) om handel med läkemedel,

78. lag om ändring i lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel,

79. lag om ändring i skyddslagen (2010:305),

80. lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696),

81. lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster,

82. lag om ändring i skollagen (2010:800),

83. lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,

84. lag om ändring i alkohollagen (2010:1622),

85. lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877),

86. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043),

87. lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall,

88. lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

89. lag om ändring i lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter,

90. lag om ändring i lagen (2012:595) om införsel av och handel med sprutor och kanyler,

91. lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter,

92. lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

93. lag om ändring i lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott,

94. lag om ändring i lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer,

95. lag om ändring i lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag,

96. lag om ändring i lagen (2014:1009) om handel med timmer och trävaror,

97. lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315) med den ändringen att uttrycket ”14 kap. 13 §§” i 3 kap. 5 § första stycket ska bytas ut mot ”14 kap. 1–3 §§”,

98. lag om ändring i tullagen (2016:253) med den ändringen att 5 kap. 17 § första stycket sista meningen ska utgöra ett nytt stycke, det andra stycket, i denna paragraf och det andra stycket ska utgöra tredje stycket i paragrafen,

99. lag om ändring i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information,

100. lag om ändring i elsäkerhetslagen (2016:732),

101. lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete,

102. lag om ändring i strålskyddslagen (2018:396),

103. lag om ändring i lagen (2018:558) om företagshemligheter,

104. lag om ändring i lagen (2018:649) om förbud mot innehav av berusningsmedel m.m. vid hem för vård eller boende,

105. lag om ändring i spellagen (2018:1138),

106. lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn,

107. lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter,

108. lag om ändring i lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,

109. lag om ändring i lagen (2020:272) om konto- och värdefackssystem med den ändringen att ordet ”och” ska införas i 3 § 4 efter ”utredningsorder,”,

110. lag om ändring i lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande,

111. lag om ändring i lagen (2021:600) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om medicintekniska produkter,

112. lag om ändring i lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering,

113. lag om ändring i lagen (2022:155) om tobaksskatt,

114. lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation,

115. lag om ändring i terroristbrottslagen (2022:666),

116. lag om ändring i lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter,

117. lag om ändring i lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt),

118. lag om ändring i lagen (2023:677) om frysning av tillgångar,

119. lag om ändring i lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar,

120. lag om ändring i tullbefogenhetslagen (2024:000),

b) godkänner att regeringen återtar den förklaring enligt artikel 3.2 a som avgavs i samband med Sveriges ratifikation av Europarådets konvention av den 16 maj 2005 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism med innebörden att Sverige förbehåller sig rätten att – beträffande annan brottslighet än penningtvätt, sådan brottslighet som motsvaras av de i bilagan till konventionen nämnda brottskategorierna eller brottslighet som omfattas av brottsbalken – föreskriva att förverkande enligt artikel 3.1 endast ska ske i den utsträckning brottet kan föranleda fängelse i mer än ett år.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:144 punkterna 1–121.

2. Brott som kan utlösa utvidgat förverkande

Riksdagen avslår motion
2023/24:2921 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 1 (C)

3. Rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 2 och
2023/24:2921 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 2 (V)
Reservation 3 (C)
Reservation 4 (MP)

4. Barn och unga och personer med en allvarlig psykisk störning

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 3 och
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 5 (V, MP)

5. En särskild skälighetsregel

Riksdagen avslår motion

2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 6 (V)

6. Förverkandebeslag

Riksdagen avslår motion
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 7 (V, MP)

7. Utvärdering

Riksdagen avslår motion
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 8 (MP)

Stockholm den 26 september 2024

På justitieutskottets vägnar

Richard Jomshof

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Richard Jomshof (SD), Ardalan Shekarabi (S), Mikael Damsgaard (M), Adam Marttinen (SD), Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S), Katja Nyberg (SD), Mattias Vepsä (S), Fredrik Kärrholm (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Pontus Andersson Garpvall (SD), Martin Melin (L), Sanna Backeskog (S), Lars Isacsson (S) och Rebecka Le Moine (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2023/24:144 En ny förverkandelagstiftning. I propositionen lämnar regeringen förslag till en ny förverkandelagstiftning. Förslagen syftar till att säkerställa att regelverket är sammanhållet, effektivt och anpassat till Sveriges EU-rättsliga och övriga internationella åtaganden.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

En ny förverkandelagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till en ny lag om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot och till lagändringar i bl.a. brottsbalken och rättegångsbalken. Förslagen innebär en reformering av förverkandelagstiftningen i syfte att den ska kunna utgöra ett effektivt verktyg i brottsbekämpningen.

Riksdagen godkänner att regeringen återtar den förklaring enligt artikel 3.2 a som avgavs i samband med Sveriges ratifikation av Europarådets konvention av den 16 maj 2005 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande, förverkandebeslag och utvärdering.

Jämför reservation 1 (C), 2 (V), 3 (C), 4 (MP), 5 (V, MP), 6 (V), 7 (V, MP) och 8 (MP).

Bakgrund

Förverkandelagstiftningen

Förverkande är en särskild rättsverkan av brott, dvs. en författningsreglerad följd av ett brott som inte är en brottspåföljd och inte heller utgörs av en skyldighet att betala skadestånd. Förverkande kan avse främst brottsvinster (utbyte), hjälpmedel och egendom som varit föremål för brott. Förverkande kan ske genom antingen sakförverkande eller värdeförverkande. Sakförverkande innebär att viss utpekad egendom förklaras förverkad i dom eller beslut, dvs. att ägaren förlorar sin rätt till den aktuella egendomen som i stället tillfaller staten. Ett värdeförverkande har formen av en förpliktelse för den enskilde att prestera en viss mängd egendom till staten, i princip alltid i form av en skyldighet att betala en viss summa pengar.

De grundläggande reglerna om förverkande finns i 36 kap. brottsbalken. Där regleras bl.a. under vilka förutsättningar förverkande får beslutas och mot vem talan om förverkande kan föras.

Enligt 36 kap. 1 § brottsbalken ska utbyte av brott förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt. Med utbyte av brott avses både konkret egendom som någon kommit över genom brott och det till penningbelopp uppskattade värdet av vad som åtkommits. Begreppet omfattar alltså både konkreta föremål och abstrakt vinst. Vidare kan vad någon har tagit emot som

ersättning för kostnader i samband med ett brott förverkas, om mottagandet utgör brott enligt brottsbalken. I stället för det mottagna får dess värde förklaras förverkat. Även egendom som har trätt i stället för utbyte av brott, avkastningen av utbyte samt avkastning av det som har trätt i stället för utbytet kan med stöd av 1 c § förverkas som utbyte av brott.

Sedan 2008 är det enligt 1 b § möjligt att förverka inte bara utbyte av det brott som en person döms för utan även utbyte som kommer från en inte närmare preciserad brottslighet (utvidgat förverkande). Utmärkande för denna förverkandeform är att den i grunden fokuserar på illegitimt åtkommen egendom, som inte kan förklaras av t.ex. en väl tilltagen förvärvsinkomst, snarare än att bedöma om ett visst brott gett upphov till en viss vinst. Däremot förutsätter ett förverkande enligt paragrafen att någon döms för ett visst brott. Förverkandeformen har införts som ett resultat av de förpliktelser som följer av EU-rätten. Utvidgat förverkande förutsätter alltså ett förverkandeutlösande brott. Det krävs att det för brottet är föreskrivet fängelse i fyra år eller mer eller att brottet är särskilt angivet i paragrafen. Utvidgat förverkande förutsätter också att det förverkandeutlösande brottet kan ge utbyte. Utvidgat förverkande får inte beslutas om det framstår som oskäligt.

I 2 § regleras förverkande av egendom som använts som hjälpmedel vid brott enligt brottsbalken. Förverkande av hjälpmedel får beslutas om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Även egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel får förverkas om brottet antingen har fullbordats eller om det har varit fråga om ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse eller stämpling till brott. Egendom som har framställts genom brott eller vars användande utgör brott får också förverkas enligt den nu aktuella paragrafen.

I 3 § finns bestämmelser om förverkande i vissa fall av föremål som riskerar att komma till brottslig användning. Bestämmelsen tar sikte på typiska brottsverktyg. Förverkande av detta slag förutsätter inte att brott har begåtts och förverkandeformen kan därför inte ses som en särskild rättsverkan av brott.

Om det har uppkommit ekonomiska fördelar för näringsidkare av brott som begåtts i näringsverksamhet, ska enligt 4 § värdet av dessa förklaras förverkat även när det inte följer av andra regler. Detta gäller dock inte om förverkande är oskäligt.

I 5 § regleras hos vem förverkande får ske. Enligt paragrafen får förverkande ske från gärningsmannen eller annan som medverkat vid brottet, den i vars ställe gärningsmannen eller annan medverkande var, den som genom brottet beretts vinning eller viss näringsidkare, den som efter brottet förvärvat egendomen genom vissa i huvudsak familjerättsliga fång samt från den som efter brottet förvärvat egendomen på annat sätt och som därvid haft vetskap om eller skälig anledning till antagande om egendomens samband med brottet.

I 13 § regleras vad som gäller om brottet har begåtts av någon som inte har fyllt 15 år eller som har handlat under påverkan av en allvarlig psykisk

störning. I sådana fall får rätten besluta om förverkande av egendom endast om och i den mån det med hänsyn till gärningsmannens psykiska tillstånd, gärningens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt kan anses skäligt.

Av 15 § framgår att ett beslut om förverkande förfaller om verkställighet inte skett inom tio år från det att beslutet vann laga kraft.

Utöver bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken finns det regler om förverkande i vissa specialstraffrättsliga författningar. Även om dessa ibland skiljer sig i olika avseenden från brottsbalkens reglering fungerar bestämmelserna i brottsbalken som riktlinjer vid tillämpningen av de specialstraffrättsliga reglerna. Enligt 36 kap. 1 § brottsbalken är reglerna om förverkande av utbyte m.m. tillämpliga på brott inom specialstraffrätten om det är fråga om brott för vilket är föreskrivet fängelse i mer än ett år. Det är således möjligt att med stöd av paragrafen besluta om förverkande vid ett antal specialstraffrättsliga brott. Möjligheten är dock begränsad till allvarligare brott.

Åtskilliga specialstraffrättsliga författningar innehåller bestämmelser om förverkande även vid brott som inte har mer än ett års fängelse i straffskalan. Så är t.ex. fallet när det gäller vissa brott enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Företagsbot

Företagsboten är – liksom förverkande – en särskild rättsverkan av brott och hanteras i huvudsak enligt samma förfaranderegler som förverkande. Bestämmelserna om företagsbot infördes 1986. Vid tillkomsten av företagsbotssystemet anfördes att det då gällande sanktionssystemet ansågs otillräckligt för att komma till rätta med brott i näringsverksamhet vilket motiverade att ett nytt sanktionssystem infördes. De centrala bestämmelserna om företagsbot finns i 36 kap. brottsbalken.

En företagsbot åläggs företag för brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter.

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2020 skärptes företagsbotsregleringen, bl.a. genom att ett företags betalningsförmåga ska ha betydelse när företagsbotens storlek ska bestämmas när det är fråga om särskilt allvarlig brottslighet som begås i större företags verksamhet. Reformen innebar också att maximibeloppet för företagsbot i dessa fall höjdes från 10 miljoner kronor till 500 miljoner kronor och att möjligheterna att förelägga företagsbot genom strafföreläggande utökades.

Handläggningen av talan om förverkande och företagsbot

Det finns inga bestämmelser i rättegångsbalken som särskilt reglerar förfarandet vid förverkande. En talan om förverkande kan tas upp på tre olika sätt. Den vanligaste formen av förverkandetalan riktas mot en tilltalad i samma rättegång som åtalet. Det är dock möjligt att rikta en sådan talan mot en annan

person än den tilltalade i samma rättegång som åtalet. Likaså kan en förverkandetalan föras utan samband med ett åtal.

Förverkande på grund av brott sker vanligen genom en förverkande-förklaring som meddelas av domstol.

Om en fråga om förverkande tas upp i samband med åtal för det brott som förverkandet grundar sig på, regleras förfarandet av de allmänna reglerna om rättegången i brottmål. Om förverkandefrågan däremot rör någon som inte är tilltalad, regleras förfarandet i stället i lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m. (nedan kallad 1986 års förfarandelag). Enligt 2 § prövas förverkandefrågan som huvudregel i dessa fall av allmän domstol efter särskild talan, och rättegångsbalkens regler om åtal för brott på vilket det inte kan följa svårare straff än böter tillämpas.

Åklagare kan med stöd av 3 § första och andra styckena pröva en fråga om förverkande av sådan egendom som tagits i beslag, om det som ska förverkas inte uppgår till betydande belopp eller det finns andra särskilda skäl mot ett sådant förfarande. Om värdet av beslagtagen egendom som ska förverkas uppgår till mindre än en tiondels basbelopp, eller om egendomen saknar saluvärde, får en polisman eller annan anställd vid Polismyndigheten som myndigheten har utsett besluta om förverkande (3 § fjärde stycket). Detta förutsätter dock att det är uppenbart att förutsättningarna för förverkande är uppfyllda. Den som är missnöjd med ett beslut om förverkande får anmäla missnöje mot beslutet. Åklagaren ska, om han eller hon inte häver beslaget, inom en månad från missnöjesanmälan väcka talan vid domstol, som då slutligen avgör saken. Om inte sådan talan väcks ska den beslagtagna egendomen återlämnas.

När talan om utvidgat förverkande ska föras mot någon annan än den som åtalats för det förverkandeutlösande brottet ska talan väckas i särskild ordning enligt lagen (2008:369) om förfarandet vid förverkande av utbyte av brottslig verksamhet i vissa fall (2008 års förfarandelag). I 3 § anges att en särskild talan om utvidgat förverkande ska väckas inom ett år från det att domen i målet om det förverkandeutlösande brottet fått laga kraft.

Åtgärder för att säkra förverkande

Beslag

För att egendom som kan bli föremål för en talan om förverkande ska kunna säkras kan föremål tas i beslag om det skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott, ha tagits ifrån någon genom brott, vara förverkat på grund av brott, kunna användas för att utföra en genomsökning på distans eller ha betydelse för utredning om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet.

Kvarstad

För att säkra värdeförverkande finns tvångsmedlet kvarstad. Rätten kan besluta om kvarstad om det finns en risk för att den misstänkte, genom att avvika eller undanskaffa egendom eller på annat sätt, undandrar sig att betala

vad som kan komma att ådömas honom eller henne på grund av brottet i form av böter, värdet av förverkad egendom, företagsbot eller annan ersättning till det allmänna eller skadestånd eller annan ersättning till målsägande. Kvarstad får beslutas på så mycket av den misstänktes egendom att fordringen kan antas bli täckt vid utmätning.

Förvar

Förvar är en provisorisk åtgärd som kan beslutas av åklagare, eller i vissa brådskande fall av polis, i väntan på rättens beslut i en fråga om kvarstad. Kvarstad kan avse fast egendom likaväl som alla former av lös egendom – inklusive banktillgodohavanden och andra fordringsrätter.

Penningbeslag

När lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott (penningtvättsbrottslagen) infördes, skapades en möjlighet att säkra egendom i form av pengar, kontobehållningar, aktiedepåer eller liknande som representerar fordringar eller andra rättigheter som misstänks vara föremål för penningtvätt. Beslagsformen är även tillämplig i de fall någon misstänks för finansiering av terrorism enligt terroristbrottslagen (2022:666). För att penningbeslag ska få beslutas måste det skäligen kunna antas att den egendom som ska tas i penningbeslag är föremål för vissa brott eller försök till sådana brott enligt någon av lagarna.

Propositionen

Utgångspunkter för en ny förverkandelagstiftning

Regeringen anför att en grundläggande utgångspunkt för en reform av förverkandelagstiftningen bör vara att regelverket ska vara effektivt och möta vår tids utmaningar. Det bör därmed vara utformat på ett sätt som innebär att brottslighet inte lönar sig. Ingen ska ges möjlighet att skörda frukterna av brottslig verksamhet. Det gäller inte bara den som kan hållas straffrättsligt ansvarig för ett visst brott. Att brottslighet inte ska löna sig är dock inte viktigt enbart utifrån ett rättviseperspektiv. Det är väl så viktigt för att minska incitamenten att begå brott. Utmärkande för den organiserade brottsligheten är att dess huvudsakliga drivkraft utgörs av viljan att göra ekonomiska vinster. Svensk brottsbekämpning har framför allt fokuserat på lagföring av enskilda brott. De omfattande oförklarade tillgångar som finns i sammanhang som kan kopplas till organiserad brottslighet angrips därför huvudsakligen inom ramen för lagföring av enskilda brott. De senaste årens brottsutveckling visar att det finns ett behov av en förverkandelagstiftning som är bättre anpassad till dagens förhållanden. Den ska på ett effektivt sätt träffa företeelser och brott i ständig förändring. Samtidigt måste intresset av en effektiv lagstiftning vägas mot enskildas berättigade förväntningar på en legitim och tydlig lagstiftning som

inte leder till osäkerhet om hur den ska tillämpas. För att förverkandelagstiftningen ska tillämpas i önskvärd utsträckning är det därför angeläget att regelverket är tydligt och förutsebart.

En effektiv förverkandelagstiftning kan minska möjligheterna för kriminella nätverk att göra vinster på sin brottsliga verksamhet, begränsa deras möjligheter att bygga upp resurser som kan återinvesteras i nya brottsupplägg eller i den legala ekonomin samt bidra till att bryta nyrekryteringen genom att minska incitamenten att begå brott.

I regeringsformen, Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan) och den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) finns bestämmelser som tillförsäkrar enskilda skydd för grundläggande fri- och rättigheter. Vissa av dessa rättigheter kan inskränkas genom lagstiftning men endast under förutsättning att de är proportionerliga i förhållande till inskränkningarnas ändamål. Begränsningar av dessa rättigheter får vidare endast göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. I förhållande till vissa rättigheter ställs krav på att rättighetsinskränkningar måste ske för vissa angivna ändamål. Det bör här även nämnas att FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) sedan den 1 januari 2020 utgör svensk lag (prop. 2017/18:186 Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter).

Det är en självklar utgångspunkt att en ny förverkandelagstiftning ska utformas i enlighet med grundläggande fri- och rättigheter. Likaså är det angeläget att det förfarande genom vilket en talan om förverkande eller om företagsbot prövas lever upp till rättssäkerhetens krav.

Sverige är även förpliktat att fullgöra internationella åtaganden på förverkandeområdet. Under senare år har en betydande rättsutveckling skett inom EU och internationellt. Såväl EU-rättsakter som andra internationella rättsakter och rekommendationer utfärdade av t.ex. Europarådet, FN och Financial Action Task Force på straffrättens område innehåller regelmässigt bestämmelser som kräver att medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det finns effektiva förverkandesanktioner.

Förverkandelagstiftningen bör utformas så att den säkerställer att Sverige lever väl upp till de krav som följer av Sveriges internationella åtaganden.

En ny förverkandereglering

En enklare och tydligare förverkandelagstiftning

För att minska incitamenten att begå brott krävs det att rättsväsendet har ändamålsenliga möjligheter att ta brottsvinster från kriminella. Att bestämmelserna är tydliga och enkla bidrar till att utredningssvårigheter undviks för rättsväsendets aktörer. Det är därför angeläget att oklarheter och gränsdragningsproblem undviks i så stor utsträckning som möjligt. Rättssäkerheten kräver också att var och en kan förstå vilka straffrättsliga

reaktioner som kan följa på ett brott. Sammantaget innebär detta att förverkandelagstiftningen bör vara tydlig, effektiv och ändamålsenlig.

Det har gått drygt 50 år sedan huvuddragen i den nuvarande förverkandelagstiftningen infördes. Kritik har i olika sammanhang riktats mot dess utformning. Det har bl.a. anförts att den är svår att tillämpa och präglad av inkonsekvenser och att den brister i systematik. Med anledning av de förhållandevis omfattande förändringar som skett i förverkandeinstitutet har även frågan väckts om den nu gällande lagstiftningen på ett konsekvent sätt ger uttryck för de ändamål och principer som bildade utgångspunkter när förverkandeinstitutet infördes.

De förslag till ny lagstiftning som behandlas i propositionen innebär sammantaget stora förändringar av reglerna i 36 kap. brottsbalken. I syfte att skapa en samlad, överskådlig och lättillämpad reglering anser regeringen att det är motiverat att upphäva nuvarande 36 kap. och införa ett nytt 36 kap. i brottsbalken. Kapitlet kommer inte att vara tillämpligt vid andra särskilda rättsverkningar av brott än förverkande och företagsbot. Det utesluter dock inte att vissa bestämmelser som inte är betungande för den enskilde i undantagsfall kan bli analogt tillämpliga i förhållande till andra rättsverkningar.

Liksom i den nuvarande regleringen i 36 kap. finns det i det föreslagna kapitlet vissa förverkandeformer som inte utgör en särskild rättsverkan av brott. Det gäller reglerna om förverkande av särskilda brottsverktyg och den nya förverkandeformen självständigt förverkande. Gemensamt för dessa förverkandeformer är att beslut om förverkande i sådana fall inte bygger på att ett brott har begåtts.

Förverkanderegleringens tillämplighet

Regeringen föreslår att förverkanderegleringen i brottsbalken ska vara generellt tillämplig och därmed omfatta även specialstraffrätten. En generell reglering skapar enligt regeringen förutsättningar för en tydligare och mer lättillämpad lagstiftning. Det innebär att regler i specialstraffrätten utmönstras, i den utsträckning det är möjligt, till förmån för brottsbalkens generella regelverk. De specialstraffrättsliga förverkanderegler som finns kvar ska ha företräde framför brottsbalkens förverkanderegler. För att undvika luckor i förverkandelagstiftningen ska brottsbalkens bestämmelser om förverkande dock vara subsidiärt tillämpliga.

Förslaget till nytt 36 kap. i brottsbalken innebär ändringar i den grundläggande begreppsbildning som i dag gäller på förverkandeområdet. Med anledning av det föreslagna 36 kap. brottsbalken ska nödvändiga följdändringar göras i förverkandebestämmelser i författningar utanför brottsbalken och i författningar som hänvisar till brottsbalkens förverkandebestämmelser. Regeringen föreslår även mindre ändringar av språklig och redaktionell natur i syfte att modernisera äldre bestämmelser. Vidare ska vissa bestämmelser om förverkande som inte längre behövs upphävas.

Från vem får förverkande ske?

Centralt för en reglering om förverkande är att det bör framgå tydligt från vem ett förverkande ska få ske. Regeringen anför att en ny lagstiftning därför bör utformas på ett sådant sätt att osäkerheter i rättstillämpningen i så stor utsträckning som möjligt kan undvikas. Regeringen föreslår att förverkande ska få ske endast från den som egendomen tillhör eller från den som ska anses vara ägare till egendomen. Det hindrar dock inte att penningmedel förverkas hos den som innehar medlen. Det införs presumtionsbestämmelser om vem som ska anses vara ägare. Bland annat ska den som har lös egendom i sin besittning anses vara ägare till egendomen om det inte framgår att den tillhör någon annan.

För de former av förverkande som grundas på ett brott måste det, utöver kravet att egendomen ska tillhöra förverkandesvaranden (äganderättskravet), finnas en koppling mellan förverkandesvaranden och det brott som förverkandet grundar sig på (kopplingskravet). Propositionen innehåller förslag om detta. För förverkandeformerna självständigt förverkande och förverkande av särskilda brottsverktyg uppställs det däremot inte något kopplingskrav i relation till ett brott, eftersom dessa förverkandeformer inte bygger på att ett brott har begåtts. Förutsatt att omständigheterna som kan utlösa förverkande är uppfyllda är det för den senare kategorin av förverkandeformer alltså tillräckligt att egendomen tillhör förverkandesvaranden eller att denne anses vara egendomens ägare.

Förverkande av hjälpmedel, egendom som har varit föremål för brott och särskilda brottsverktyg

Regeringen föreslår att den nuvarande regleringen om förverkande av egendom som använts som hjälpmedel vid brott överförs till det nya 36 kap. brottsbalken med den enda förändringen att den görs generellt tillämplig. När det gäller förverkande av brottsföremål ska detta, liksom i dag, få ske i fråga om egendom som har framställts genom brott, vars användande utgör brott, eller som någon har tagit befattning med på ett sätt som utgör brott. Regeringen föreslår vidare att reglerna om förverkande av brottsföremål utvidgas så att förverkande också kan ske i fråga om egendom som på annat liknande sätt har varit föremål för brott. Det ska inte längre förutsättas att förverkande av brottsföremål behövs för att förebygga brott eller att det annars finns särskilda skäl. Sammantaget innebär förslaget att ett flertal förverkandebestämmelser i specialstraffrätten kan upphävas till förmån för den generella regleringen i brottsbalken. I propositionen lämnar regeringen även förslag som innebär att förverkande ska få ske av särskilda brottsverktyg.

Förverkande av brottsvinster och oförklarade tillgångar

Förtjänster från brottslighet ska neutraliseras

Förverkande av brottsvinster, å ena sidan, som tar sikte på den vinst som ett specifikt brott har gett upphov till kan sägas utgöra en del av vad som kan betraktas som konventionell brottsbekämpning. Utvidgat förverkande, å andra

sidan, är visserligen inriktat på att neutralisera förtjänster från brottslighet. En väsentlig skillnad mellan förverkandeformerna är dock att utvidgat förverkande i grunden tar sikte på viss egendom som direkt eller indirekt härrör från en inte närmare preciserad brottslighet, snarare än att bedöma om ett visst brott har gett upphov till en viss vinst. Utvidgat förverkande kan därmed anses utgöra grunden för den s.k. tillgångsinriktade brottsbekämpningen i den nuvarande lagstiftningen. Prövningen av förverkandefrågan blir därmed inte inriktad på att utreda, och än mindre att fastställa, en persons ansvar för ett brott och om brottet har gett upphov till en vinst. Vad som i praktiken förverkas är oförklarade tillgångar.

För att synliggöra att förverkande kan ske från den som gjort en förtjänst på brottslighet, oberoende av om han eller hon har varit inblandad i ett brott eller kan hållas straffrättsligt ansvarig för det, föreslår regeringen att begreppen brottsvinster och oförklarade tillgångar införs i 36 kap. brottsbalken.

Vinster från brott (brottsvinster) ska ersätta de nuvarande uttrycken ”utbyte av brott” och ”ekonomiska fördelar som uppkommit i utövningen av näringsverksamhet”, och en ny grundläggande regel om förverkande av brottsvinster införs. Vidare ska förverkande av egendom som någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott kunna förverkas om mottagandet utgör ett brott (kostnadsersättning).

Som redovisas nedan föreslår regeringen att en ny förverkandeform, självständigt förverkande, införs i den nya lagstiftningen. Förverkandeformen tar, liksom utvidgat förverkande, sin utgångspunkt i möjligheten att förverka oförklarade tillgångar. Med ytterligare möjligheter att förverka oförklarade tillgångar ökar behovet av en lagstiftning som återspeglar förverkandeformernas grundläggande funktion och uppbyggnad. Det är därför enligt regeringen motiverat att, utöver att införa begreppet brottsvinster, låta begreppet oförklarade tillgångar, dvs. ett samlingsnamn för vilken typ av egendom som kan förverkas enligt bestämmelserna om utvidgat förverkande och självständigt förverkande, utgöra en central del i den nya begreppsbildningen i en ny förverkandelagstiftning.

Möjligheterna till utvidgat förverkande utökas

Regeringen föreslår att regleringen om utvidgat förverkande förs över till det nya 36 kap. brottsbalken och anpassas till den nya lydelsen av kapitlet. Det föreslås vidare att beviskravet för utvidgat förverkande sänks så att förverkande ska få ske om det framstår som övervägande sannolikt att egendomen härrör från brottslig verksamhet.

Utredningen (2020 års förverkandeutredning) föreslår att regleringen om utvidgat förverkande kompletteras med en bestämmelse som anger att också grovt bokföringsbrott, grovt penningtvättsbrott och näringspenningtvätt, grovt brott, ska utgöra förverkandeutlösande brott utan ett krav på att brotten har varit av beskaffenhet att kunna ge vinst. Det nuvarande kravet på att brottet ska vara av beskaffenhet att kunna ge utbyte har ytterst sin grund i EU-rätten.

Även om dessa regler i och för sig endast har karaktär av minimiregler skulle en utvidgning av bestämmelsen om utvidgat förverkande till att omfatta även andra fall göra en redan svårtillgänglig bestämmelse ytterligare mer komplicerad och innebära ett tydligt avsteg från dess nuvarande grundkonstruktion. Enligt regeringen framstår det därför som en bättre lösning att tillgodose behovet av en förverkandebestämmelse med bredare tillämpningsområde på ett annat sätt. Som framgår nedan föreslår regeringen att en ny förverkandeform, självständigt förverkande, ska införas. Genom detta förslag tas kravet på ett förverkandeutlösande brott bort. Enligt regeringen blir möjligheterna att förverka egendom genom självständigt förverkande så pass stora och effektiva att det inte är motiverat att komplicera tillämpningsområdet för utvidgat förverkande till att även träffa brott som inte har varit av beskaffenhet att ge vinst. Regeringen vill i sammanhanget särskilt peka på att en central faktor för att förverkanderegleringen ska få önskat genomslag är att reglerna ska vara så enkla och renodlade som möjligt, och därmed begripliga för de som ska tillämpa dem.

Tillämpningsområdet för sakförverkande utvidgas

Regeringen föreslår att tillämpningsområdet för sakförverkande utvidgas. Förverkande av brottsvinster, kostnadsersättning och oförklarade tillgångar får avse egendom (sakförverkande) eller egendomens värde (värdeförverkande). Sakförverkande ska inte längre förutsätta att egendomen kan knytas till brottet. Vid förverkande av brottsvinster, kostnadsersättning eller oförklarade tillgångar som innefattar betalningsskyldighet får annan egendom förverkas, under förutsättning att egendomen skulle kunna utmätas utan att det strider mot 5 kap. utsökningsbalken.

Självständigt förverkande

Det behövs större möjligheter att förverka oförklarade tillgångar

Enligt regeringen finns det behov av en förverkandeform som gör det möjligt att förverka egendom redan på den grunden att en enskilds tillgångar inte står i proportion till legitima förvärvskällor eller förmögenhetsförhållanden i övrigt. En sådan förverkandeform skulle enligt regeringen på ett effektivt sätt kunna bidra till att motverka de ekonomiska drivkrafterna för den organiserade brottsligheten och utgöra ett viktigt komplement till de verktyg som finns att tillgå inom den konventionella brottsbekämpningen. Syftet med en sådan förverkandeform är i grunden dels att säkerställa att brottslighet inte ska löna sig, dels att säkerställa att sådana illegitima tillgångar som brottsligheten kan ge upphov till inte kan användas på ett sätt som riskerar att på olika sätt skada samhället. Om samhället inte på ett effektivt sätt bekämpar de ekonomiska drivkrafterna bakom den organiserade brottsligheten finns det en påtaglig risk att samhällets institutioner, rättsstaten samt skatte- och välfärdssystemen undermineras. Enligt regeringen utgör skyddet för grundläggande fri- och rättigheter, bl.a. egendomsskyddet enligt Europakonventionen, inte något

hinder mot en ny självständig förverkandeform men ställer krav på regleringens utformning.

En bestämmelse om självständigt förverkande införs

Enligt regeringen talar starka skäl för att införa en ny förverkandesanktion som enbart fokuserar på egendomsinnehav och som inte uppställer krav på att egendom kan kopplas till enskilda brott eller att någon döms för ett förverkandeutlösande brott. En sådan förverkandeform skulle utgöra ett värdefullt och strategiskt komplement till konventionell brottsbekämpning genom att den helt frikopplas från kravet på att ett brott ska styrkas, vilket i dag är en förutsättning för att förverkande ska få ske. Regeringen föreslår därför att en ny förverkandeform som tillåter förverkande av egendom som härrör från brottslig verksamhet införs i det nya 36 kap. brottsbalken, s.k. självständigt förverkande. Det ska inte krävas att någon kan hållas straffrättsligt ansvarig för något brott för att förverkande ska få ske.

Flera remissinstanser lyfter fram att en förverkandeform som fokuserar på egendomsinnehav som härrör från brottslig verksamhet riskerar att leda till vitt skilda tolkningar i rättstillämpningen och betydande rättssäkerhetsproblem. Regeringen delar inte den bedömningen. Prövningen enligt en sådan ny förverkandereglering skulle inte inriktas på att utreda, och än mindre att fastställa, en persons ansvar för ett brott eller om brottet har gett upphov till en vinst. Den skulle i stället fokusera på frågan om viss egendom härrör från en inte närmare preciserad brottslighet eller inte. Ett sådant angreppssätt skulle sammanfalla med det som gäller vid utvidgat förverkande, med den skillnaden att det inte ställs något krav på ett förverkandeutlösande brott. I likhet med vad som gäller vid utvidgat förverkande blir en sådan förverkandeform alltså ett annat sätt att närma sig förtjänster från brottslighet än den ursprungliga formen av förverkande som tar sin utgångspunkt i ett visst brott och bedömningen av vilka vinster det brottet har gett upphov till, oberoende av om tillgångar påträffas. I stället tar prövningen sin utgångspunkt i viss egendom och prövar om egendomen härrör från brottslig verksamhet. Vad som förverkas är i praktiken oförklarade tillgångar.

Eftersom förverkandesanktionen bör vara möjlig att tillgripa utan samband med en fällande brottmålsdom och utan att egendomens ursprung i ett konkret brott behöver påvisas är det alltså inte fråga om att inom ramen för en sådan process utreda och än mindre fastställa en enskild individs ansvar för ett brott. Det betyder dock inte att den egendom som förverkas saknar koppling till brottslighet. Tvärtom är syftet att förtjänster från brottslighet ska neutraliseras. Men förverkande bör ske efter en självständig bedömning av egendomens ursprung i brottslig verksamhet. Att använda ett väl inarbetat rekvisit som är klart definierat i tidigare förarbeten kan bidra till en reglering som upprätthåller och balanserar kraven på förutsebarhet, effektivitet och rättssäkerhet. Sett mot den bakgrunden anser regeringen att det framstår som motiverat att använda sig av begreppet brottslig verksamhet på det sätt som det definieras när det gäller utvidgat förverkande. Begreppet brottslig

verksamhet bör liksom motsvarande begrepp i regleringen om utvidgat förverkande förstås i en bred mening som närmast tar sikte på brottslig verksamhet i någon form, vilken det än är. Förverkande ska inte förutsätta att egendomen knyts till något visst brott eller brottslighet av ett visst slag utan till en inte närmare preciserad brottslig verksamhet.

Vad som allmänt sett bör tala för att viss egendom härrör från brottslig verksamhet är att tillgångarna inte står i proportion till innehavarens legitima förvärvskällor eller förmögenhetsförhållanden i övrigt. Att brottsbekämpande myndigheter påträffar dyra kapitalvaror eller lyxartiklar hos någon som saknar en legitim förvärvsinkomst är exempel på omständigheter som kan tyda på att egendomen inte har åtkommits på laglig väg. Även omständigheterna under vilka egendomen har påträffats har betydelse för bedömningen. Stor vikt bör läggas vid bedömningen av åklagarens finansiella utredning. Frågan om egendom härrör från brottslig verksamhet måste dock alltid avgöras utifrån en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet.

Något ytterligare rekvisit än att egendomen härrör från brottslig verksamhet behöver inte vara uppfyllt för att förverkande ska få ske. Däremot krävs som utgångspunkt att egendom som ska kunna bli föremål för förverkande på denna grund har påträffats. Det bör dock, liksom vid utvidgat förverkande, finnas utrymme för förverkande av värdet av egendom som inte har påträffats.

Regeringen anför att flera remissinstanser lyfter fram att den närmare konstruktionen av förverkandeformen kan innebära betydande risker för att brottsbekämpande myndigheter använder utredningsmöjligheterna på ett otillbörligt sätt genom s.k. fishing expeditions eller på annat sätt, vilket riskerar att leda till betydande integritetsintrång. Regeringen konstaterar att förverkandeformen innebär en motiverad och betydande offensiv gentemot gängkriminalitet och annan brottslighet. Samtidigt är det naturligtvis angeläget att förslaget utformas på ett sätt som är godtagbart inom rättsstatens ramar. De farhågor som väckts av vissa remissinstanser i nu aktuellt hänseende bör enligt regeringen emellertid inte överdrivas. Enligt regeringen måste förfarandet som omgärdar hur förverkandeformen får användas utformas på ett sätt som är godtagbart ur bl.a. integritetssynpunkt. Se vidare om detta under avsnitten Utredningen om självständigt förverkande och Straffprocessuella tvångsmedel.

Självständigt förverkande bör kunna tillgripas oberoende av när i tiden den brottsliga verksamheten ägt rum och oavsett egendomens värde

Regeringen föreslår att egendom som härrör från brottslig verksamhet ska få förverkas från den som egendomen påträffas hos oberoende av när i tiden den brottsliga verksamheten ägt rum och oavsett egendomens värde.

Självständigt förverkande förskjuter fokus från konventionell brottsbekämpning till tillgångsinriktad brottsbekämpning, dvs. från konkreta kopplingar mellan egendom och konkreta gärningar till en bredare bedömning av egendomsinnehavets ursprung. I linje med vad som i dag gäller för utvidgat förverkande saknar det betydelse när i tiden den inte närmare preciserade

brottsliga verksamheten har ägt rum. Det saknar även betydelse vilken roll eller delaktighet den enskilde haft i den inte närmare preciserade brottsliga verksamheten. Vad som i stället är relevant är att en individ vid en viss tidpunkt påträffas med egendom som inte kan förklaras med legitima förvärvskällor eller dennes förmögenhetsförhållanden i övrigt. Ingripandet riktar sig mot egendomen och att den finns hos en viss person vid en viss tidpunkt, inte mot någon specifik brottslighet som begåtts vid en viss tidpunkt.

Om åklagaren lyckas bevisa att egendomen härrör från brottslig verksamhet bör förverkande ske. Förverkandet bör inte ses som en reaktion mot de konkreta brott som faktiskt utgör källan till egendomen. Dessa brott ska inte utredas eller bevisas. Ingripandet riktar sig mot egendomen. Regeringen anser därför, till skillnad från vad bl.a. Justitiekanslern och Sveriges Domareförbund anför, att det saknas skäl att bedöma hur förslaget förhåller sig till reglerna om preskription i 35 kap. brottsbalken.

Regeringen anför vidare att det inte bör införas någon värdegräns för vilka tillgångar som bör kunna bli föremål för den nya sanktionen.

Vem talan om självständigt förverkande får riktas mot

Regeringen anser att frågan om från vem självständigt förverkande ska få ske som utgångspunkt bör prövas på motsvarande sätt som för annat förverkande. Självständigt förverkande ska därför enligt regeringen få ske från den som egendomen tillhör eller som med tillämpning av den nya presumtionsregeln ska anses äga egendomen.

Självständigt förverkande ska även kunna användas mot någon som förvärvat egendom som härrör från brottslig verksamhet utan att skälig ersättning har betalats. Om skälig ersättning har betalats bör förverkande endast kunna ske om förvärvaren insåg eller borde ha insett egendomens samband med brottslig verksamhet.

Enligt regeringen skulle det vidare inte vara förenligt med en av reformens utgångspunkter – att brottslighet inte ska löna sig – att den som inte har fyllt 15 år eller den som har eller har haft en allvarlig psykisk störning ska få behålla tillgångar som härrör från brottslig verksamhet. Regeringen ser det vidare som särskilt angeläget att i största möjliga utsträckning skydda barn från att utnyttjas och dras in i brottslig verksamhet.

Enligt regeringen bör det understrykas att förslaget till självständigt förverkande inte innehåller några diskriminerande element. Regeringen delar därför inte de farhågor som Barnombudsmannen för fram om att självständigt förverkande skulle kunna få en diskriminerande verkan där barn behandlas olika beroende på bostadsort eller socialt ursprung om den nya förverkandeformen görs tillämplig i relation till barn. Regeringen bedömer att förslaget är förenligt med artikel 2 i barnkonventionen (barnets rätt till icke-diskriminering, lika värde och rätt att inte diskrimineras). Att tillämpningsområdet för självständigt förverkande även skulle inbegripa barn innebär däremot att ingrepp i barns egendomsförhållanden och personliga sfär kan komma att ske. Barn skulle också komma att utsättas för den process som leder

fram till ett förverkandebeslut av detta slag. Enligt regeringen skulle en begränsning av regleringen till att endast omfatta personer över 15 år emellertid vara ett sämre alternativ. Det skulle bjuda in kriminella grupperingar till att – i än större utsträckning än vad som är fallet i dag – utnyttja barn som brickor i ett spel om egendom som härrör från en inte närmare preciserad brottslig verksamhet. Att barn i än högre utsträckning utnyttjas för otillbörliga syften är knappast eftersträvansvärt och måste dessutom bedömas som ytterst problematiskt ur ett barnrättsperspektiv (jfr artikel 3 i barnkonventionen om principen om barnets bästa). Det är också, utifrån effektivitetssynpunkt, angeläget att det inte finns kryphål i systemet som gör att kriminellas egendom kan fredas från förverkande genom att den överlåts eller att förvaltningen anförtros åt någon som är under 15 år.

Att det finns möjligheter att förverka egendom från barn är enligt regeringen nödvändigt för att i förlängningen kunna skydda barn från att utnyttjas och dras in i brottslig verksamhet. En annan sak är att själva förverkandeprocessen måste anpassas och föras med utgångspunkt i de särskilda hänsynstaganden och rättssäkerhetsgarantier som aktualiseras i fråga om barn. Som bl.a. Barnombudsmannen för fram är det angeläget att belysa hur förslaget till ny förverkandeform och möjligheten att använda tvångsmedel i dessa fall påverkar barn och deras personliga integritet med de särskilda hänsynstaganden som då gör sig gällande. Se närmare om denna fråga under avsnittet om tvångsmedelsanvändning mot barn och unga. Regeringen konstaterar vidare att en talan om självständigt förverkande mer sällan kan komma att föras mot barn eftersom minderåriga i princip saknar självständig besittning till egendom i familjens bostad. Sammantaget anser regeringen därför att självständigt förverkande bör kunna tillämpas även i relation till barn och unga.

Enligt regeringen gör de ovan gjorda ställningstagandena om barn sig gällande även om förverkandesubjektet har eller har haft en allvarlig psykisk störning.

Regeringen föreslår alltså att en utredning och en talan om självständigt förverkande, utan särskilda inskränkningar, ska kunna föras även mot barn och unga och den som har eller har haft en allvarlig psykisk störning.

Beviskravet vid självständigt förverkande

I det svenska samhället registreras i dag de allra flesta transaktioner eller ger på ett eller annat sätt digitala avtryck. Det kan med andra ord relativt enkelt förklaras och visas att egendom har en lagligt åtkommen härkomst. Detta kan i viss utsträckning påverka bedömningen av var den punkt bör läggas vid vilken åklagaren har fullgjort sin bevisbörda och ett slags förklaringsbörda hamnar på den enskilde om denne vill freda sin egendom från förverkande.

Enligt regeringen är det en naturlig utgångspunkt att i bevishänseende göra en skillnad mellan utvidgat förverkande och självständigt förverkande. För den nya förverkandeformen finns det inte något krav på ett förverkandeutlösande brott. Som framgår ovan föreslår regeringen att beviskravet vid utvidgat

förverkande sänks till övervägande sannolikt. Det är av stor betydelse att den brottsbekämpande verksamheten tillförs ett nytt effektivt och strategiskt verktyg. Sett ur det perspektivet framstår det av utredningen föreslagna beviskravet ”visat” som något högt. Som flera remissinstanser dessutom påpekar kan beviskravet ”visat/styrkt” framstå som ett främmande och oklart beviskrav i straffprocessen, inte minst med hänsyn till hur beviskravet i brottmål emellanåt formuleras. Utredningen föreslår som ett alternativ att beviskravet för utvidgat förverkande ska sänkas och att beviskravet för självständigt förverkande ska vara detsamma som i dag gäller för utvidgat förverkande, dvs. ”klart mera sannolikt”. Regeringen konstaterar att beviskravet klart mera sannolikt är väl inarbetat. Med det beviskravet skulle den nya förverkandeformen utgöra ett nytt effektivt verktyg i brottsbekämpningen. Ett sådant beviskrav skulle inte innebära att förverkandesanktionens legitimitet med fog kan ifrågasättas. Regeringen anser därför att beviskravet vid självständigt förverkande bör formuleras så att om det är klart mera sannolikt att egendom härrör från brottslig verksamhet än att så inte är fallet ska den förverkas.

För att beviskravet ska vara uppfyllt krävs det att den samlade bilden av de omständigheter som åklagaren lägger fram övertygar rätten om att det framstår som klart mera sannolikt att den egendom som begärs förverkad har sitt ursprung i brottslig verksamhet än att så inte är fallet. Regeringen konstaterar att tolknings- och gränsdragningsfrågor kan uppkomma i rättstillämpningen alldeles oavsett hur beviskravet utformas. En särskild fråga enligt Lagrådet är hur situationer ska bedömas när det gäller egendom och bakomliggande omständigheter som ligger några år tillbaka i tiden i relation till den bevisning som läggs fram. Regeringen anser att den typen av gränsdragningsfrågor är av sådant slag att de bör överlämnas till rättstillämpningen.

Självständigt förverkande är förenligt med grundläggande fri- och rättigheter

Enligt regeringen är förslaget till en ny förverkandeform – självständigt förverkande – förenligt med de grundläggande fri- och rättigheter som kommer till uttryck i regeringsformen, Europakonventionen, stadgan och barnkonventionen. När det gäller egendomsskyddet anför regeringen bl.a. att den förverkandereglering som föreslås är noggrant avvägd och motiveras av det allmänna intresset att dels bekämpa brottslighetens ekonomiska drivkrafter, dels säkerställa att sådana illegitima tillgångar som brottsligheten kan ge upphov till inte kan användas på ett sätt som riskerar att på olika sätt skada samhället. Det finns också effektiva möjligheter för den som får en talan om förverkande riktad mot sig eller för en tredje man som gör anspråk på egendomen att bestrida talan inför domstol. Regeringen anser därmed att den begränsning av egendomsskyddet som förverkandeformen ger upphov till är proportionerlig.

Regeringen anför vidare att förverkandebestämmelsen är formulerad på ett sådant sätt att det för en enskild tydligt går att förutse om ett visst

egendomsinnehav kan ge anledning till förverkande. När staten lyckats bevisa att det råder en disproportion mellan egendomsinnehavet och legitima förvärvskällor måste den enskilde, för att freda egendomen från förverkande, förklara hur egendomen har erhållits eller förvärvats på lagligt sätt, med legitima medel. Av Europadomstolens praxis framgår att förverkandeformer som utformats enligt motsvarande mönster har ansetts leva upp till kraven på förutsebarhet och rimliga rättssäkerhetskrav, inte minst med beaktande av att stater måste ges ett förhållandevis stort handlingsutrymme för att säkerställa att illegitima tillgångar inte kan användas på ett sätt som riskerar att skada samhället.

Vissa begränsningar av möjligheterna till förverkande

Förverkande får inte beslutas om det är uppenbart oskäligt

Enligt regeringen saknas det skäl att behålla den nuvarande ordningen som innebär att olika skälighetsregler gäller för olika former av förverkande. I stället bör frågan regleras i en generell bestämmelse. Utredningen föreslår att en sådan generell bestämmelse ska utformas så att förverkande inte får beslutas om det är uppenbart oskäligt. Förslaget innebär en viss skärpning när det gäller utvidgat förverkande och sådant förverkande där förtjänsterna från brottsligheten uppstått i utövningen av näringsverksamhet. Enligt regeringen finns det inga skäl som kan motivera en i vissa fall mer generös skälighetsregel eller en ännu snävare oskälighetsregel för förverkandesubjektet. En annan sak är att de överväganden som i det enskilda fallet har betydelse för om förverkande bör ske kan påverkas av vilket slags förverkande det är fråga om. Regeringen delar visserligen inte de farhågor som Lagrådet ger uttryck för om att det med en sådan oskälighetsregel relativt ofta kan tänkas uppkomma situationer där effekterna av förverkandereglernas tillämpning blir mindre rimliga. Som Lagrådet påpekar bör det dock under alla förhållanden finnas utrymme att underlåta förverkande i den utsträckning ett sådant skulle framstå som orimligt. Sammantaget anser regeringen därför att oskälighetströskeln bör läggas vid uppenbart oskäligt för samtliga fall av förverkande, vilket Lagrådet även godtar.

Den särskilda skälighetsregeln tas bort

I nuvarande 36 kap. 13 § brottsbalken anges att om brott har begåtts av någon som inte har fyllt 15 år eller som handlat under påverkan av en allvarlig psykisk störning får förverkande eller annan särskild rättsverkan beslutas endast om och i den mån det med hänsyn till hans psykiska tillstånd, gärningens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt kan anses skäligt.

Enligt regeringen saknas det utifrån kriminalpolitiska utgångspunkter anledning att föreskriva olika nivåer i fråga om oskäligheten när det gäller olika förverkandeformer. Det är också i praktiken svårt att se några skäl som sakligt sett kan motivera olika oskälighetsnivåer för olika förverkandeformer eller särskilda skälighetsbestämmelser som tar sikte på särskilda förhållanden hänförliga till förverkandesvaranden. En annan sak är enligt regeringen att

vissa förhållanden ofta med större styrka än andra talar för att ett förverkande ska bedömas som uppenbart oskäligt. Regeringen anser därför att de hänsyn som i dag tas inom ramen för nuvarande 36 kap. 13 § brottsbalken – att personer med nedsatt ansvarsförmåga inte ska bli av med sin egendom utan att de särskilda förhållandena bakom brottsligheten beaktas – kan inrymmas i den generella bestämmelse om uppenbar oskälighet som regeringen föreslår ska gälla för alla former av förverkande.

Därmed saknas det enligt regeringen behov av en särskild reglering som träffar barn under 15 år och personer som handlat under påverkan av en allvarlig psykisk störning i en ny förverkandelagstiftning. I stället bör bestämmelsen upphävas och de hänsyn som aktualiseras beaktas inom ramen för den allmänna bedömning som alltid ska göras av om åtgärden är uppenbart oskälig. Att regleringen upphävs innebär i och för sig att bl.a. barn i större utsträckning än tidigare kommer att få förverkandeanspråk riktade mot sig. Det är dock motiverat med hänsyn till intresset av att skydda dem från att utnyttjas och dras in i brottslighet och intresset av att brottslighet inte ska löna sig. Förslaget får därför anses vara förenligt med artikel 3 i barnkonventionen.

En ny lag med bestämmelser om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot

Behovet av en ny lag

Regeringen anför att det är angeläget att regelverket är tydligt, enkelt och förutsebart. Det gäller inte bara den materiella förverkanderegleringen utan även det processuella regelverk som omgärdar förverkandeprocessen. Ett tydligt processuellt regelverk kan bidra till att oklarheter och gränsdragningsproblem under själva förfarandet undviks i så stor utsträckning som möjligt. Liksom vid förverkande är det enligt regeringen viktigt att även de processuella frågor som kan aktualiseras vid företagsbot regleras på ett enkelt, tydligt och förutsebart sätt.

Om de processuella frågor som aktualiseras under förfarandet vid förverkande av egendom eller åläggande av företagsbot är tydligt reglerade stärks förutsättningarna för ett effektivt genomslag av sanktionerna. Regeringen anser därför i likhet med utredningen att de processuella bestämmelserna bör samlas i en gemensam lag när ett beslut eller en talan kan komma att riktas mot någon som inte är misstänkt eller tilltalad för brott med koppling till frågan om förverkande eller om företagsbot. I detta ligger att även de särskilda bestämmelser som tar sikte på utredningen vid självständigt förverkande bör införas i den nya lagen. Det finns enligt regeringen dessutom behov av att i flera hänseenden komplettera regelverket med ytterligare bestämmelser för att åstadkomma en tydligare ordning för det förfarande som ska gälla för hela förverkandeprocessen. Härutöver finns det enligt regeringen skäl att förtydliga vilka processuella rättigheter en juridisk person har under en utredning och rättegång i mål om företagsbot för att säkerställa att regelverket lever upp till rättssäkerhetens krav.

Särskilt om barn och unga

För att förverkande ska kunna ske mot barn och unga på det sätt som föreslås krävs inte bara ett materiellt regelverk som tillåter det. Av lika central betydelse är att det processuella regelverket är anpassat till att hantera det förhållandet att förverkandesubjektet inte har fyllt 21 år. Barnkonventionen utgör svensk lag, och enligt konventionen ska processer som inbegriper straffrättsliga åtgärder vara särskilt anpassade till barnet (se t.ex. artiklarna 12 och 40). Barn som misstänks för brott ska enligt konventionen få sitt privatliv till fullo respekterat under alla stadier i förfarandet.

När det gäller barn och unga som kan bli föremål för straffrättsliga åtgärder anför regeringen att det är särskilt angeläget att ärendet handläggs skyndsamt, inte minst av pedagogiska skäl. Det är också viktigt att samhällets förhållningssätt när barn och unga utnyttjas i och ägnar sig åt brottslig verksamhet är konsekvent och tydligt, beaktar barnets ålder och involverar barnets vårdnadshavare. Dessa frågor är därför särskilt reglerade för barn och unga i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, förkortad LUL. Regler för hur utredningar om brott som begåtts av barn ska genomföras finns förutom i LUL även i rättegångsbalken och förundersökningskungörelsen (1947:948). Av dessa författningar följer bl.a. att s.k. ungdomsmål ska handläggas av lagfarna domare som särskilt har utsetts av rätten att handlägga sådana mål. Effektiva och rättssäkra utredningar i vilka barn förekommer förutsätter vidare en nära och väl fungerande samverkan mellan polis, åklagare och socialtjänst där barnets vårdnadshavare, barnets juridiska biträde och åklagaren närvarar vid förhör med barnet. Utgångspunkten är att även företrädare för socialtjänsten ska närvara vid förhör och att det för den unge ska förordnas en offentlig försvarare eller, om personen inte har fyllt 15 år och misstänks för ett allvarligt brott, ett juridiskt biträde. Förhör med någon som inte har fyllt 18 år och som är misstänkt för brott, målsägande eller vittne ska planeras och verkställas så att det inte uppkommer fara för att den som förhörs tar skada. Förhörsledaren bör ha särskild kompetens för uppgiften. Regeringen anser inte att det finns skäl att ändra den rådande ordningen som gäller när förfarandet rör någon som är misstänkt för brott med koppling till frågan om förverkande. För dessa fall bör alltså även fortsättningsvis utredningen liksom handläggningen i domstol ske enligt den ordning som följer av rättegångsbalken och LUL.

Även när förfarandet rör någon under 21 år som inte är misstänkt för ett brott med koppling till frågan om förverkande anser regeringen att förfarandereglerna i stort bör följa den ordning som i dag gäller enligt LUL. Regelverket i LUL är väl etablerat och präglas av att de särskilda hänsynstaganden, särbehandlingen av unga lagöverträdare/brottsmisstänkta och rättssäkerhetsgarantier som aktualiseras när det gäller barn och unga som blir föremål för straffrättsliga åtgärder tillgodoses. För att garantera att en process om förverkande från barnet tillgodoser barnets bästa anser regeringen därför att det är motiverat att göra delar av LUL tillämpliga också i de fall när en ung person är föremål för ett förfarande enligt den nya lagen. Denna typ av

hänsynstaganden aktualiseras även i de fall förverkandesubjektet inte har fyllt 15 år.

Regeringen gör bedömningen att förslaget innebär att de krav som ställs i barnkonventionen tillgodoses, bl.a. kraven på att staterna ska främja ett särskilt förfarande anpassat för barn och att hänsyn ska tas till barnets ålder samt kraven som finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2016/800/EU om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden (barnrättsdirektivet), som innebär att barn garanteras samma rättigheter som straffmyndiga personer.

Den som är under 18 år är omyndig och får som utgångspunkt inte själv annat än i särskilt reglerade undantagsfall råda över sin egendom, åta sig förbindelser eller ingå rättshandlingar (se bl.a. 9 kap. 1 § föräldrabalken). I stället är det den som har vårdnaden om ett barn som har ansvar för att företräda barnet i sådana frågor (se 6 kap. 2 § föräldrabalken, jfr även i sammanhanget 21 kap. 1 § rättegångsbalken). Av regleringen i LUL följer att vårdnadshavaren eller annan person som anges i 5 § LUL, i ärenden om brott där den misstänkte inte har fyllt 18 år, under förundersökningen ska underrättas och kallas till förhör med den unge och underrättas om när en eventuell huvudförhandling i domstol äger rum. Det förutsätts emellertid inte att vårdnadshavaren aktivt deltar och företräder den unge i förverkandefrågan. Regeringen konstaterar att den nuvarande regleringen, som i relation till förverkande inte är förenad med några begränsningar, får sägas utgöra ett avsteg ifrån vad som typiskt sett gäller omyndigas möjligheter att råda över sin egendom. Regeringen anför att det kan diskuteras om den nuvarande ordningen är lämplig men konstaterar att det saknas beredningsunderlag för att i det här sammanhanget ändra regleringen.

När det däremot gäller ett förfarande om förverkande som rör någon som inte är misstänkt för brott med koppling till frågan om förverkande rör processen i princip uteslutande frågan om den omyndiges egendomsförhållanden. För dessa fall saknas det enligt regeringen skäl att frångå den ordning som följer av föräldrabalken. Det innebär alltså att den omyndige företrädas av sin vårdnadshavare enligt den ordning som följer av föräldrabalken om frågan rör självständigt förverkande eller förverkande av särskilda brottsverktyg eller om förverkandefrågan visserligen har koppling till ett brott men yrkandet framställs mot någon annan än den som begått brottet.

Utredningen om självständigt förverkande

Självständigt förverkande utgör ett nytt kraftfullt verktyg i brottsbekämpningen som kan innebära betydande ingrepp i enskildas egendomsförhållanden. Regeringen anför att det, sett mot den bakgrunden, framstår som motiverat att låta de bestämmelser som gäller i en sedvanlig brottsutredning bilda utgångspunkt för hur en utredning om självständigt förverkande bör bedrivas. Likaså ser regeringen det som följdriktigt att bestämmelsen om när en utredning om självständigt förverkande ska få inledas utformas i linje med den reglering som gäller i fråga om att inleda en förundersökning enligt

23 kap. 1 § rättegångsbalken. En utredning om självständigt förverkande bör alltså inledas om det finns anledning att anta att viss egendom härrör från brottslig verksamhet. På vilket sätt myndigheten har fått kännedom om uppgiften är av underordnad betydelse.

Regeringen anför att det inte låter sig göras att på ett uttömmande sätt beskriva i vilka situationer frågan om att inleda en utredning om självständigt förverkande kan aktualiseras. Det beviskrav som föreslås gälla för att inleda en utredning om självständigt förverkande (finns anledning att anta) är relativt lågt. Det bör enligt regeringen vara tillräckligt att det utifrån situationen kan konstateras att det finns egendom vars värde inte står i relation till de ekonomiska förutsättningarna hos personen som egendomen tillhör eller som anses äga den. Så skulle t.ex. kunna vara fallet om en person utan kända inkomster kör runt i en exklusiv bil, bär dyrbar egendom på sin person eller har en fastighet vars inköpskostnad svårligen kan förklaras med legala inkomster. Vidare uttalar regeringen att bedömningen av vad som kan antas om egendomen givetvis är beroende av situationen den påträffas i.

När det gäller de synpunkter som Lagrådet lämnat anför regeringen följande:

> Lagrådet anser att det inte är alldeles klart vilka omständigheter som medför att en utredning ska inledas och att de närmare förutsättningarna för att inleda en utredning om självständigt förverkande behöver belysas. Enligt Lagrådet får avsikten antas vara att en utredning ska kunna aktualiseras om det i samband med en brottsutredning påträffas viss egendom som, trots att den inte har någon konkret koppling till ett brott som är under utredning, ändå kan antas härröra från brottslig verksamhet, exempelvis för att den har koppling till kända kriminella grupperingar. I vilken utsträckning en utredning över huvud taget kan inledas även när den från början inte kan knytas till någon konkret egendom framstår dock för Lagrådet som mera oklart. Enligt Lagrådet talar utredningens ingripande beskaffenhet för att en utredning bör kunna inledas – och, om den har inletts, drivas vidare – enbart om det finns förhållandevis påtagliga omständigheter som talar för att viss specifik egendom härrör från brottslig verksamhet. Enligt regeringen bör en utredning kunna inledas endast om den kan knytas till viss egendom. Det innebär dock inte att egendomen behöver ha påträffats rent fysiskt eller att alla detaljer kring den behöver vara kända. Det krävs inte heller att egendomen kan bli föremål för tvångsmedel eller att just den egendomen slutligen kan komma att sakförverkas. Bedömningen av om det finns anledning att anta att viss egendom härrör från brottslig verksamhet måste […] alltid göras utifrån en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Enligt regeringen bör i kravet på att det ska finnas anledning att anta att egendom härrör från brottslig verksamhet inte ligga att den påträffas i samband med en brottsutredning. Inte heller bör krävas att egendomen kan kopplas till en kriminell person eller gruppering. Däremot bör det, som Lagrådet framför, finnas konkreta omständigheter som talar för att viss egendom härrör från brottslig verksamhet. Att egendomen påträffats under en brottsutredning eller kan kopplas till en kriminell person eller gruppering kan utgöra exempel på sådana omständigheter.

Regeringen föreslår vidare att en utredning inte behöver inledas om det är uppenbart att frågan inte går att utreda eller om en utredning skulle kräva

kostnader som inte står i rimligt förhållande till sakens betydelse. Vidare ska det i lagen anges att syftet med en utredning om självständigt förverkande är att utreda om egendomen härrör från brottslig verksamhet och vem den tillhör, att ta ställning till om det finns tillräckliga skäl att väcka talan om förverkande och att se till att bevisningen kan presenteras i ett sammanhang. En utredning om självständigt förverkande ska enligt förslaget läggas ned om det inte längre finns anledning att fullfölja den. Den får också läggas ned om fortsatt utredning skulle kräva kostnader som inte står i rimligt förhållande till sakens betydelse.

Regeringen delar inte de farhågor som bl.a. Göteborgs tingsrätt, Riksdagens ombudsmän (JO) och Hovrätten för Nedre Norrland ger uttryck för om att beviskravet för att inleda en utredning om självständigt förverkande är för lågt och att en sådan utredning skulle komma att missbrukas.

Regeringen anför att brottsbekämpande myndigheter på motsvarande sätt som inom ramen för konventionell brottsbekämpning bör vara oförhindrade att ägna sig åt spaning, t.ex. genom slagning i olika register och enligt gängse metoder patrullera på ett torg med anledning av viss underrättelseinformation, även utan att en utredning om självständigt förverkande har inletts. Det bör följaktligen inte finnas någon reglerad gräns för hur spaning får bedrivas i exempelvis öppna tillgängliga källor. En annan sak är enligt regeringen att möjligheterna att utnyttja t.ex. tvångsmedel givetvis är begränsade till de situationer där det finns förutsättningar att inleda en utredning om självständigt förverkande.

Beslut som fattas av brottsbekämpande myndigheter i vissa fall

Enligt den hittillsvarande regleringen i 1986 års förfarandelag får en fråga om förverkande i vissa fall prövas av åklagaren utan att frågan behöver underställas rättens prövning. En förutsättning för detta är att egendomen är tagen i beslag. Om värdet av det som ska förverkas uppgår till betydande belopp eller om det finns andra särskilda skäl, ska dock frågan om förverkande prövas av rätten. Regeringen föreslår att möjligheten för åklagare att fatta beslut ska finnas kvar och i viss mån utökas men att förutsättningarna för detta samtidigt ska ändras och förtydligas i flera avseenden. Utifrån den praxis som har vuxit fram föreslås att åklagaren ska få pröva en fråga om förverkande av egendom om värdet av det som kan komma att förverkas inte överstiger fem prisbasbelopp. Effektivitetsskäl talar enligt regeringens mening också starkt för att åklagaren, till skillnad från i dag, ska ha möjlighet att direkt besluta om värdeförverkande utan krav på att frågan prövas i domstol. Till skillnad från utredningen anser regeringen dock att det inte är lämpligt att ta bort den begränsning av åklagarens rätt till sakförverkande som innebär att egendomen ska vara tagen i beslag. Åklagaren ska inte få besluta om utvidgat eller självständigt förverkande. Reglerna om att företagsbot ska kunna föreläggas genom strafföreläggande föreslås överföras oförändrade till den nya lagen om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot.

Regeringen föreslår vidare att åklagaren ska kunna pröva en fråga om förverkande av egendom som uppenbart saknar legalt användningsområde. Om beslutet riktas mot någon som är misstänkt för brott med koppling till frågan om förverkande ska det meddelas senast i samband med att åklagaren beslutar om huruvida åtal ska väckas eller att förundersökningen ska läggas ned.

Om egendomen är tagen i beslag och värdet av det som kan komma att förverkas inte överstiger en tiondel av prisbasbeloppet föreslår regeringen att en fråga om förverkande av egendom får prövas av en polisman eller någon annan anställd vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen som respektive myndighet har utsett. Ett sådant beslut får dock inte avse utvidgat eller självständigt förverkande. Befintliga befogenheter för särskilt förordnade befattningshavare vid Tullverket att fatta beslut om förverkande föreslås fortsätta att gälla.

Regeringen föreslår att bestämmelserna om att förverkandebeslut ska meddelas skriftligen och möjligheterna att anmäla missnöje över ett sådant beslut ska föras över till den nya lagen. Reglerna innebär att den drabbade inom en månad från att han eller hon fått del av beslutet kan göra en anmälan om missnöje. En sådan anmälan innebär att beslutet om förverkande inte längre ska gälla. Åklagaren har då möjlighet att väcka talan om egendomens förverkande vid domstol. Om talan inte har väckts inom en månad från det att anmälan kom in, ska beslaget anses hävt. Om en polisman eller någon annan anställd vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen som respektive myndighet har utsett har fattat beslut om förverkande och myndigheten efter anmälan om missnöje anser att talan om förverkande bör väckas, ska ärendet skyndsamt överlämnas till åklagaren.

Förfarandet i domstol i vissa fall

Regeringen föreslår att förfarandet i domstol, när en fråga om förverkande eller om företagsbot inte utgör en del av en fråga om ansvar för brott, ska regleras samlat och i mindre utsträckning än tidigare genom hänvisningar till rättegångsbalken. Rättegångsbalkens regler om rättegången i brottmål ska även fortsättningsvis vara tillämpliga på de frågor som inte regleras särskilt i den nya lagen.

Det går enligt regeringen inte att hävda att den ena eller andra förverkandeformen generellt skulle vara mer ingripande eller komplicerad. Dessutom är konsekvenserna av ett förverkande desamma för den enskilde oavsett vilken förverkandeform som är tillämplig. Några problem med den ordning som i processuellt hänseende har gällt för samtliga förverkandeformer utom utvidgat förverkande har inte framkommit. Regeringen anser därför att kravet på att rättegången ska vara rättvis inte kan sägas medföra krav på delvis andra processregler vid vissa förverkandeformer än andra, så länge frågan alltid kan prövas i domstol med möjlighet till prövning i flera instanser.

Visserligen kan antalet fristående förverkandeprocesser förväntas öka med den nya förverkandeformen självständigt förverkande. Det utgör dock inte i

sig något skäl att undanta den nya förverkandeformen från vad som processuellt gäller i allmänhet vid förverkande. Att det rör sig om en ny rättsfigur gör att det kommer att finnas behov av vägledning från högre instans när det gäller den närmare tillämpningen av den nya förverkandeformen. Regeringen understryker dock att rättsfiguren bygger vidare på en begreppsbildning som har utvecklats för utvidgat förverkande och som har tillämpats i domstolarna i ungefär 15 års tid. Att förverkandeformen är ny är enligt regeringens mening inte ett bärande skäl för att undanta förverkandeformen från ett allmänt krav på prövningstillstånd.

Sammantaget anser regeringen att de förfaranderegler som i dag gäller för alla förverkandeformer utom utvidgat förverkande i fortsättningen i huvudsak bör tillämpas på alla förverkandeformer, inklusive självständigt förverkande. Det innebär bl.a. att det bör krävas prövningstillstånd för att målet ska prövas i hovrätten och att nämndemän inte ska delta i avgörandet i den mån talan handläggs i en egen rättegång. Det bör dock införas en bestämmelse om att en särskild talan även får avgöras i den sammansättning som gäller för prövning av ansvar för brott som handläggs i samma rättegång som förverkandefrågan, eftersom det många gånger är ändamålsenligt att frågorna prövas i samma rättegång.

Regeringen föreslår även att en talan om utvidgat förverkande mot någon annan än den som är tilltalad för det förverkandeutlösande brottet, till skillnad från vad som gäller i dag, ska kunna prövas i samma rättegång som åtalet för brottet. Om så inte sker får talan om utvidgat förverkande väckas först när domen avseende brottet har fått laga kraft.

Tredje mans deltagande i en rättegång om förverkande

Regeringen anför att dagens reglering av möjligheterna för tredje man att agera under en pågående rättegång om förverkande är relativt svårtillgänglig. Detta riskerar att medföra att lika fall behandlas olika. Det är därför enligt regeringen angeläget att möjligheterna för tredje man att agera under pågående rättegång kommer till ett tydligare uttryck i lag. Det bör också framgå tydligt att tredje man har möjlighet, om än begränsad, att agera redan i den ordinarie processen. I praktiken kan det vara den enda möjligheten att få tillbaka egendomen, eftersom förverkad egendom ska säljas eller förstöras enligt lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. Den part som i ett sådant fall har köpt egendomen av staten har gjort ett s.k. exstinktivt fång som inte kan angripas av tredje man, dvs. ett köp som utsläcker tidigare ägares rätt till egendomen. Egendom kan också vara förstörd och eventuella affektionsvärden därmed vara förlorade. Det finns alltså ett påtagligt värde i att tredje mans rätt att delta i en rättegång om förverkande tydliggörs. Vidare kräver EU-rätten att nationell lagstiftning tillhandahåller effektiva möjligheter för tredje man att freda egendom från förverkande.

Rätten till juridiskt biträde och andra rättssäkerhetsgarantier

Redan i dag finns förutsättningar att förordna offentlig försvarare vid särskild talan om förverkande och företagsbot. Regleringen är emellertid inte alldeles lättillgänglig. Rätten till ett effektivt försvar är en grundläggande rättsstatsprincip och regeringen anser därför att det är motiverat att införa en ordning som innebär att det genom en uttrycklig reglering i den nya lagen anges under vilka förutsättningar den enskilde har rätt till ett biträde. Behovet av särskilda regler för biträde aktualiseras främst i de fall frågan om förverkande eller om företagsbot inte utgör en del av frågan om ansvar för brott eftersom rättegångsbalkens regler om rätt till offentlig försvarare inte är tillämpliga i dessa fall. Regeringen anser, efter förslag från Lagrådet, att den som biträder den enskilde i dessa fall ska betecknas som juridiskt biträde.

Regeringen föreslår att ett juridiskt biträde ska förordnas för den som ett beslut eller en talan om förverkande eller om företagsbot kan komma att riktas mot om det finns särskilda skäl med hänsyn till utredningen eller övriga omständigheter. En helhetsbedömning ska göras utifrån såväl målets omfattning och komplexitet som den enskildes personliga förhållanden. I de fall då förverkandefrågan rör någon som inte har fyllt 18 år saknas det skäl att frångå den ordning som följer av föräldrabalken. Det innebär att om frågan rör självständigt förverkande eller förverkande av särskilda brottsverktyg eller om förverkandefrågan visserligen grundar sig på en gärning som någon står åtalad för men där yrkandet framställs mot någon annan än den tilltalade, bör den omyndige företrädas av sin vårdnadshavare enligt den ordning som följer av föräldrabalken. Det innebär emellertid inte att den unge ska behöva förlita sig på att vårdnadshavaren fullt ut kan tillvarata hans eller hennes rätt. I stället bör, som utredningen föreslagit, den omyndige ha rätt till ett juridiskt biträde om det inte är uppenbart att han eller hon saknar sådant behov, på motsvarande sätt som gäller enligt LUL.

Regeringen föreslår att ett juridiskt biträde ska förordnas för en tredje man som hävdar rätt till egendom som kan komma att yrkas förverkad om det finns synnerliga skäl med hänsyn till utredningen eller övriga omständigheter. För en tredje man som inte har fyllt 18 år ska ett juridiskt biträde förordnas om det finns särskilda skäl.

Regeringen föreslår även att i en utredning om förverkande eller om företagsbot mot någon som inte är misstänkt för brott ska den som utredningen rör ges motsvarande rättssäkerhetsgarantier – däribland rätten till information och möjligheten att begära att en utredning kompletteras – som tillkommer den misstänkte i en förundersökning.

Straffprocessuella tvångsmedel

Penningbeslag ska bli ett generellt tvångsmedel

En effektiv tillämpning av förverkandelagstiftningen kräver att de brottsbekämpande myndigheterna har tillgång till verktyg som kan förhindra att egendom skaffas undan och säkerställa att ett framtida förverkandebeslut

också kan verkställas. I många brottsutredningar kan frågan uppkomma på vilket sätt och med stöd av vilken lagstiftning egendom lämpligen bör säkras. Sådana frågor kan i förlängningen påverka möjligheterna till såväl förverkande som en målsägandes rätt att få tillbaka egendom som frånhänts honom eller henne genom brott.

När penningtvättsbrottslagen infördes skapades en möjlighet att säkra egendom i form av pengar, kontobehållningar, aktiedepåer eller liknande som representerar fordringar eller andra rättigheter genom det nya tvångsmedlet penningbeslag. För att penningbeslag ska få beslutas krävs enligt hittillsvarande lagstiftning att det skäligen kan antas att den egendom som ska tas i penningbeslag är föremål för brott enligt penningtvättsbrottslagen eller för finansiering av terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet enligt 6 § terroristbrottslagen eller försök till sådant brott. Att penningbeslag enbart får användas vid utredningar om vissa brott eller försök till sådana brott enligt penningtvättsbrottslagen och terroristbrottslagen orsakar dock problem i rättstillämpningen. Om en målsägande har blivit av med pengar genom t.ex. ett bedrägeri måste målsägandens anspråk i stället säkras genom kvarstad. Om det däremot är fråga om ett efterföljande penningtvättsbrott kan pengarna säkras direkt med stöd av bestämmelserna om penningbeslag. De begränsade möjligheterna att använda penningbeslag för att säkra brottsvinster medför väsentliga effektivitetsproblem, inte minst eftersom brottsvinster många gånger utgörs av kontomedel, som inte kan säkras genom beslag. För att upprätthålla ambitionen om att brottslighet inte ska löna sig krävs det att de brottsbekämpande myndigheterna har tillgång till verktyg som på ett mer effektivt sätt kan förhindra att egendom skaffas undan och säkerställa att ett framtida förverkandebeslut kan verkställas. Detta leder till slutsatsen att det finns ett påtagligt behov av att utöka brottsbekämpande myndigheters möjligheter att använda tvångsmedlet penningbeslag för att säkerställa en effektiv tillämpning av förverkandelagstiftningen.

Regeringen föreslår därför att tillämpningsområdet för penningbeslag breddas på så sätt att det blir ett generellt tillämpligt tvångsmedel. Förändringen bör ske genom att bestämmelserna om penningbeslag inte längre ska tillämpas enbart på vissa särskilt angivna brott.

Tvångsmedel och verkställighetsåtgärder i utredningar om självständigt förverkande

För att säkerställa ett effektivt utrednings- och verkställighetsförfarande i ärenden om självständigt förverkande finns det enligt regeringens mening ett påtagligt behov av att ge utredande myndigheter tillgång till tvångsmedel. I likhet med utredningen anser regeringen att ett effektivt utrednings- och verkställighetsförfarande inte kan åstadkommas genom användandet av mindre ingripande åtgärder. Även om det alltså finns ett behov för utredande myndigheter att ha tillgång till tvångsmedel bör det särskilt framhållas att en utredning om självständigt förverkande inte ska vara inriktad på att utreda, och än mindre att fastställa, en persons ansvar för ett brott eller om brottet har gett

upphov till en vinst. En utredning om självständigt förverkande ska, precis som utvidgat förverkande, fokusera på om viss egendom härrör från en inte närmare preciserad brottslig verksamhet eller inte.

Att förverkandeformen har andra syften än konventionell brottsbekämpning manar till viss restriktivitet när det gäller tillgång till tvångsmedel som kan medföra intrång i den personliga integriteten och som innebär kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Det går emellertid inte att komma ifrån att det i en utredning om självständigt förverkande många gånger kommer att finnas ett behov av att kunna bringa klarhet i om en enskilds tillgångar står i proportion till hans eller hennes legitima förvärvskällor eller förmögenhetsförhållanden i övrigt som motiverar ett användande av vissa tvångsmedel. Med hänsyn till vad som kan uppnås genom användandet av tvångsmedel och till att mindre ingripande alternativ saknas anser regeringen därför att utredande myndigheters befogenhet att använda tvångsmedel i utredningar om självständigt förverkande är motiverad och på ett övergripande plan proportionerlig. Det bör dock säkerställas att rätten att använda tvångsmedel för utredande myndigheter utformas med utgångspunkt i vilka effekter användandet får för den enskilde. Tvångsmedlen ska följaktligen användas med urskillning genom att tillämpningsområdet i vissa fall begränsas.

Beslag och penningbeslag, kvarstad och förvar

För att den nya förverkandeformen ska fylla en verklig funktion är det av central betydelse att egendom som kan bli föremål för en talan om självständigt förverkande också kan säkras. Regeringen bedömer därför att det finns ett påtagligt behov av att kunna använda beslag och penningbeslag, kvarstad och förvar i utredningar om självständigt förverkande.

Den bestämmelse om självständigt förverkande som regeringen föreslår ska införas är noggrant avvägd och motiveras av behovet av att dels bekämpa den organiserade brottslighetens ekonomiska drivkrafter, dels säkerställa att sådana illegitima tillgångar som brottsligheten kan ge upphov till inte kan användas på ett sätt som riskerar att på olika sätt skada samhället. Det bör här anmärkas att det givetvis är av central betydelse att de rättssäkerhetsgarantier som finns att tillgå för dessa tvångsmedel i sedvanliga brottsutredningar, däribland möjligheten för den som drabbats av ett beslag eller penningbeslag att begära rättens prövning av beslutet och att protokoll ska föras över beslaget eller penningbeslaget, också ska gälla i utredningar om självständigt förverkande. Sammantaget bedömer regeringen alltså att de grundläggande krav i fråga om behov, effektivitet och proportionalitet som gäller för införandet av nya möjligheter att använda tvångsmedel är uppfyllda, och att de nya befogenheterna är förenliga med regeringsformen och Europakonventionen.

Liksom i en förundersökning om brott bör åklagaren vid användandet av tvångsmedel i utredningar om självständigt förverkande ha en skyldighet att löpande pröva om ett tvångsmedel ska bestå. I den bedömningen ligger att

åklagaren ska pröva åtgärdernas proportionalitet. För att ta ställning till om åtgärden är proportionerlig har det betydelse hur lång tid tvångsmedlet har tillämpats och hur lång tid behovet av tvångsmedlet kan förväntas bestå. Ju längre tid åtgärderna har bestått, desto starkare måste skälen som talar för att tvångsmedlet ska bestå vara. För att säkerställa att utredningar om självständigt förverkande bedrivs med det skyndsamhetskrav som allmänt sett gör sig gällande vid användningen av tvångsmedel bör det införas en tidsgräns för hur länge tvångsmedel får användas under utredningstiden. En tidsgräns påkallas inte minst av det förhållandet att självständigt förverkande inte bör träffas av bestämmelserna om preskription. En tidsgräns för användandet av tvångsmedel i sådana utredningar kan i praktiken bidra till att brottsbekämpande myndigheter utreder frågorna med viss skyndsamhet. Regeringen anser därför att beslag, penningbeslag och kvarstad inte bör få användas under längre tid än ett år i sådana utredningar, om det inte finns särskilda skäl. Det innebär att det krävs något ytterligare för att åtgärden ska få bestå när ettårsfristen har gått ut. Sådana särskilda skäl bör exempelvis kunna vara att utredningen är mycket omfattande eller komplex eller att det kan misstänkas att den som åtgärden berör medvetet håller sig undan för att förhindra att utredningen slutförs. Utredande myndigheter har ett särskilt ansvar för att aktivt driva utredningen framåt.

Husrannsakan och kroppsvisitation

Som ett led i att säkerställa att förverkandeformen blir verkningsfull finns det enligt regeringen ett tydligt behov av att även kunna tillgripa tvångsmedlen husrannsakan och kroppsvisitation. Det är ofrånkomligt att användningen av de nämnda tvångsmedlen kan innebära dels intrång i den personliga integriteten, dels en kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Ändamålen med dessa tvångsmedel kan emellertid inte tillgodoses genom användandet av mindre ingripande åtgärder i sådana utredningar. Eftersom utredningar av nu aktuellt slag inte syftar till att utreda ett brott är det emellertid motiverat att begränsa tillämpningen av dessa tvångsmedel i förhållande till vad som gäller vid brottsutredningar. Regeringen anser att det, på motsvarande sätt som gäller när dessa tvångsmedel används mot någon annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet, bör krävas att det finns synnerlig anledning att anta att det vid tillämpningen av tvångsmedlet kommer att anträffas föremål som kan tas i beslag eller förvar eller att det annars är av betydelse för utredningen om självständigt förverkande.

Regeringen anser att det därigenom säkerställs att husrannsakan och kroppsvisitation inte kommer att ske på för lösa grunder. Det är endast i de fall inledande utredningsåtgärder eller omständigheterna i övrigt ger stöd åt misstanken att åtgärden kan komma att leda utredningen framåt som de nämnda förutsättningarna kan sägas vara uppfyllda. Det förhållandet att utredande myndigheter har uppgifter om att en viss person rör sig med dyra kapitalvaror eller står som ägare till en exklusiv fastighet trots påfallande blygsamma inkomster är exempel på situationer som kan motivera

användandet av sådana tvångsmedel. Sammantaget bedömer regeringen alltså att de grundläggande krav på behov, effektivitet och proportionalitet som gäller för införandet av nya möjligheter att använda tvångsmedel är uppfyllda. De nya befogenheterna bedöms också förenliga med regeringsformen och Europakonventionen.

Kopiering, biometrisk autentisering och genomsökning på distans

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 juni 2022 infördes ett nytt tvångsmedel i 28 kap. rättegångsbalken, genomsökning på distans. Samtidigt infördes två nya verkställighetsåtgärder i 27 kap., nämligen kopiering och biometrisk autentisering (prop. 2021/22:119).

Genomsökning på distans kan ske med användning av utrustning som har tagits i beslag eller påträffats vid en husrannsakan eller kroppsvisitation, men den kan också genomföras med myndighetens egen utrustning. Kopiering och biometrisk autentisering förutsätter att ett tvångsmedel är tillämpligt, nämligen beslag, husrannsakan eller genomsökning på distans.

Kopiering innebär att ytterligare exemplar får framställas av handlingar som omfattas av ett beslag eller påträffas vid en husrannsakan eller en genomsökning på distans.

Biometrisk autentisering innebär att en elektronisk mätning görs av någons fysiska karaktärsdrag, t.ex. fingeravtryck, näthinna eller ansiktsgeometri, för att få tillträde till ett avläsningsbart informationssystem.

Regeringen konstaterar att det är angeläget att det finns möjlighet att använda tvångsmedel i en utredning om självständigt förverkande för att den nya förverkandeformen ska bli ett effektivt verktyg i brottsbekämpningen. Regeringen anser att det finns starka skäl för att även dessa nya verktyg ska få användas i en sådan utredning. Reglerna anknyter till sådana sedan tidigare existerande tvångsmedel som utredningen föreslår ska få användas i en utredning om självständigt förverkande. Kopiering och biometrisk autentisering förutsätter även att andra tvångsmedel som omfattas av utredningens förslag – beslag och husrannsakan – är tillämpliga.

Tvångsmedelsanvändning mot barn och unga

Även vid talan om förverkande mot barn och unga anser regeringen att användning av tvångsmedel kan vara motiverad. Möjligheten att använda andra tvångsmedel än häktning mot en misstänkt i ålderskategorin 15–20 år är enligt hittillsvarande lagstiftning inte förenad med några särskilda begränsningar. Möjligheten att använda tvångsmedel mot en misstänkt under 15 år är däremot begränsad och uttömmande reglerad i LUL. När det gäller beslag, husrannsakan, åtgärder för biometrisk autentisering, genomsökning på distans och kroppsvisitation framgår det av 36 § LUL att dessa tvångsmedel får användas mot den unge endast om det finns särskilda skäl. Av kravet på särskilda skäl följer att tillämpningen av tvångsmedlen ska vara restriktiv. I rättegångsbalken finns det även vissa tvångsmedel som får användas oberoende av misstanke, t.ex. hämtning och medtagande till förhör i 23 kap.

7 och 8 §§ rättegångsbalken. Dessa regler är tillämpliga även i fråga om de som är under 15 år. Av förarbetena framgår att tillämpningen när det gäller barn bör ske med hänsynstagande till barnets ålder och mognad och med stor restriktivitet (prop. 1983/84:187 s. 22). Sammanfattningsvis får alltså ett antal olika tvångsmedel användas mot barn och unga enligt hittillsvarande lagstiftning, även om restriktivitet ska iakttas vid användandet av tvångsmedel mot den som inte har fyllt 15 år.

Den nuvarande regleringen av tvångsmedelsanvändning mot personer som inte har fyllt 15 år är för närvarande föremål för en översyn. En särskild utredare har fått i uppdrag att analysera behovet av utökade möjligheter att använda tvångsmedel mot brottsmisstänkta personer som inte har fyllt 15 år och ta ställning till om möjligheterna att använda tvångsmedel mot dessa personer ska utökas (dir. 2023:102).

Ett effektivt genomslag av förverkandeformen förutsätter att utredande myndigheter ges tillgång till tvångsmedel. Som utredningen konstaterar är det viktigt att effektiva tvångsmedel finns tillgängliga oberoende av om förverkandesubjektet är en vuxen eller ett barn. Av central betydelse är dock att regelverket är anpassat till att hantera det förhållandet att förverkandesubjektet inte har fyllt 21 år. Enligt barnkonventionen ska processer som inbegriper straffrättsliga åtgärder vara särskilt anpassade till barnet, och vid beslut som rör barn ska det i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa (se artikel 3). Att använda tvångsmedel mot ett barn för att säkra egendom som kan komma att förverkas kan ofrånkomligen utgöra ett ingrepp i barnets egendomssfär och rätt till privatliv. Vid en första anblick kan därför en reglering som ger myndigheterna rätt att använda tvångsmedel för att säkra egendom ses som en åtgärd i strid med principen om barnets bästa. Samtidigt bör ett sådant ingrepp ses i ljuset av barnkonventionens krav på att staten ska skydda barn från alla former av skadligt utnyttjande. Den hänsyn som bör tas till barnet som förverkandesvarande måste ställas i relation till risken att barn utnyttjas som förvarare av sådan egendom som kan bli föremål för förverkande och de risker som detta i sin tur medför för att barn ska utnyttjas och dras in i allvarlig kriminalitet. Ju yngre barnet är, desto svårare kan det dessutom vara för barnet att freda sig mot en äldre persons inflytande. Barn har också svårt att överblicka de framtida konsekvenserna av sitt handlande. Det finns även andra omständigheter än barnets ålder som kan påverka barnets möjligheter att freda sig som t.ex. funktionsnedsättningar, mognadsnivå och barnets beroendeställning gentemot den äldre personen. Det kan därför vara enkelt att locka ett barn att göra något som för stunden förefaller vara ofarligt men som kan få allvarliga konsekvenser på sikt. För att motverka att barn utnyttjas och för att förverkandesanktionerna ska fylla en verklig funktion är det av central betydelse att egendom som kan bli föremål för en talan om förverkande kan säkras även i de fall då förverkandesubjektet är under 15 år. Med beaktande av intresset av att hindra att unga utnyttjas och dras in i brottslighet bedömer regeringen att det är rimligt att de tvångsmedel som får användas mot en vuxen i en utredning om förverkande som

utgångspunkt också ska kunna användas gentemot barn och unga. Möjligheterna att använda tvångsmedel för att säkra ett framtida förverkande och utreda sådana frågor bör även vara lika stora, alldeles oavsett vilken förverkandeform som motiverar behovet av att tillgripa tvångsmedel. Inte heller bör tvångsmedelsanvändningen göras beroende av om förverkandesubjektet är brottsmisstänkt eller inte, eftersom risken för att barnet utnyttjas som förvarare av egendom är lika stor oavsett.

Tvångsmedelsanvändningen mot barn och unga bör följaktligen hanteras på ett konsekvent sätt med beaktande av de särskilda hänsynstaganden som där gör sig gällande i linje med vad som framgår nedan.

De tvångsmedel som får användas mot den som är över 21 år i en utredning om förverkande bör alltså som utgångspunkt kunna användas även gentemot barn och unga. För den som är under 15 år bör tvångsmedelsanvändningen dock vara förenad med vissa begränsningar. För att överensstämma med hittillsvarande lagstiftning anser regeringen, liksom utredningen, att det i förekommande fall uppställda kravet på att det ska finnas särskilda skäl för närvarande bör gälla för samtliga fall där frågan om förverkande aktualiseras i relation till någon som inte har fyllt 15 år. Beslag, penningbeslag, husrannsakan, åtgärder för biometrisk autentisering, genomsökning på distans och kroppsvisitation bör därför få användas mot den som är under 15 år om det finns särskilda skäl. Detsamma bör gälla i en utredning om självständigt förverkande eller i en utredning om annat förverkande mot någon annan än en misstänkt.

Att förverkandesubjektet är under 18 år innebär, i de fall frågan om förverkande inte har koppling till ett brott som den unge är misstänkt för, att barnet ska företrädas av sin vårdnadshavare under hela förverkandeprocessen. För den som inte har fyllt 18 år ska också ett juridiskt biträde förordnas, om det inte är uppenbart att han eller hon saknar behov av biträde.

Sammanfattningsvis anser regeringen att den föreslagna regleringen om användning av tvångsmedel mot barn och unga är förenlig med barnkonventionens bestämmelser.

Övriga ändringar i bestämmelserna om straffprocessuella tvångsmedel

Som en följd av bl.a. de förslag som regeringen lämnar i fråga om ett nytt 36 kap. brottsbalken finns det behov av vissa följdändringar i 26–28 kap. rättegångsbalken.

En annan fråga som utredningen uppmärksammar rör möjligheten att låta beslag bestå efter ogillande dom i tingsrätt. Tvångsmedel får inte förekomma om det inte finns sakligt grundade behov av dem. Det huvudsakliga argumentet för att häva tvångsmedel i samband med en friande dom har varit att rätten, i konsekvens med utgången i målet, inte ska hålla skuld- eller förverkandefrågan öppen genom att förordna om fortsatt tvångsmedelsanvändning (s.k. bevisbeslag ska dock som huvudregel bestå oavsett utgång i målet till dess att domen har vunnit laga kraft). Den rådande ordningen har inte minst på senare tid emellertid kommit att kritiseras. Sammantaget leder det till

slutsatsen att det i annat sammanhang kan finnas skäl att överväga om möjligheterna att säkra förverkande behöver stärkas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att lagförslagen ska träda i kraft den 8 november 2024. Regeringen föreslår vidare en särskild övergångsbestämmelse beträffande självständigt förverkande och förverkande av särskilda brottsverktyg som innebär att dessa förverkandesanktioner får tillämpas endast i förhållande till egendom som tillhör eller ska anses ägas av förverkandesvaranden i tiden efter ikraftträdandet.

Även om självständigt förverkande på grund av sin rättsliga konstruktion inte utgör en särskild rättsverkan av brott träffas sanktionen av grunderna för retroaktivitetsförbudet genom de effekter sanktionen får för den enskilde. Den nya förverkandeformen ska alltså enligt regeringen inte ges tillbakaverkande effekt även om den i formell mening inte träffas av retroaktivitetsförbudet.

Förverkandeformen självständigt förverkande är konstruerad med utgångspunkt i begreppet brottslig verksamhet. Rekvisitet ”brottslig verksamhet” tar inte sikte på någon viss brottslighet som skulle behöva konkretiseras till typ, tid eller plats. Att tidpunkten saknar betydelse får som tidigare redogjorts för till följd att reglerna om åtalspreskription inte träffar den nya förverkandebestämmelsen. Eftersom rekvisitet ”brottslig verksamhet” inte kan relateras till en viss tidpunkt när vissa gärningar har begåtts kan inte den nya förverkandeformens tillämpning i tiden begränsas av att den inte närmare preciserade brottsliga verksamheten ägt rum i tiden innan lagstiftningen trätt i kraft. En relevant tidpunkt är däremot att egendomen fortfarande tillhör eller med tillämpning av presumtionsregeln får anses ägas av förverkandesvaranden när bestämmelsen om självständigt förverkande träder i kraft. Frågan om huruvida lagstiftningens tillämpning bör begränsas i tiden bör därför enligt regeringen kopplas till tidpunkten för egendomsinnehavet.

Konsekvenser av förslagen

Regeringen anför att det inte är möjligt att förutse effekterna av ett nytt regelverk i den praktiska tillämpningen. Det finns därför skäl att följa effekterna av den nu framlagda lagstiftningen och på sikt låta utvärdera reformen i olika avseenden.

Konsekvenser för den personliga integriteten och för det brottsförebyggande arbetet

En utredning om självständigt förverkande kommer många gånger att leda till att tvångsmedel används mot enskilda. Regeringen anför att förslagen sammantaget innebär en ökad risk för intrång i den personliga integriteten, vilket flera remissinstanser också påpekat. Regeringen framhåller att det av artikel 8 i Europakonventionen inte bara följer ett förbud mot godtyckliga

ingrepp i privatlivet utan även en positiv förpliktelse för staten att skydda enskilda mot ingrepp i t.ex. privatlivet från andra. Ett sådant skydd kan tillgodoses genom både lagstiftning och andra åtgärder, t.ex. genom att säkerställa att brottsbekämpningen fungerar på ett tillfredsställande sätt. De nu aktuella förslagen bedöms enligt regeringen ge de brottsbekämpande myndigheterna bättre förutsättningar att förhindra och förebygga att brottslighet ska löna sig och den föreslagna regleringen kan bidra till att på ett mer effektivt sätt bekämpa den organiserade brottsligheten. Samtidigt föreslås att det förfarande som ska omgärda förverkandeprocessen ska innehålla ett antal rättssäkerhetsgarantier.

Förslagen kommer enligt regeringen att vara välkomna effektiva verktyg för de brottsbekämpande myndigheterna. De kommer att innebära ökade möjligheter att förverka brottsvinster och oförklarade tillgångar från kriminella. Regeringen anför att förslagen så som framhållits av Brottsförebyggande rådet kan ha en viss brottsförebyggande effekt.

Regeringen bedömer att förslagen sammantaget innebär en rimlig avvägning mellan behovet av en effektiv brottsbekämpning och den enskildes rätt till skydd för sin personliga integritet.

Konsekvenser för barn

Förslagen om att en talan om självständigt förverkande ska kunna föras även mot barn och unga samt om att utöka möjligheten att förverka egendom från barn under 15 år och personer som handlat under påverkan av en allvarlig psykisk störning innebär att bl.a. barn i större utsträckning än tidigare kommer att få förverkandeanspråk riktade mot sig. Vid bedömningen av förslagens förenlighet med barnkonventionen måste det beaktas att ett tungt vägande skäl för förslagen är intresset av att skydda barn från att utnyttjas och dras in i brottslighet. Att undanta bl.a. barn och unga från förslagen hade annars medfört en betydande risk för utnyttjande. Förslagen bedöms därmed enligt regeringen vara förenliga med artikel 3 i barnkonventionen. Förslagen, som inte innehåller några diskriminerande element, bedöms även vara förenliga med artikel 2 i barnkonventionen.

Sverige bör återta lämnat förbehåll

Sverige har tillträtt ett flertal internationella instrument på förverkandeområdet. Ett av dessa är Europarådets konvention från 2005 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism. Enligt artikel 3.1 ska stater som tillträtt konventionen säkerställa att det är möjligt att förverka hjälpmedel och vinning eller egendom vars värde motsvarar sådan vinning och egendom som varit föremål för penningtvätt. Förutsatt att förverkande kan ske vid penningtvätt och vid de brottskategorier som anges i bilagan till konventionen kan en part, enligt artikel 3.2 a, i samband med tillträdet lämna en förklaring att förverkande endast ska ske när brottet kan föranleda fängelse i mer än ett år. I samband med att Sverige ratificerade konventionen lämnades en sådan förklaring (prop. 2013/14:121,

bet. 2013/14:JuU25, rskr. 2013/14:253). Genom regeringens förslag att låta förverkanderegleringen i brottsbalken bli generellt tillämplig och därmed omfatta även specialstraffrätten kommer egendom att kunna förverkas oavsett brottets allvar. Enligt regeringen saknas det därför behov för Sverige att upprätthålla den lämnade reservationen, och den bör därför återtas.

Motionerna

Brott som kan utlösa utvidgat förverkande

I kommittémotion 2023/24:2921 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att även grovt bokföringsbrott, grovt penningtvättsbrott och näringspenningtvätt, grovt brott, ska läggas till i uppräkningen av brott som kan utlösa ett utvidgat förverkande.

Rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande

I kommittémotion 2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1 begärs att regeringen ska återkomma med förslag på en rimlig preskriptionstid vid självständigt förverkande. I yrkande 2 anförs att regeringen bör återkomma med förslag på ett högre beviskrav vid beslut om självständigt förverkande.

Ulrika Liljeberg m.fl. (C) begär i kommittémotion 2023/24:2921 yrkande 2 att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättssäkerhetsgarantier och en tydlig och förutsebar lagstiftning. Motionärerna vill att regeringen skyndsamt ska utreda och åtgärda problematiken med bristande rättssäkerhetsgarantier och otydliga förutsättningar för förverkande.

I kommittémotion 2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 2 begär motionärerna att regeringen skyndsamt ska återkomma med en utförlig konsekvensanalys och ett förtydligande av förutsättningarna för självständigt förverkande.

Barn och unga och personer med en allvarlig psykisk störning

I kommittémotion 2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen snarast ska återkomma med ett förslag om att självständigt förverkande inte ska kunna riktas mot barn och unga eller mot den som har eller har haft en allvarlig psykisk störning. En liknande begäran finns i kommittémotion 2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 1.

En särskild skälighetsregel

Gudrun Nordborg m.fl. (V) anför i kommittémotion 2023/24:2910 yrkande 4 att regeringen snarast bör återkomma med förslag om en särskild skälighetsregel som ska gälla vid förverkande när brott har begåtts av någon som inte har fyllt 15 år eller som har handlat under påverkan av en allvarlig psykisk störning.

Förverkandebeslag

I kommittémotion 2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 4 anförs att regeringen bör återkomma med ett förslag om att beslag som huvudregel ska hävas först när en dom vinner laga kraft och inte direkt i samband med att domen meddelas.

Utvärdering

Rasmus Ling m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2023/24:2919 yrkande 3 att regeringen ska utvärdera den nya förverkandelagstiftningen efter maximalt fyra år.

Utskottets ställningstagande

Trots de förändringar som har skett både i samhället och i den straffrättsliga lagstiftningen har den nuvarande förverkandelagstiftningen inte varit föremål för en större översyn på drygt 50 år. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det finns ett behov av en förverkandelagstiftning som är bättre anpassad till dagens förhållanden. Som regeringen anför bör förverkandelagstiftningen vara tydlig, effektiv och ändamålsenlig. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag om en ny förverkandelagstiftning.

Utskottet instämmer vidare i regeringens bedömning att lagstiftningen ska vara utformad på ett sätt som innebär att brottslighet inte lönar sig. Som regeringen anför är den huvudsakliga drivkraften för den organiserade brottsligheten viljan att göra ekonomiska vinster. Så länge den möjligheten finns kommer det att vara svårt att stoppa denna typ av brottslighet. Det är därför angeläget att rättsväsendet får bättre och mer ändamålsenliga möjligheter att ta brottsvinster från kriminella, och det bör inte bara gälla i de fall då någon kan hållas straffrättsligt ansvarig för ett visst brott. Även oförklarade tillgångar som inte står i proportion till en persons legitima förvärvskällor eller förmögenhetsförhållanden i övrigt bör kunna förverkas. Utskottet ser därför positivt på regeringens förslag om s.k. självständigt förverkande, som ger rättsväsendet förutsättningar att komma åt denna typ av egendom.

Utskottet gör sammantaget bedömningen att den föreslagna lagstiftningen är ändamålsenligt utformad och att riksdagen bör bifalla regeringens lagförslag. Utskottet föreslår även tre mindre, redaktionella justeringar av lagtexten. Vidare anser utskottet att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör godkänna att regeringen återtar den förklaring enligt artikel 3.2 a som avgavs i samband med Sveriges ratifikation av Europarådets konvention av den 16 maj 2005 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism. Därmed bör propositionen bifallas i sin helhet.

När det gäller motionsyrkandena anför utskottet följande.

I fråga om vilka brott som ska kunna utlösa utvidgat förverkande delar utskottet regeringens bedömning att endast brott som skulle kunna ge vinst bör kunna utlösa utvidgat förverkande. Som regeringen anför framstår det som en bättre lösning att tillgodose behovet av en förverkandebestämmelse med bredare tillämpningsområde genom införandet av självständigt förverkande. Utskottet avstyrker därför motion 2023/24:2921 (C) yrkande 1.

När det gäller frågan om preskription vid självständigt förverkande konstaterar utskottet att denna förverkandeform är konstruerad med utgångspunkt i begreppet brottslig verksamhet. Begreppet tar alltså inte sikte på något enskilt brott som skulle behöva konkretiseras till typ, tid eller plats. Att tidpunkten saknar betydelse får, som regeringen för fram, till följd att reglerna om åtalspreskription inte träffar den nya förverkandebestämmelsen. Utskottet, som inte heller finner anledning att ta initiativ till någon annan typ av preskriptionsreglering, avstyrker motion 2023/24:2910 (V) yrkande 1.

När det gäller frågan om beviskravet vid självständigt förverkande anser utskottet att regeringens förslag är väl avvägt. Utskottet avstyrker därför motion 2023/24:2910 (V) yrkande 2.

Utskottet, som noterar att regeringen har gjort vissa klargöranden med anledning av Lagrådets yttrande, anser att förutsättningarna för självständigt förverkande tillräckligt tydligt framgår av regeringens förslag och att det även i övrigt tillfredsställer allmänna rättssäkerhetskrav. Utskottet finner därför inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna som bl.a. handlar om bristande rättssäkerhet. Därmed avstyrks motionerna 2023/24:2919 (MP) yrkande 2 och 2023/24:2921 (C) yrkande 2.

Utskottet står vidare bakom regeringens bedömning att självständigt förverkande ska kunna riktas mot barn och unga och den som har eller har haft en allvarlig psykisk störning. Om det påträffas egendom som härrör från brottslig verksamhet måste det vara möjligt att förverka denna, oavsett vem egendomen tillhör. Det minskar också risken för att barn utnyttjas och dras in i brottslig verksamhet. Som regeringen anför är det en annan sak att vissa förhållanden, t.ex. nedsatt ansvarsförmåga, ofta med större styrka än andra talar för att ett förverkande ska bedömas som uppenbart oskäligt. Utskottet avstyrker motionerna 2023/24:2910 (V) yrkande 3 och 2023/24:2919 (MP) yrkande 1.

Utskottet instämmer vidare i regeringens bedömning att den särskilda skälighetsregel som gäller om brott har begåtts av någon som inte har fyllt 15 år eller som har handlat under påverkan av en allvarlig psykisk störning ska upphävas. Som regeringen anför ska de hänsyn som aktualiseras beaktas inom ramen för den allmänna bedömning som alltid ska göras av om åtgärden är uppenbart oskälig. Utskottet avstyrker därmed motion 2023/24:2910 (V) yrkande 4.

Av propositionen framgår det att regeringen anser att det kan finnas skäl att överväga om möjligheterna att säkra förverkande efter ogillande dom i tingsrätt behöver stärkas. Utskottet anser därmed att det inte nu finns skäl för

ett tillkännagivande i frågan och avstyrker motion 2023/24:2919 (MP) yrkande 4.

När det gäller motion 2023/24:2919 (MP) yrkande 3 om att utvärdera den nya lagstiftningen konstaterar utskottet att regeringen avser att följa effekterna av den nu framlagda lagstiftningen och på sikt låta utvärdera reformen i olika avseenden. Utskottet ser därför inget behov av ett sådant tillkännagivande som föreslås i motionen, som därmed avstyrks.

Reservationer

1. Brott som kan utlösa utvidgat förverkande, punkt 2 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2921 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Att säkerställa en tydlig och lättillämpad lagstiftning är en lovvärd ambition som jag givetvis står bakom. Men att utesluta grov ekonomisk brottslighet från en central reglering som tar sikte på brottsvinster från organiserad brottslighet för tydlighetens skull, samtidigt som man skapar en ny ännu otydligare reglering om självständigt förverkande, riskerar att skapa mer oreda. Det indikerar också att regeringen inte helt förmår att möta den stora utmaning och de omfattande risker som den grova organiserade brottsligheten utgör. Enligt min mening behöver mer göras.

I likhet med utredningens förslag anser jag att grovt bokföringsbrott, grovt penningtvättsbrott och näringspenningtvätt, grovt brott, bör läggas till den uppräkning av brott som kan utlösa utvidgat förverkande. Som Ekobrottsmyndigheten framhåller i sitt remissvar skulle det vara ett välkommet tillskott för att bl.a. minska utredningsinsatserna för grov ekonomisk brottslighet. En sådan ändring skulle hjälpa de brottsbekämpande myndigheterna att samordna resurser och förenkla utredningarna i komplexa ärenden.

2. Rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande, punkt 3 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motionerna
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 2 och
2023/24:2921 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att den nya föreslagna förverkandeformen självständigt förverkande är alltför omfattande. Risken är att personer som inte själva begått brott, t.ex. barn till den som ett självständigt förverkande riktas emot, drabbas negativt när egendom förverkas. I likhet med flera remissinstanser anser jag därför att någon form av preskriptionstid bör införas. Det är både orimligt och rättsosäkert att egendom som förvärvats långt tillbaka i tiden ska kunna förverkas med de nya reglerna. En fastställd preskriptionstid skulle minska risken för oproportionerliga integritetsintrång. Regeringen bör därför återkomma med förslag om en rimlig preskriptionstid vid självständigt förverkande.

Jag vill även understryka att lagförslaget under inga omständigheter får leda till att brottsbekämpande myndigheter använder utredningsmöjligheterna på ett otillbörligt sätt genom s.k. fishing expeditions i vissa områden eller bland vissa grupper av människor. Regeringen anför att farhågorna om detta inte bör överdrivas. Jag anser att detta inte är tillräckligt betryggande ur rättssäkerhetssynpunkt. För att stärka rättssäkerheten och minska risken för otillbörliga utredningar och felaktiga beslut om förverkande anser jag att beviskravet för beslut om självständigt förverkande behöver sättas högre än vad regeringen nu föreslår. Regeringen bör därför återkomma med förslag på ett högre beviskrav vid beslut om självständigt förverkande.

3. Rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande, punkt 3 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2921 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2,
bifaller delvis motion
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 2 och
avslår motion
2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Som JO konstaterar i sitt remissvar innebär förslaget om självständigt förverkande en påtaglig risk för intrång i den personliga integriteten, särskilt för den som utan att vara misstänkt för brott blir föremål för en utredning som i stora delar ska få bedrivas på samma sätt som en förundersökning om brott. För att kunna motivera sådana långtgående åtgärder måste de vara nödvändiga och proportionerliga. JO framhåller att förslaget brister i analys såväl i dessa aspekter som ur ett rättssäkerhetsperspektiv och anser också att de rättssäkerhetsgarantier som utredningen presenterat är otillräckliga.

Vidare anför Lagrådet att trots strävan att ge förverkandelagstiftningen en tydligare utformning förefaller emellertid, i vissa avseenden, intresset av tydlighet ha fått ge vika för intresset av att ge de brottsbekämpande myndigheterna flexibla instrument. Enligt Lagrådet präglas den föreslagna regleringen om självständigt förverkande snarast av ökad otydlighet kring förutsättningarna för förverkande. Denna otydlighet innebär enligt min mening en uppenbar risk för att rättstillämpningen inte blir enhetlig och att en alltför stor börda kommer att läggas på domstolarna att utarbeta lagstiftningens egentliga innebörd. Lagrådet konstaterar att de brottsbekämpande myndigheternas intresse av flexibla regler inte får gå ut över den enskildes behov av en tydlig och förutsebar lagstiftning och att innebörden av regleringen därför behöver tydliggöras i flera avseenden. Jag anser att det är uppenbart att detta ansvar inte kan överlämnas till domstolar och rättsvårdande myndigheter att klargöra utan är ett ansvar som vilar på regeringen.

Regeringen måste därför skyndsamt utreda och åtgärda denna problematik och dessa oklarheter för att säkerställa att den nya förverkandelagstiftningen får den effekt som avses och på så sätt blir ett användbart, ändamålsenligt och rättssäkert verktyg i kampen mot den grova organiserade brottsligheten.

4. Rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande, punkt 3 (MP)

av Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 2,
bifaller delvis motion
2023/24:2921 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2 och
avslår motion
2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Regeringen föreslår en ny förverkandeform, självständigt förverkande, som innebär att domstol ska kunna fatta beslut om förverkande även om någon inte kan hållas straffrättsligt ansvarig för ett brott. Detta är nytt i svensk rätt och de osäkerheter som Lagrådet pekat på är enligt min mening ännu inte tillräckligt utredda. Det finns risk för att även laglydiga medborgare drabbas och blir fråntagna sin egendom. Enligt regeringen ger många köp i dag ”digitala avtryck” och de flesta kan därmed dokumentera och bevisa sina inköp. Regeringen föreslår dock inte att den nya förverkandeformen ska träffas av regler om preskription, vilket i praktiken innebär att var och en är tvingad att behålla kvitton på obestämd tid för att i framtiden kunna freda sig mot ett eventuellt förverkande.

Som Lagrådet anmärker präglas regleringen av självständigt förverkande av otydlighet kring förutsättningarna för förverkande. Det innebär en risk både för den enskilde och för rättstillämpningen. Lagrådet bedömer till och med att det ganska ofta kan uppkomma situationer där effekterna av förverkande-reglernas tillämpning blir mindre rimliga. Förverkande av egendom är ett ingrepp i den grundlagsskyddade äganderätten. Det är därför angeläget att lagstiftningen är utformad på ett tydligt sätt. Jag kräver därför att regeringen skyndsamt ska återkomma med en utförlig konsekvensanalys och att förutsättningarna för förverkande förtydligas.

5. Barn och unga och personer med en allvarlig psykisk störning, punkt 4 (V, MP)

av Gudrun Nordborg (V) och Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 3 och
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi motsätter oss regeringens förslag att en talan om självständigt förverkande ska kunna föras även mot barn och unga och den som har eller har haft en allvarlig psykisk störning. Förslaget innebär att polisen får göra husrannsakan och kroppsvisitationer för att beslagta kläder, telefoner m.m. från barn och personer med en allvarlig psykisk störning, vilket får stor påverkan på dessa individers personliga integritet. Enligt förslaget krävs det inte att egendom ska kunna kopplas till något visst brott. I stället ska en helhetsbedömning göras för

att avgöra om egendomen härrör från brottslig verksamhet. Det finns enligt vår mening en överhängande risk att särskilt barn och personer med psykisk funktionsnedsättning i vissa bostadsområden eller med ett visst socialt ursprung drabbas av den nya lagstiftningen i oproportionerligt hög utsträckning. Det skulle bl.a. strida mot artikel 2 i barnkonventionen om barns rätt till likabehandling och icke-diskriminering.

Enligt regeringen bidrar förslaget bl.a. till att skydda barn från att utnyttjas och dras in i brottslig verksamhet. Vi anser att barn under 15 år har särskilda behov av att skyddas från att rekryteras till kriminalitet. Enligt vår mening riskerar dock förslaget snarare att sätta barn i en mycket utsatt position, i synnerhet eftersom en utredning om självständigt förverkande kommer att innebära utredningsåtgärder och tvångsmedelsanvändning. Vidare skriver JO i sitt remissvar att det krävs noggranna överväganden och goda skäl för att unga personer ska omfattas av självständigt förverkande. Sådana skäl saknas enligt vår mening. Det är vidare anmärkningsvärt att t.ex. ingen patient- eller närståendeförening har varit remissinstans till ett beslut som i hög utsträckning riskerar att påverka människor med psykisk sjukdom. De befinner sig redan i en utsatt situation och med regeringens förslag riskerar utsattheten hos denna grupp att förvärras ytterligare.

Regeringen bör därför snarast återkomma med förslag om att självständigt förverkande inte ska kunna riktas mot barn och unga och den som har eller har haft en allvarlig psykisk störning.

6. En särskild skälighetsregel, punkt 5 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Jag ser risker med att en allmän oskälighetsbedömning inte tillräckligt kommer att beakta utsattheten och det särskilda behovet av att skydda personer som inte har fyllt 15 år eller som handlat under påverkan av en allvarlig psykisk störning. Som regeringen anför innebär förslaget att bl.a. barn i större utsträckning än tidigare kommer att få förverkandeanspråk riktade mot sig. Enligt regeringen är det dock motiverat för att skydda dem från att utnyttjas och dras in i brottslighet. Jag anser tvärtemot regeringen att de som är under

15 år och personer som lider av en allvarlig psykisk störning även är i behov av särskilda skyddsregler.

Regeringen bör därför snarast återkomma med förslag om en särskild skälighetsregel som ska gälla vid förverkande när brott har begåtts av någon som inte har fyllt 15 år eller någon som har handlat under påverkan av en allvarlig psykisk störning.

7. Förverkandebeslag, punkt 6 (V, MP)

av Gudrun Nordborg (V) och Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Av Högsta domstolens (HD) beslut Förverkandebeslaget av bilen (NJA 2023 s. 1043) framgår det att när en domstol meddelat en frikännande dom och ogillat ett förverkandeyrkande får det som huvudregel anses uteslutet för en domstol att, efter ett överklagande men före den slutliga prövningen, på nytt besluta om ett förverkandebeslag.

Beslutet från HD omöjliggör i princip interimistiska beslag efter att tingsrätten har hävt beslag. Det rimliga vore att beslag som huvudregel hävs först när en dom vinner laga kraft och inte direkt i samband med att domen meddelas. Vi anser att regeringen bör återkomma med ett sådant förslag.

8. Utvärdering, punkt 7 (MP)

av Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Som Lagrådet anmärker präglas regleringen av självständigt förverkande av otydlighet kring förutsättningarna för förverkande. Det innebär en risk både för den enskilde och för rättstillämpningen. Lagrådet bedömer till och med att det ganska ofta kan uppkomma situationer där effekterna av förverkande-reglernas tillämpning blir mindre rimliga. Förverkande av egendom är ett ingrepp i den grundlagsskyddade äganderätten. Det är därför angeläget att lagstiftningen är utformad på ett tydligt sätt. Jag anser att regeringen ska utvärdera lagstiftningen efter maximalt fyra år.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:144 En ny förverkandelagstiftning:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag (2024:000) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jordabalken.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utsökningsbalken.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1939:299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m.m.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i krigshandelslagen (1964:19).
13. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1964:163) om införande av brottsbalken.
14. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837).
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i narkotikastrafflagen (1968:64).
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485).
18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69).
19. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173).

20. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkassolagen (1974:182).
21. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i abortlagen (1974:595).
22. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utsädeslagen (1976:298).
23. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).
24. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262).
25. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ransoneringslagen (1978:268).
26. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).
27. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.
28. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387).
29. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259).
30. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:15) om förbud mot vissa radar- och laserinstrument.
31. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål.
32. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950).
33. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i prisregleringslagen (1989:978).
34. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:783) om skydd för beteckningen svenskt arkiv.
35. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45).
36. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel.
37. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika.
38. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel.
39. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring.
40. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering.
41. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter.

42. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787).
43. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617).
44. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.
45. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia.
46. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:831) om transplantation m.m.
47. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67).
48. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner.
49. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306).
50. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).
51. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet.
52. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor.
53. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument.
54. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.
55. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657).
56. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i zoonoslagen (1999:658).
57. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:171) om förbud beträffande viss avkodningsutrustning.
58. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.
59. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd.
60. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete.
61. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.
62. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

63. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder.
64. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.
65. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall.
66. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
67. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:900) om förbud mot maskering i vissa fall.
68. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.
69. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:496) om blodsäkerhet.
70. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.
71. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:924) om Antarktis.
72. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:1006) om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher.
73. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.
74. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.
75. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler.
76. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:1049) om förbud mot utsläppande på marknaden av päls av katt och hund m.m.
77. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:366) om handel med läkemedel.
78. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel.
79. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305).
80. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696).
81. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster.
82. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

83. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.
84. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i alkohollagen (2010:1622).
85. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877).
86. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043).
87. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall.
88. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar.
89. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter.
90. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2012:595) om införsel av och handel med sprutor och kanyler.
91. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter.
92. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.
93. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott.
94. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer.
95. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.
96. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:1009) om handel med timmer och trävaror.
97. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315).
98. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253).
99. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information.
100. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i elsäkerhetslagen (2016:732).
101. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete.
102. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i strålskyddslagen (2018:396).
103. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:558) om företagshemligheter.

104. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:649) om förbud mot innehav av berusningsmedel m.m. vid hem för vård eller boende.
105. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i spellagen (2018:1138).
106. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn.
107. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.
108. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag.
109. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:272) om konto- och värdefackssystem.
110. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.
111. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2021:600) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om medicintekniska produkter.
112. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering.
113. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:155) om tobaksskatt.
114. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation.
115. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i terroristbrottslagen (2022:666).
116. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter.
117. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt).
118. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2023:677) om frysning av tillgångar.
119. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar.
120. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tullbefogenhetslagen (2024:000).
121. Riksdagen godkänner att regeringen återtar den förklaring enligt artikel 3.2 a som avgavs i samband med Sveriges ratifikation av Europarådets konvention av den 16 maj 2005 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism med innebörden att Sverige förbehåller sig rätten att –

beträffande annan brottslighet än penningtvätt, sådan brottslighet som motsvaras av de i bilagan till konventionen nämnda brottskategorierna eller brottslighet som omfattas av brottsbalken – föreskriva att förverkande enligt artikel 3.1 endast ska ske i den utsträckning brottet kan föranleda fängelse i mer än ett år.

Följdmotionerna

2023/24:2910 av Gudrun Nordborg m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag på en rimlig preskriptionstid vid självständigt förverkande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på ett högre beviskrav vid beslut om självständigt förverkande och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag om att självständigt förverkande inte ska kunna riktas mot barn och unga och den som har eller har haft en allvarlig psykisk störning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag om en särskild skälighetsregel som gäller vid förverkande om brottet har begåtts av någon som inte har fyllt 15 år eller som handlat under påverkan av en allvarlig psykisk störning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2919 av Rasmus Ling m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag om att talan om självständigt förverkande inte ska kunna föras mot barn och unga och personer med psykisk sjukdom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med en utförlig konsekvensanalys och ett förtydligande av förutsättningarna för självständigt förverkande och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utvärdera den nya förverkandelagstiftningen efter maximalt fyra år och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att beslag som huvudregel

hävs först när en dom vinner laga kraft och inte direkt i samband med domen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2921 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även grovt bokföringsbrott, grovt penningtvättsbrott och näringspenningtvätt, grovt brott, i enlighet med utredningens förslag bör läggas till uppräkningen av brott som kan utlösa s.k. utvidgat förverkande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättssäkerhetsgarantier och en tydlig och förutsebar lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag (2024:000) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om förfarandet vid prövning av frågor om förverkande av egendom och åläggande av företagsbot.

2 § I lagen finns bestämmelser om

1. utredning om självständigt förverkande (2 kap.),
2. beslut som fattas av brottsbekämpande myndigheter i vissa fall (3 kap.),
3. handläggningen i domstol i vissa fall (4 kap.),
4. tredje mans deltagande i en rättegång om förverkande (5 kap.), och
5. juridiskt biträde, information, delgivning samt barn och unga (6 kap.).

När det i andra fall än de som avses i första stycket 2 och 3 uppkommer en fråga om förverkande av egendom eller om företagsbot gäller bestämmelserna i rättegångsbalken om rättegången i brottmål. Dessa bestämmelser ska också tillämpas i en utredning om annat förverkande än självständigt förverkande och i en utredning om företagsbot, om utredningen rör någon som inte är misstänkt för brott med koppling till frågan om förverkande eller om företagsbot.

Bestämmelserna som avses i första stycket 4 och 5 ska, om inte annat anges, tillämpas oavsett om denna lag eller rättegångsbalkens regler gäller för förfarandet.

I polislagen (1984:387) finns bestämmelser om rätten att använda tvångsmedel i syfte att förverka egendom enligt 36 kap. 12 § brottsbalken.

2 kap. Utredning om självständigt förverkande

Allmänna bestämmelser

1 § Syftet med en utredning om självständigt förverkande är att

1. utreda om egendomen härrör från brottslig verksamhet,
2. utreda vem egendomen tillhör,
3. ta ställning till om det finns tillräckliga skäl att väcka talan om förverkande, och
4. se till att bevisningen kan presenteras i ett sammanhang.

2 § En utredning om självständigt förverkande ska inledas om det finns anledning att anta att egendom härrör från brottslig verksamhet. En utredning behöver dock inte inledas om det är uppenbart att frågan inte går att utreda eller om en utredning skulle kräva kostnader som inte står i rimligt förhållande till sakens betydelse.

3 § Ett beslut att inleda en utredning om självständigt förverkande får fattas av

1. åklagaren, eller
2. en anställd vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen som respektive myndighet har utsett.

Om utredningen har inletts av någon som avses i första stycket 2, ska denne snarast lämna över ledningen av utredningen till åklagaren.

4 § För att genomföra en utredning om självständigt förverkande får åklagaren anlita biträde av en polisman eller någon annan anställd vid Polismyndigheten, Skatteverket eller Säkerhetspolisen som respektive myndighet har utsett.

5 § Bestämmelserna i 23 kap. 4, 6–7 och 9–15 §§, 16 § andra stycket och 21–21 d och 23 §§ rättegångsbalken ska tillämpas i en utredning om självständigt förverkande. Vid tillämpningen ska det som där sägs om

– skälig misstanke om brott avse skälig anledning att anta att egendom kan komma att förverkas,
– den misstänkte avse den som en utredning om självständigt förverkande rör,
– förundersökning avse utredning om självständigt förverkande,
– undersökningsledaren avse den som leder utredningen,
– försvarare avse biträde, och
– åtal avse talan om självständigt förverkande.

6 § Om det inte längre finns anledning att fullfölja en utredning om självständigt förverkande ska den läggas ned. En utredning om självständigt förverkande får också läggas ned om fortsatt utredning skulle kräva kostnader som inte står i rimligt förhållande till sakens betydelse.

Tvångsmedel

7 § I en utredning om självständigt förverkande får tvångsmedel användas i den utsträckning som framgår av denna lag.

8 § Beslag och penningbeslag får användas i en utredning om självständigt förverkande enligt bestämmelserna om dessa åtgärder i 27 kap. rättegångsbalken, med undantag för 27 kap. 4 § andra stycket andra meningen samma balk. Vid tillämpningen ska det som där sägs om

– undersökningsledaren avse den som enligt 3 § första stycket 2 leder utredningen, och
– åtal avse talan om självständigt förverkande.

9 § Kvarstad och förvar får användas i en utredning om självständigt förverkande om det skäligen kan befaras att värdet av egendom som härrör från brottslig verksamhet annars kommer att undanskaffas eller undandras.

I fråga om kvarstad och förvar ska i övrigt bestämmelserna om dessa åtgärder i 26 kap. rättegångsbalken tillämpas, med undantag för 26 kap. 3 § andra stycket. Vid tillämpningen ska det som där sägs om

– skälig misstanke om brott avse skälig anledning att anta att egendom kan komma att förverkas,

– den misstänkte avse den som en utredning om självständigt förverkande rör, och

– åtal avse talan om självständigt förverkande.

10 § Kopiering och biometrisk autentisering får användas i en utredning om självständigt förverkande.

I fråga om kopiering och biometrisk autentisering ska bestämmelserna om dessa åtgärder i 27 kap. rättegångsbalken tillämpas. Vid tillämpningen ska det som där sägs om

– utredning om brott och förundersökning avse utredning om självständigt förverkande, och

– åtal avse talan om självständigt förverkande.

11 § Husrannsakan och kroppsvisitation får användas i en utredning om självständigt förverkande om det finns synnerlig anledning att anta att det vid användningen av tvångsmedlet kommer att anträffas föremål som kan tas i beslag eller förvar eller att det annars är av betydelse för utredningen.

Genomsökning på distans får användas i en utredning om självständigt förverkande, om det finns synnerlig anledning att anta att det vid användningen av tvångsmedlet kommer att anträffas handlingar av betydelse för utredningen.

I fråga om husrannsakan, kroppsvisitation och genomsökning på distans ska i övrigt bestämmelserna om dessa åtgärder i 28 kap. rättegångsbalken tillämpas, med undantag för 28 kap. 5 §, 10 d § första stycket andra meningen och 13 § första stycket andra meningen. Vid tillämpningen ska det som där sägs om

– anledning att anta att brott har begåtts avse anledning att anta att egendom kan komma att förverkas,

– den misstänkte avse den som en utredning om självständigt förverkande rör,

– utredning om brott och förundersökning avse utredning om självständigt förverkande,

– undersökningsledaren avse den som enligt 3 § första stycket 2 leder utredningen, och

– åtal avse talan om självständigt förverkande.

12 § I en utredning om självständigt förverkande får beslag, penningbeslag och kvarstad inte bestå längre tid än ett år, om det inte finns särskilda skäl.

3 kap. Beslut som fattas av brottsbekämpande myndigheter i vissa fall

1 § Ett beslut som fattas enligt detta kapitel får, med undantag för beslut enligt 3 §, inte riktas mot någon som är misstänkt för brott med koppling till frågan om förverkande eller om företagsbot.

Ett beslut om förverkande får inte avse självständigt eller utvidgat förverkande.

Beslut om förverkande

2 § Åklagaren får pröva en fråga om förverkande av egendom om värdet av det som kan komma att förverkas inte överstiger fem prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

Ett beslut om förverkande av viss egendom får endast avse egendom som är tagen i beslag eller penningbeslag.

3 § Åklagaren ska pröva en fråga om förverkande av egendom som uppenbart saknar legalt användningsområde. Om beslutet riktas mot någon som är misstänkt för brott med koppling till frågan om förverkande ska det meddelas senast i samband med att åklagaren beslutar om huruvida åtal ska väckas eller att förundersökningen ska läggas ned.

Om åklagaren finner att det finns särskilda skäl för det får han eller hon i stället begära att rätten prövar frågan.

4 § Om egendomen är tagen i beslag och värdet av det som kan komma att förverkas inte överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken, får en fråga om förverkande av egendomen prövas av

1. en polisman, eller
2. någon annan anställd vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen som respektive myndighet har utsett.

5 § Ett beslut om förverkande enligt detta kapitel ska meddelas skriftligen. Beslutet ska, med undantag för beslut enligt 3 §, delges den det riktas mot.

Den som beslutet riktas mot får anmäla missnöje hos den myndighet som har meddelat beslutet inom tre veckor från dagen för delgivning av beslutet eller, om beslutet inte ska delges, från dagen för beslutet. Om missnöje anmäls, ska beslutet om förverkande inte längre gälla.

Om den som beslutet riktas mot anmäler missnöje ska åklagaren senast inom en månad från anmälan väcka talan om förverkande enligt 4 kap. Väcks inte talan är frågan slutligt avgjord.

Om en polisman eller någon annan anställd vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen som respektive myndighet har utsett har fattat beslut om förverkande och myndigheten efter anmälan om missnöje anser att talan om förverkande bör väckas, ska ärendet skyndsamt överlämnas till åklagaren.

Beslut om företagsbot

6 § Företagsbot får föreläggas företag genom strafföreläggande. I sådana fall ska 48 kap. 2–5, 6–8, 10 och 12 a §§ rättegångsbalken tillämpas. Vid tillämpningen ska det som där sägs om den misstänkte avse företaget.

Ett strafföreläggande om företagsbot godkänns genom att företaget

1. undertecknar en förklaring om att det erkänner de omständigheter som ligger till grund för föreläggandet och godtar den företagsbot som tagits upp i föreläggandet, och

2. lämnar förklaringen till den mottagare som är behörig att ta emot förklaringen enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

Föreläggandet kan också godkännas genom att hela beloppet betalas till den myndighet som regeringen föreskriver. En sådan betalning ska inte anses som ett godkännande, om det framgår att företaget inte har avsett att godkänna föreläggandet.

Ett godkännande är utan verkan om det sker sedan åklagaren har väckt talan om företagsbot.

4 kap. Handläggningen i domstol i vissa fall

1 § Bestämmelserna i detta kapitel ska tillämpas vid handläggningen i domstol av en fråga om förverkande av egendom eller om företagsbot, om inte frågan utgör en del av en fråga om ansvar för brott.

2 § En fråga som ska handläggas enligt bestämmelserna i detta kapitel ska prövas av rätten efter särskild talan av åklagaren. En talan väcks genom att åklagaren hos rätten skriftligen ansöker om stämning mot svaranden.

3 § En talan enligt 2 § ska handläggas i en särskild rättegång. Om det är till fördel för handläggningen eller annars finns skäl för det, får dock en talan enligt 2 § handläggas i samma rättegång som en annan sådan talan eller i samma rättegång som en fråga om ansvar för brott.

Om en särskild talan om utvidgat förverkande inte handläggs i samma rättegång som frågan om ansvar för det brott som kan föranleda sådant förverkande, får talan väckas först när domen avseende brottet har fått laga kraft. I ett sådant fall ska talan väckas inom ett år från denna tidpunkt.

4 § En talan enligt 2 § väcks, om inte annat följer av andra stycket, vid den rätt som enligt 19 kap. rättegångsbalken skulle vara behörig att pröva det brott som yrkandet om förverkande eller om företagsbot stöder sig på.

En talan om självständigt förverkande eller om förverkande av särskilda brottsverktyg väcks vid rätten i den ort där egendomen eller en del av denna påträffades. Om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt får en sådan talan också väckas vid rätten i den ort där svaranden skulle svara i tvistemål, mera varaktigt uppehåller sig eller ska svara i ett brottmål som bör handläggas i samma rättegång som den särskilda talan.

5 § En stämningsansökan ska innehålla

1. ett bestämt yrkande,
2. en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för yrkandet,
3. uppgift om de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt
4. uppgift om de omständigheter som gör rätten behörig, om inte behörigheten framgår på annat sätt.

De skriftliga bevis som åberopas bör ges in tillsammans med ansökningen.

6 § Om rätten inte avvisar talan ska stämning utfärdas mot svaranden.

7 § Om stämning utfärdas ska svaranden föreläggas att yttra sig skriftligen eller inställa sig till huvudförhandling.

8 § När ett mål enligt detta kapitel avgörs är tingsrätten domför med en lagfaren domare och hovrätten med tre lagfarna domare, om inte annat följer av andra stycket. Rätten är även domför i den sammansättning som gäller för prövning av ansvar för brott som handläggs i samma rättegång.

När ett mål om företagsbot enligt detta kapitel avgörs efter huvudförhandling är tingsrätten domför med en lagfaren domare och tre nämndemän. Hovrätten är i ett sådant mål domför med tre lagfarna domare och två nämndemän.

9 § Tingsrätten får avgöra ett mål enligt detta kapitel utan huvudförhandling, om en sådan förhandling inte behövs med hänsyn till utredningen i målet och inte heller begärs av någon av parterna.

Hovrätten får avgöra ett mål enligt detta kapitel utan huvudförhandling, om klagandens ändringsyrkande har godtagits av motparten, om det är uppenbart att överklagandet är ogrundat eller om huvudförhandling av någon annan anledning inte behövs. Om saken kan utredas tillfredsställande får hovrätten även i andra fall avgöra målet utan huvudförhandling,

1. om parterna har begärt att målet ska avgöras utan huvudförhandling, eller
2. om ingen av parterna, sedan fråga väckts om avgörande utan huvudförhandling, har haft någon invändning mot detta.

Innan ett mål avgörs utan huvudförhandling ska parterna ges tillfälle att slutföra sin talan, om det inte är uppenbart obehövligt.

10 § Om saken kan utredas tillfredsställande, får målet avgöras trots att svaranden uteblir från huvudförhandling eller endast har inställt sig genom ombud.

11 § Rätten ska avgöra saken genom dom.

12 § För att hovrätten ska pröva tingsrättens dom enligt detta kapitel krävs prövningstillstånd.

13 § När det gäller förfarandet i övrigt ska bestämmelserna i rättegångsbalken om rättegången i brottmål tillämpas, om inte annat föreskrivs i denna lag.

5 kap. Tredje mans deltagande i en rättegång om förverkande

1 § Om någon som inte är part i en rättegång (tredje man) hävdar rätt till egendom som yrkas förverkad får denne inträda i rättegången i förverkandefrågan, om det inte finns särskilda skäl mot det.

2 § Väcker tredje man talan om bättre rätt till egendom när det pågår en rättegång om förverkande av egendomen får målen handläggas i samma rättegång om det finns särskilda skäl för det.

3 § Om tredje man väcker talan mot staten om bättre rätt till egendom som har förverkats ska Skatteverket föra statens talan.

6 kap. Juridiskt biträde, information, delgivning samt barn och unga

Juridiskt biträde

1 § Ett juridiskt biträde ska förordnas för den som ett beslut eller en talan om förverkande eller om företagsbot kan komma att riktas mot, om det finns särskilda skäl med hänsyn till utredningen eller övriga omständigheter. Har den som beslutet eller talan kan komma att riktas mot inte fyllt 18 år ska ett juridiskt biträde förordnas, om det inte är uppenbart att han eller hon saknar behov av biträde.

Ett juridiskt biträde ska förordnas för en tredje man som hävdar rätt till egendom som kan komma att yrkas förverkad, om det finns synnerliga skäl med hänsyn till utredningen eller övriga omständigheter. För en tredje man som inte har fyllt 18 år ska ett juridiskt biträde förordnas, om det finns särskilda skäl.

Om någon begär att ett juridiskt biträde ska förordnas eller om åklagaren anser att ett juridiskt biträde ska utses ska åklagaren göra en anmälan om det hos rätten. Ett juridiskt biträde förordnas av rätten.

Det som i övrigt föreskrivs i 21 och 31 kap. rättegångsbalken om offentliga försvarare och kostnaderna för offentliga försvarare ska tillämpas även i fråga om juridiskt biträde.

Rätt till information

2 § Bestämmelserna i 23 kap. 18 a–20 §§ rättegångsbalken ska tillämpas i en utredning om förverkande eller om företagsbot som rör någon som inte är misstänkt för brott med koppling till frågan om förverkande eller om företagsbot. När en utredning om förverkande kommit så långt att egendom säkrats ska den som ett beslut eller en talan om förverkande kan komma att riktas mot underrättas om utredningen när han eller hon hörs. När en utredning om företagsbot kommit så långt att det uppkommit skälig

misstanke om brott ska företaget underrättas om utredningen när företaget hörs. Efter underrättelsen ska bestämmelserna om insyn i 23 kap. 18 § samma balk tillämpas i en utredning om förverkande eller om företagsbot.

Vid tillämpningen ska det som där sägs om

– den misstänkte avse den som en utredning om förverkande eller om företagsbot rör,

– förundersökning avse utredning om förverkande eller om företagsbot,

– undersökningsledaren avse den som leder utredningen,

– försvarare avse biträde, och

– åtal avse talan om förverkande eller om företagsbot.

Delgivning

3 § Om ett beslut enligt 3 kap. eller en stämning enligt 4 kap. avser förverkande av egendom som är tagen i beslag eller penningbeslag, får delgivning ske genom kungörelsedelgivning i enlighet med 48 § delgivningslagen (2010:1932). Om beslutet eller stämningen riktas mot någon okänd ska delgivning ske genom kungörelsedelgivning.

Om värdet av den säkrade egendomen inte överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken, får delgivning i stället ske genom att beslutet eller stämningen anslås hos den myndighet som har meddelat beslutet eller utfärdat stämningen. Värdet av egendomen ska bestämmas med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt då beslutet eller stämningen anslås.

Barn och unga

4 § I ett förfarande om förverkande som rör någon som inte är misstänkt eller tilltalad för brott med koppling till frågan om förverkande, ska följande bestämmelser i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare tillämpas:

– 25 § första stycket, 27 § första–tredje styckena och 29 § första stycket om frågan rör någon som inte har fyllt 21 år,

– 2 §, 5 § första stycket första meningen och tredje stycket första meningen, 6 § första stycket första meningen, 7 § och 26 § första stycket om frågan rör någon som inte har fyllt 18 år, och

– 32 § andra–fjärde styckena, 33 § första stycket 1 och andra stycket samt 34 § första stycket 1, andra stycket andra meningen och fjärde stycket om frågan rör någon som inte har fyllt 15 år.

Vid tillämpningen ska det som där sägs om

– brottsmisstanke avse anledning att anta att egendom kan komma att förverkas från den unge,

– åtal avse talan om förverkande,

– tilltalad avse svarande, och

– förundersökning och utredning avse utredning om förverkande om frågan rör förverkande enligt 36 kap. 5 eller 12 § brottsbalken.

5 § I en utredning om självständigt förverkande får tvångsmedel enligt 2 kap. 5 § användas mot någon som inte har fyllt 15 år. Om det finns särskilda skäl får även beslag, penningbeslag, åtgärder för biometrisk

autentisering, husrannsakan, kroppsvisitation och genomsökning på distans enligt 2 kap. 8, 10 och 11 §§ användas mot den unge.

I en utredning om förverkande som har koppling till ett brott får tvångsmedel enligt 23 kap. 6 a, 7 och 9 §§ rättegångsbalken användas mot någon som inte är misstänkt för brottet och som inte har fyllt 15 år. Om det finns särskilda skäl får även beslag, penningbeslag, åtgärder för biometrisk autentisering, husrannsakan, kroppsvisitation och genomsökning på distans enligt 23 kap. 9 a §, 27 och 28 kap. rättegångsbalken användas mot den unge.

Vid kroppsvisitation får den som inte har fyllt 15 år hållas kvar för ändamålet i högst tre timmar. En polisman får ta med den som ska kroppsvisiteras till den plats där åtgärden ska genomföras.

---

1. Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

2. Genom lagen upphävs

a) lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m., och

b) lagen (2008:369) om förfarandet vid förverkande av utbyte av brottslig verksamhet i vissa fall.

2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken[1]

dels att 36 kap. brottsbalken ska upphöra att gälla,

dels att det i brottsbalken ska införas ett nytt kapitel, 36 kap., av följande lydelse.

36 kap. Om förverkande av egendom och om företagsbot

Kapitlets innehåll och tillämpningsområde

1 § I 3–22 §§ finns bestämmelser om förverkande av egendom. I 23–27 §§ finns bestämmelser om företagsbot. I 28–31 §§ finns gemensamma bestämmelser om förverkande och företagsbot.

2 § Om en annan författning innehåller någon bestämmelse som avviker från 3–22 och 28–31 §§, ska den bestämmelsen tillämpas.

Förverkande av egendom

Förverkande av brottsvinster och kostnadsersättning

3 § Vinster från ett brott ska förverkas (förverkande av brottsvinster). Detsamma gäller egendom som någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott, om mottagandet utgör brott (förverkande av kostnadsersättning). I stället för egendom som utgör kostnadsersättning får dess värde förverkas.

4 § En brottsvinst får förverkas från den som har gjort vinst till följd av brottet. En brottsvinst får även förverkas från den som senare har förvärvat egendomen. Om förvärvaren har betalat skälig ersättning för egendomen får förverkande ske endast om förvärvaren insåg eller borde ha insett egendomens samband med brott.

Kostnadsersättning får förverkas från den som har tagit emot eller från den som senare har fått ersättningen.

[1] Senaste lydelse av
36 kap. 1 § 2008:370
36 kap. 1 a § 2008:370
36 kap. 1 b § 2016:486
36 kap. 1 c § 2008:370
36 kap. 2 § 2005:283
36 kap. 3 § 1989:136
36 kap. 4 § 1986:1007
36 kap. 5 § 2016:486
36 kap. 5 a § 2008:370
36 kap. 5 b § 2008:370
36 kap. 6 § 1986:118
36 kap. 7 § 2019:829
36 kap. 8 § 2019:829
36 kap. 9 § 2019:839
36 kap. 10 § 2019:829
36 kap. 10 a § 2006:283
36 kap. 11 § 1986:118
36 kap. 12 § 1986:118
36 kap. 13 § 1991:1138
36 kap. 14 § 2016:486
36 kap. 15 § 1986:118
36 kap. 16 § 1986:1007
36 kap. 17 § 2005:283
rubriken till 36 kap. 1986:118
rubriken närmast före 36 kap. 1 § 2008:370
rubriken närmast före 36 kap. 2 § 2008:370
rubriken närmast före 36 kap. 5 § 2008:370
rubriken närmast före 36 kap. 7 § 1986:118
rubriken närmast före 36 kap. 11 § 1986:118.

Om en brottsvinst har gjorts av flera gemensamt, ska förverkande bestämmas för varje person för sig, om det inte finns särskilda skäl att besluta om solidariskt ansvar för en samlad brottsvinst.

Förverkande av oförklarade tillgångar

5 § Om det är klart mera sannolikt att egendom härrör från brottslig verksamhet än att så inte är fallet, ska egendomen förverkas (självständigt förverkande). I stället för egendomen får dess värde förverkas.

Om egendomen har överlåtits och förvärvaren har betalat skälig ersättning för egendomen får förverkande ske från förvärvaren endast om denne insåg eller borde ha insett egendomens samband med brottslig verksamhet.

6 § Om det är övervägande sannolikt att egendom härrör från brottslig verksamhet, ska egendomen förverkas, om någon döms för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i fyra år eller mer och brottet har varit sådant att det skulle kunna ge vinst (utvidgat förverkande). I stället för egendomen får dess värde förverkas.

Om brottet har varit sådant att det skulle kunna ge vinst, gäller första stycket också om någon döms för

1. dataintrång enligt 4 kap. 9 c § första stycket, utnyttjande av barn för sexuell posering enligt 6 kap. 8 § första eller andra stycket, tagande av muta enligt 10 kap. 5 a §, givande av muta enligt 10 kap. 5 b § eller barnpornografibrott enligt 16 kap. 10 a § första stycket 1–4,
2. narkotikabrott enligt 1 § narkotikastrafflagen (1968:64) eller olovlig befattning med narkotikaprekursorer enligt 3 b § första stycket samma lag,
3. dopningsbrott enligt 3 § första stycket lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
4. narkotikasmuggling enligt 6 § första stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling,
5. människosmuggling enligt 20 kap. 8 § första stycket utlänningslagen (2005:716) eller organiserande av människosmuggling enligt 20 kap. 9 § första stycket samma lag, eller
6. något annat brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer och som har utgjort led i en brottslighet som utövats i organiserad form.

Det som sägs om förverkande i första och andra styckena gäller också om någon döms för försök, förberedelse eller stämpling till ett brott som avses där.

7 § Utvidgat förverkande får ske från den som döms för det förverkande-utlösande brottet eller från den som har förvärvat egendomen. Om egendomen har överlåtits och förvärvaren har betalat skälig ersättning för egendomen får förverkande ske från förvärvaren endast om denne insåg eller borde ha insett egendomens samband med brottslig verksamhet.

Fullgörelse av en betalningsskyldighet om förverkande av brottsvinster, kostnadsersättning eller oförklarade tillgångar

8 § Vid förverkande av brottsvinster, kostnadsersättning eller oförklarade tillgångar som innefattar betalningsskyldighet får annan egendom förverkas, under förutsättning att egendomen skulle kunna utmätas utan att det strider mot 5 kap. utsökningsbalken.

Förverkande av hjälpmedel och egendom som har varit föremål för brott

9 § Egendom som har använts som hjälpmedel vid brott får förverkas (hjälpmedelsförverkande), om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som har varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, om brottet har fullbordats eller om gärningen har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse eller stämpling.

I stället för egendomen får dess värde förverkas.

10 § Egendom

1. som har framställts genom brott,
2. vars användande utgör brott,
3. som någon har tagit befattning med på ett sätt som utgör brott, eller
4. som på annat liknande sätt har varit föremål för brott

ska förverkas (förverkande av brottsföremål).

I stället för egendomen får dess värde förverkas.

11 § Hjälpmedelsförverkande och förverkande av brottsföremål får ske från gärningsmannen, någon annan som har medverkat till brottet eller den i vars ställe någon av dessa har varit. Hjälpmedel och brottsföremål får även förverkas från den som senare har förvärvat egendomen. Om förvärvaren har betalat skälig ersättning för egendomen får förverkande dock ske endast om denne insåg eller borde ha insett egendomens samband med brott.

Förverkande av särskilda brottsverktyg

12 § Förverkande får ske av

1. ett föremål som är ägnat att användas som vapen vid brott mot liv eller hälsa, om det har påträffats under omständigheter som gav anledning att befara att det skulle komma till sådan användning,
2. ett föremål som är ägnat att användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom, om det har påträffats under omständigheter som gav uppenbar anledning att befara att det skulle komma till sådan användning, och
3. andra föremål, om det med beaktande av föremålets beskaffenhet och omständigheterna i övrigt finns särskild anledning att befara att det kan komma till användning i samband med ett brott.

Från vem förverkande får ske

13 § Egendom får förverkas endast från den som egendomen tillhör eller som enligt 14 eller 15 § ska anses vara egendomens ägare. Detta hindrar dock inte att penningmedel förverkas hos den som innehar medlen.

14 § Vid tillämpningen av 13 § ska den som har lös egendom i sin besittning anses vara ägare till egendomen, om det inte framgår att den tillhör någon annan.

I fråga om ett registrerat skepp eller ett registrerat luftfartyg gäller dock att egendomen ska anses tillhöra den som är inskriven som ägare, om det inte framgår att den tillhör någon annan.

15 § Om någon är gift och varaktigt sammanbor med sin make och de har lös egendom i sin gemensamma besittning, ska vid tillämpningen av 13 § personen anses som ägare till egendomen, om det inte görs sannolikt att de är samägare till egendomen enligt lagen (1904:48 s. 1) om samäganderätt och det inte heller framgår att egendomen tillhör den andre eller någon annan. Detsamma gäller när någon varaktigt sammanbor med någon annan under äktenskapsliknande förhållanden.

Om någon, i ett annat fall än vad som avses i första stycket, har lös egendom i gemensam besittning med någon annan får egendomen eller en andel i den förverkas endast om det framgår att egendomen eller andelen tillhör personen.

Första och andra styckena gäller inte i fråga om ett registrerat skepp eller ett registrerat luftfartyg.

16 § I 5 kap. lagen (2024:000) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot finns bestämmelser om tredje mans deltagande i en rättegång om förverkande.

Särskild rätt till förverkad egendom och förverkande av utmätt egendom

17 § Särskild rätt till förverkad egendom består, om inte även den särskilda rätten förverkas.

Förverkas egendom som någon har fått rätt till genom utmätning upphör rätten, om det inte av särskild anledning förordnas att rätten ska bestå.

Skälighetsuppskattning av brottsvinstens storlek eller egendomens värde

18 § Om bevisning om brottsvinstens storlek eller egendomens värde inte alls eller endast med svårighet kan föras, får rätten uppskatta vinsten eller värdet till ett skäligt belopp.

Begränsningar av möjligheterna till förverkande

19 § I stället för att besluta om förverkande får rätten besluta om åtgärd som kan förhindra att egendomen missbrukas.

Om rätten beslutar om en sådan åtgärd ska den även ange inom vilken tid som åtgärden ska genomföras. Rätten får besluta att egendomen ska vara kvar i beslag under viss tid.

20 § Förverkande ska inte ske om det är uppenbart oskäligt.

Konkurrens mellan förverkande och anspråk på egendom

21 § Om egendom som svarar mot ett anspråk har förverkats ska staten i den förpliktades ställe ersätta den berättigade intill värdet av det som staten får in till följd av förverkandebeslutet.

Vid verkställighet av ett beslut om förverkande som svarar mot ett anspråk har den från vilken förverkandet skett rätt att räkna av vad han eller hon visar sig ha utgett till den berättigade med anledning av det anspråket.

22 § Om rätten beslutar om förverkande av penningmedel och målsäganden i samma rättegång har framställt ett anspråk på penningmedel som svarar mot det som förverkas, ska rätten, om anspråket bifalls, fastställa att målsäganden har rätt till betalning ur det som staten får in till följd av förverkandebeslutet.

Företagsbot

23 § Ett företag ska åläggas företagsbot för brott, om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter och brottet har begåtts i utövningen av

1. näringsverksamhet,
2. sådan offentlig verksamhet som kan jämställas med näringsverksamhet, eller
3. annan verksamhet som ett företag bedriver, om brottet har varit ägnat att leda till en ekonomisk fördel för företaget.

För att företaget ska åläggas företagsbot krävs också att

1. företaget inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottet, eller
2. brottet har begåtts av

a) en person med ledande ställning i företaget, grundad på befogenhet att företräda företaget eller att fatta beslut på dess vägnar, eller

b) en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten.

Med företag avses enskilda näringsidkare och juridiska personer.

Första stycket gäller inte om brottet varit riktat mot företaget.

24 § När ett företag åläggs företagsbot för flera brott, ska rätten bestämma en gemensam företagsbot för den samlade brottsligheten.

Vid fastställandet av företagsbotens storlek ska det först bestämmas ett sanktionsvärde om lägst fem tusen kronor och högst tio miljoner kronor. Sanktionsvärdet ska bestämmas med utgångspunkt i straffvärdet för den samlade brottsligheten. Särskild hänsyn ska tas till den skada eller fara som brottsligheten inneburit samt till brottslighetens förhållande till verksamheten. Det ska också tas skälig hänsyn till om företaget tidigare har ålagts att betala företagsbot.

Om inte annat följer av 25 eller 26 §, ska företagsboten fastställas till ett belopp som motsvarar sanktionsvärdet.

25 § Om sanktionsvärdet uppgår till minst 500 000 kronor, ska företagsboten för ett större företag sättas högre än vad som följer av 24 § (förhöjd företagsbot). Den förhöjda företagsboten ska fastställas till ett belopp som är befogat med hänsyn till företagets finansiella ställning. En förhöjd företagsbot får dock högst bestämmas till ett belopp som motsvarar femtio gånger sanktionsvärdet.

Med större företag avses enskilda näringsidkare och juridiska personer som motsvarar de kriterier som anges i 1 kap. 3 § första stycket 4 årsredovisningslagen (1995:1554).

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte staten, kommuner eller regioner.

26 § En företagsbot får sättas lägre än vad som borde ha skett med tillämpning av 24 och 25 §§, om

1. brottet medför annan betalningsskyldighet eller särskild rättsverkan för företaget och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionerligt sträng,
2. företagets ägare eller innehavare döms till påföljd för brottet och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionerligt sträng för honom eller henne,
3. företaget efter förmåga har försökt förebygga, avhjälpa eller begränsa de skadliga verkningarna av brottet,
4. företaget frivilligt har angett brottet, eller
5. det annars finns särskilda skäl för jämkning.

Om det är särskilt påkallat med hänsyn till något förhållande som avses i första stycket får företagsboten efterges.

27 § Om ett brott som kan föranleda talan om företagsbot

1. har begåtts av oaktsamhet, och
2. inte kan antas föranleda annan påföljd än böter

får brottet åtalas av åklagare endast om åtal är påkallat från allmän synpunkt.

Gemensamma bestämmelser

28 § Det som har förverkats samt ålagd företagsbot tillfaller staten.

29 § En fråga om förverkande eller om företagsbot prövas efter talan av åklagare om inte annat följer av 3 kap. lagen (2024:000) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot.

30 § Om det på grund av att den som har begått brottet har avlidit eller att åtalspreskription har inträtt inte längre är möjligt att döma till ansvar för ett brott, får på grund av brottet

1. egendom som utgör brottsvinst, hjälpmedel eller brottsföremål förverkas endast om stämning i ett mål om detta har delgetts inom fem år från det att brottet begicks eller inom ett år från dödsfallet eller den tidpunkt vid vilken preskription inträdde,
2. åtgärd som kan förhindra missbruk föreskrivas endast om stämning i ett mål om detta har delgetts inom fem år från det att brottet begicks, eller
3. företagsbot åläggas endast om stämning i ett mål om detta har delgetts inom fem år från det att brottet begicks.

En talan enligt första stycket får väckas av åklagare endast om det är påkallat från allmän synpunkt. Det som sägs i 35 kap. 3 § om verkan av att en häktad person friges eller att ett mål avskrivs eller avvisas ska tillämpas även i fall som avses i första stycket.

31 § Beslut om förverkande, om åtgärd som kan förhindra missbruk eller om företagsbot förfaller, om beslutet inte har verkställts inom tio år från att det fick laga kraft.

---

1. Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

2. Bestämmelserna i 5 och 12 §§ tillämpas endast i förhållande till egendom som tillhör eller ska anses ägas av förverkandesvaranden efter ikraftträdandet.

3 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken[1]

dels att 27 kap. 14 a § ska upphöra att gälla,

dels att 5 kap. 1 §, 23 kap. 3 och 22 §§, 27 kap. 1 och 17 a §§, 28 kap. 1, 10 b och 11 §§ och rubriken till 27 kap. ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 27 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2023/24:108	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
1 §	
En förhandling vid domstol ska vara offentlig.	
Kan det antas att det vid en förhandling kommer att läggas fram uppgift*, för vilken* hos domstolen *gäller sekretess som avses i* offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), får rätten, om det bedöms vara av synnerlig vikt att uppgiften inte röjs, besluta att förhandlingen i den del som rör uppgiften ska hållas inom stängda dörrar. Även i annat fall får en förhandling hållas inom stängda dörrar, om sekretessen gäller enligt 35 kap. 12, 13 eller 17 § eller 36 kap. 1 eller 2 § offentlighets- och sekretesslagen *eller,* när det gäller domstolsförhandling under förundersökning i brottmål eller därmed likställt mål eller ärende, *enligt 18 kap. 1, 2, 3 eller 17 § eller 35 kap. 1 eller 2 § samma lag* eller i ärende enligt lagen (2024:000) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder. En förhandling ska alltid hållas inom stängda dörrar, om sekretessen gäller enligt 27 kap. 5 § andra och tredje styckena eller 34 kap. 4 § samma lag och det skulle strida mot avtal som avses där att uppgiften röjs vid förhandlingen.	*Om* det *kan* antas att det vid en förhandling kommer att läggas fram *en* uppgift *som är sekretessbelagd* hos domstolen *enligt* offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), får rätten, om det bedöms vara av synnerlig vikt att uppgiften inte röjs, besluta att förhandlingen i den del som rör uppgiften ska hållas inom stängda dörrar. Även i annat fall får en förhandling hållas inom stängda dörrar, om sekretessen gäller enligt 35 kap. 12, 13 eller 17 § eller 36 kap. 1 eller 2 § offentlighets- och sekretesslagen. *En förhandling får också hållas inom stängda dörrar om sekretessen gäller enligt 18 kap. 1, 1 a, 2, 3 eller 17 § eller 35 kap. 1 eller 2 § samma lag,* när det gäller domstolsförhandling under förundersökning i brottmål eller därmed likställt mål eller ärende, *under utredning om självständigt förverkande* eller i ärende enligt lagen (2024:000) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder. En förhandling ska alltid hållas inom stängda dörrar, om sekretessen gäller enligt 27 kap. 5 § andra och tredje styckena eller 34 kap. 4 § samma lag och det skulle strida mot avtal som avses

[1] Senaste lydelse av 27 kap. 14 a § 1975:403.

där att uppgiften röjs vid förhandlingen.

Förhör med den som är under femton år eller lider av en psykisk störning får hållas inom stängda dörrar.

Är det *annars för* särskilt fall föreskrivet att förhandling får hållas inom stängda dörrar, ska det gälla.

Om det *i ett* särskilt fall *är* föreskrivet att förhandling får hållas inom stängda dörrar, ska det gälla.

Lydelse enligt prop. 2023/24:132

Föreslagen lydelse

23 kap.

3 §

Beslut att inleda en förundersökning ska fattas av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller åklagaren. En förundersökning inleds även genom att en polisman beslutar om och verkställer ett tvångsmedel enligt 24–28 kap., om inte

1. 22 § *eller 27 kap. 14 a §* är tillämplig, *eller*

2. förutsättningarna för rapporteftergift enligt 9 § andra stycket polislagen (1984:387), 3 kap. 18 § andra stycket kustbevakningslagen (2019:32) eller 2 kap. 9 § tullbefogenhetslagen (2024:000) är uppfyllda. Om förundersökningen har inletts av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen och saken inte är av enkel beskaffenhet, ska ledningen av förundersökningen om brottet övertas av åklagaren, så snart någon skäligen kan misstänkas för brottet. Åklagaren ska också i annat fall överta ledningen när det är motiverat av särskilda skäl.

Beslut att inleda en förundersökning ska fattas av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller åklagaren. En förundersökning inleds även genom att en polisman beslutar om och verkställer ett tvångsmedel enligt 24–28 kap., om inte

1. 22 § är tillämplig,

2. ett föremål tas i beslag för att det skäligen kan antas bli förverkat enligt 36 kap. 12 § brottsbalken om förverkande av särskilda brottsverktyg, eller

3. förutsättningarna för rapporteftergift enligt 9 § andra stycket polislagen (1984:387), 3 kap. 18 § andra stycket kustbevakningslagen (2019:32) eller 2 kap. 9 § tullbefogenhetslagen (2024:000) är uppfyllda. Om förundersökningen har inletts av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen och saken inte är av enkel beskaffenhet, ska ledningen av förundersökningen om brottet övertas av åklagaren, så snart någon skäligen kan misstänkas för brottet. Åklagaren ska också i annat fall överta ledningen när det är motiverat av särskilda skäl.

När förundersökningen leds av åklagaren, får han eller hon anlita biträde av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen för att genomföra den. Åklagaren får också uppdra åt en polisman att vidta en viss åtgärd som hör till förundersökningen, om det är lämpligt med hänsyn till åtgärdens beskaffenhet.

Det som i denna balk föreskrivs om Polismyndigheten gäller för Säkerhetspolisen då den leder förundersökning eller biträder åklagare i en förundersökning.

Innan förundersökning hunnit inledas, får en polisman hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder som är av betydelse för utredningen. Detsamma gäller i fall där förundersökning inletts genom en polismans användning av tvångsmedel.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
22 §[2]	
Förundersökning enligt detta kapitel behöver inte genomföras, om det ändå finns tillräckliga skäl för åtal och det gäller ett brott som inte kan antas föranleda någon annan påföljd än böter eller ett sådant brott som avses i 45 kap. 2 § första eller andra stycket. Beslag får i dessa fall användas enligt vad som föreskrivs i 27 kap.	Förundersökning enligt detta kapitel behöver inte genomföras, om det ändå finns tillräckliga skäl för åtal och det gäller ett brott som inte kan antas föranleda någon annan påföljd än böter eller ett sådant brott som avses i 45 kap. 2 § första eller andra stycket. Beslag *och penningbeslag* får i dessa fall användas enligt vad som föreskrivs i 27 kap.

Vill åklagaren utvidga väckt åtal, får det ske, utan att förundersökning enligt detta kapitel ägt rum.

27 kap. Om beslag, kopiering, biometrisk autentisering och hemliga tvångsmedel	**27 kap. Om beslag, *penningbeslag,* kopiering, biometrisk autentisering och hemliga tvångsmedel**[3]
1 §[4]	
Ett föremål får tas i beslag om det skäligen kan antas	Ett föremål får tas i beslag om det skäligen kan antas *att*
1. *ha* betydelse för utredning om brott,	1. *föremålet har* betydelse för utredning om brott,
2. *ha tagits ifrån någon* genom brott,	2. *någon har blivit av med föremålet* genom brott,
3. *vara förverkat på grund av brott,*	3. *föremålet kan bli förverkat*,
4. *kunna* användas för att utföra en genomsökning på distans, eller	4. *föremålet kan* användas för att utföra en genomsökning på distans, eller
5. *ha* betydelse för utredning om förverkande *av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken*.	5. *föremålet har* betydelse för *en* utredning om förverkande.

[2] Senaste lydelse 2004:504.
[3] Senaste lydelse 2022:316.
[4] Senaste lydelse 2022:316.

Vad som sägs i detta kapitel om föremål *gäller* också om skriftlig handling, om inte annat är föreskrivet.	*Det* som sägs i detta kapitel om föremål *ska* också *tillämpas i fråga* om skriftlig handling, om inte annat är föreskrivet.

Tvångsmedel enligt detta kapitel får beslutas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse.

1 a §

Egendom i form av pengar, fordran eller annan rättighet får tas i penningbeslag om det skäligen kan antas att

1. någon blivit av med egendomen genom brott, eller

2. egendomen kan bli förverkad.

Penningbeslag får endast avse sådan egendom som finns tillgänglig.

Avser penningbeslaget en fordran eller annan rättighet, ska gäldenären eller någon annan förpliktad meddelas förbud att fullgöra sin förpliktelse till någon annan än Polismyndigheten.

För penningbeslag gäller i övrigt bestämmelserna om beslag i denna balk.

17 a §[5]

En handling som omfattas av ett beslag eller påträffas vid en husrannsakan eller en genomsökning på distans får kopieras om den skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott eller om förverkande *av utbyte av brottslig verksamhet* enligt 36 kap. *1 b* § brottsbalken.	En handling som omfattas av ett beslag eller påträffas vid en husrannsakan eller en genomsökning på distans får kopieras om den skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott eller om *utvidgat* förverkande enligt 36 kap. *6* § brottsbalken.

En handling som inte får tas i beslag enligt 2 eller 3 § får inte heller kopieras.

28 kap.

1 §[6]

Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa, får husrann-	Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa, får husrann-

[5] Senaste lydelse 2022:316.
[6] Senaste lydelse 2022:316.

sakan företas i hus, rum eller slutet förvaringsställe för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller som kan användas för att utföra en genomsökning på distans eller annars för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet eller om förverkande *av utbyte av brottslig verksamhet* enligt 36 kap. *1 b* § brottsbalken.	sakan företas i hus, rum eller slutet förvaringsställe för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller som kan användas för att utföra en genomsökning på distans eller annars för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet eller om *utvidgat* förverkande enligt 36 kap. *6* § brottsbalken.
Hos annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet får husrannsakan dock företas bara om brottet har begåtts hos honom eller henne eller om den misstänkte har gripits där eller om det annars finns synnerlig anledning att det vid husrannsakan ska anträffas föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller att annan utredning om brottet eller om förverkande *av utbyte av brottslig verksamhet* enligt 36 kap. *1 b* § brottsbalken kan vinnas.	Hos *någon* annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet får husrannsakan dock företas bara om brottet har begåtts hos honom eller henne eller om den misstänkte har gripits där eller om det annars finns synnerlig anledning att det vid husrannsakan ska anträffas föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller att annan utredning om brottet eller om *utvidgat* förverkande enligt 36 kap. *6* § brottsbalken kan vinnas.

För husrannsakan hos den misstänkte får hans eller hennes samtycke inte åberopas i något fall, om inte den misstänkte själv har begärt att husrannsakan ska göras.

10 b §[7]

Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa får en genomsökning på distans utföras för att söka efter handlingar som kan vara av betydelse för utredning om brottet eller om förverkande *av utbyte av brottslig verksamhet* enligt 36 kap. *1 b* § brottsbalken.	Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa får en genomsökning på distans utföras för att söka efter handlingar som kan vara av betydelse för utredning om brottet eller om *utvidgat* förverkande enligt 36 kap. *6* § brottsbalken.

Genomsökning på distans får utföras i ett avläsningsbart informationssystem som den som skäligen kan misstänkas för brottet kan antas ha använt. Även i annat fall får en genomsökning på distans utföras om det finns synnerlig anledning att anta att det går att påträffa handlingar som avses i första stycket.

Genomsökning på distans får endast utföras genom autentisering i det avläsningsbara informationssystem som åtgärden avser.

[7] Senaste lydelse 2022:316.

11 §[8]

Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa, får kroppsvisitation göras på den som skäligen kan misstänkas för brottet för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller som kan användas för att utföra en genomsökning på distans. Kroppsvisitation får också annars göras för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet eller om förverkande *av utbyte av brottslig verksamhet* enligt 36 kap. *1 b* § brottsbalken.	Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa, får kroppsvisitation göras på den som skäligen kan misstänkas för brottet för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller som kan användas för att utföra en genomsökning på distans. Kroppsvisitation får också annars göras för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet eller om *utvidgat* förverkande enligt 36 kap. *6* § brottsbalken.
Någon annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet får kroppsvisiteras endast om det finns synnerlig anledning att anta att det därigenom kommer att anträffas sådana föremål som avses i första stycket eller att det annars är av betydelse för utredningen om brottet eller om förverkande *av utbyte av brottslig verksamhet* enligt 36 kap. *1 b* § brottsbalken.	Någon annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet får kroppsvisiteras endast om det finns synnerlig anledning att anta att det därigenom kommer att anträffas sådana föremål som avses i första stycket eller att det annars är av betydelse för utredningen om brottet eller om *utvidgat* förverkande enligt 36 kap. *6* § brottsbalken.

Med kroppsvisitation avses en undersökning av kläder och annat som någon bär på sig samt av väskor, paket och andra föremål som någon har med sig.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[8] Senaste lydelse 2022:316.

4 Förslag till lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 65 § jordabalken[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 kap.	
65 §[2]	
Den som begär, träffar avtal om eller tar emot en särskild ersättning för att upplåta en bostadslägenhet eller för att överlåta hyresrätten till en sådan lägenhet, döms till fängelse i högst två år. Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.	
Om brottet är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har avsett betydande värde eller har utgjort ett led i en verksamhet som bedrivits yrkesmässigt eller i större omfattning eller om gärningsmannen använt en urkund eller något annat vars brukande är straffbart enligt 14 eller 15 kap. brottsbalken eller lämnat osann uppgift inför myndighet. Det ska även särskilt beaktas om gärningsmannen i avsevärd utsträckning har missbrukat sin ställning som ägare eller förvaltare av en fastighet.	
Ett avtalsvillkor om särskild ersättning är ogiltigt. *Den som har tagit emot en särskild ersättning är skyldig att lämna tillbaka det han eller hon har tagit emot.*	Ett avtalsvillkor om särskild ersättning är ogiltigt. *Den som har tagit emot en särskild ersättning är skyldig att lämna tillbaka det han eller hon har tagit emot. Det gäller dock inte om det enligt 65 b § utgör brott att lämna ersättningen.*

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Balken omtryckt 1971:1209, 12 kap. omtryckt 1984:694.
[2] Senaste lydelse 2019:523.

5 Förslag till lag om ändring i utsökningsbalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 19 § utsökningsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 kap.
	19 §
Om gäldenären är gift och varaktigt sammanbor med sin make och de har lös egendom i sin gemensamma besittning, anses gäldenären som ägare till egendomen, om det *ej* görs sannolikt att de är samägare till egendomen enligt lagen (1904:48 *s. 1*) om samäganderätt och det *ej* heller framgår att egendomen tillhör den andre eller någon annan. Detsamma gäller, när gäldenären varaktigt sammanbor med annan under äktenskapsliknande förhållanden.	Om gäldenären är gift och varaktigt sammanbor med sin make och de har lös egendom i sin gemensamma besittning, anses gäldenären som ägare till egendomen, om det *inte* görs sannolikt att de är samägare till egendomen enligt lagen (1904:48 *s. 1*) om samäganderätt och det *inte* heller framgår att egendomen tillhör den andre eller någon annan. Detsamma gäller, när gäldenären varaktigt sammanbor med annan under äktenskapsliknande förhållanden.
Om gäldenären och annan än som avses i första stycket har lös egendom i sin gemensamma besittning, får egendomen eller andel *däri* utmätas endast om det framgår att egendomen eller andelen tillhör gäldenären.	Om gäldenären och *någon* annan än som avses i första stycket har lös egendom i sin gemensamma besittning, får egendomen eller andel *i den* utmätas endast om det framgår att egendomen eller andelen tillhör gäldenären.
Första och andra styckena gäller *ej* i fråga om *registerat* skepp eller registrerat luftfartyg.	Första och andra styckena gäller *inte* i fråga om *registrerat* skepp eller registrerat luftfartyg.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

6 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 1 § och 29 kap. 12 § miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
16 kap.	
1 §[1]	
Regeringen, länsstyrelserna och andra förvaltningsmyndigheter, kommunerna, mark- och miljödomstolarna, Mark- och miljööverdomstolen och Högsta domstolen prövar mål och ärenden enligt denna balk eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken. *I fråga om* prövningen av *mål* om straff eller förverkande enligt 29 kap. gäller dock vad som är föreskrivet om brottmål i allmänhet.	Regeringen, länsstyrelserna och andra förvaltningsmyndigheter, kommunerna, mark- och miljödomstolarna, Mark- och miljööverdomstolen och Högsta domstolen prövar mål och ärenden enligt denna balk eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken. *Vid* prövningen av *frågor* om straff eller förverkande enligt 29 kap. gäller dock vad som är föreskrivet om brottmål i allmänhet *och om hur frågor om förverkande ska prövas*.

Närmare bestämmelser om vilka mål och ärenden som prövas av respektive prövningsmyndighet finns i 17 kap. 1–4 §§, 18 kap. 1–2 §§, 19 kap. 1–2 §§, 21 kap. 1 § och i lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar.

Beslut eller dom om återkallelse av tillstånd, dispens, godkännande och förbud mot fortsatt verksamhet samt omprövning av tillstånd eller villkor meddelas av tillståndsmyndigheten.

29 kap.	
12 §[2]	
Egendom får *förklaras förverkad*, om det inte är uppenbart oskäligt och egendomen	Egendom får *förverkas*, om det inte är uppenbart oskäligt och egendomen

1. har varit föremål för brott enligt 1, 2, 2 b, 2 c, 3, 4, 4 a, 4 b, 5, 6 eller 8 § och är

a) ett djur, en växt eller en annan organism eller en produkt som utvunnits av ett djur eller en växt,

b) en sådan genetisk resurs som avses i förordning (EU) nr 511/2014,

c) utbrutet material vid täktverksamhet,

d) en kemisk produkt, en bioteknisk organism eller en vara som innehåller en kemisk produkt,

e) en genetiskt modifierad organism eller en produkt som innehåller eller består av en genetiskt modifierad organism, eller

f) avfall,

[1] Senaste lydelse 2010:923.
[2] Senaste lydelse 2022:1799.

2. *är utbytet av* ett brott som avses i 1,	2. *utgör vinst från* ett brott som avses i 1,

3. är ett fortskaffningsmedel eller annan egendom som har använts som hjälpmedel vid ett brott som avses i 1, eller

4. varit avsedd att användas som hjälpmedel vid ett brott som avses i 1 och brottet har fullbordats eller förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse.

Egendomen får *förklaras förverkad* enligt första stycket 3 eller 4 endast om det behövs för att förebygga brott eller om det finns andra särskilda skäl.	Egendomen får *förverkas* enligt första stycket 3 eller 4 endast om det behövs för att förebygga brott eller om det finns andra särskilda skäl.
I stället för egendomen får dess värde helt eller delvis *förklaras förverkat.*	I stället för egendomen får dess värde helt eller delvis *förverkas*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

7 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

dels att 18 kap. 3 §, 35 kap. 1, 6, 7 och 9 §§ och 43 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 18 kap. 1 a §, och närmast före 18 kap. 1 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	18 kap.
	Självständigt förverkande
	1 a §
	Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till utredning om självständigt förverkande, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.
	För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.
	3 §[1]
Sekretessen enligt 1 och 2 §§ gäller i annan verksamhet än som där avses hos en myndighet för att biträda en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen med att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott *samt* hos tillsynsmyndigheten i konkurs och hos Kronofogdemyndigheten för uppgift som *angår* misstanke om brott.	Sekretessen enligt 1 och 2 §§ gäller i annan verksamhet än *sådan* som där avses hos en myndighet för att biträda en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen med att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott. *Sekretessen gäller också* hos tillsynsmyndigheten i konkurs och hos Kronofogdemyndigheten för uppgift som *gäller* misstanke om brott. *Sekretessen enligt 1 a § gäller i annan verksamhet än sådan som där avses hos en myndighet för att biträda en åklagarmyndighet med en utredning om självständigt förverkande.*

[1] Senaste lydelse 2014:633.

Lydelse enligt prop. 2023/24:108 *Föreslagen lydelse*

35 kap.

1 §

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men och uppgiften förekommer i

1. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,

2. angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål eller i annan verksamhet för att förebygga brott eller i ärende enligt lagen (2024:000) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder,

3. angelägenhet som avser säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585),

4. annan verksamhet som syftar till att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott eller verkställa uppbörd och som bedrivs av en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen,

5. register som förs av Polismyndigheten enligt 5 kap. lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område eller som annars behandlas med stöd av de bestämmelserna, eller uppgifter som behandlas av Säkerhetspolisen eller Polismyndigheten med stöd av lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter,

6. register som förs enligt lagen (1998:621) om misstankeregister,

7. register som förs av Skatteverket enligt lagen (2018:1696) om Skatteverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,

8. särskilt ärenderegister över brottmål som förs av åklagarmyndighet, om uppgiften inte hänför sig till registrering som avses i 5 kap. 1 §, *eller*

9. register som förs av Tullverket enligt lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område eller som annars behandlas där med stöd av samma lag.

8. särskilt ärenderegister över brottmål som förs av åklagarmyndighet, om uppgiften inte hänför sig till registrering som avses i 5 kap. 1 §,

9. register som förs av Tullverket enligt lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område eller som annars behandlas där med stöd av samma lag*, eller*

10. utredning om självständigt förverkande.

Sekretessen enligt första stycket 2 gäller hos domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet endast om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men om uppgiften röjs. Vid förhandling om användning av tvångsmedel gäller sekretess för uppgift om vem som är misstänkt endast om det kan antas att fara uppkommer för att den misstänkte eller någon närstående till honom eller henne utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Första stycket gäller inte om annat följer av 2, 6 eller 7 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §[2]	
Sekretessen enligt 1 § första stycket gäller inte	
1. beslut om huruvida åtal ska väckas, beslut om att en förundersökning inte ska inledas eller beslut om att en förundersökning ska läggas ned,	
2. för uppgift i ärende om föreläggande av ordningsbot,	
3. för uppgift i ärende om strafföreläggande, förutom i de fall sekretess enligt 12 eller 13 a § skulle ha gällt för uppgiften hos domstol,	
4. för uppgift som avser omhändertagande enligt 13 § andra stycket polislagen (1984:387), *eller*	4. för uppgift som avser omhändertagande enligt 13 § andra stycket polislagen (1984:387),
5. för uppgift som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i 1 § första stycket 1–5 eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser, om uppgiften har införts i en allmän handling före år 1949.	5. för uppgift som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i 1 § första stycket 1–5 eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser, om uppgiften har införts i en allmän handling före år 1949*, eller*
	6. beslut om huruvida talan om självständigt förverkande ska väckas, beslut om att en utredning om självständigt förverkande inte ska inledas eller beslut om att en utredning om självständigt förverkande ska läggas ned.
7 §[3]	
Sekretessen enligt 1 § första stycket upphör att gälla hos de myndigheter och i de verksamheter som anges där, om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal, om inte	Sekretessen enligt 1 § första stycket upphör att gälla hos de myndigheter och i de verksamheter som anges där, om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal *eller talan om självständigt förverkande*, om inte
1. sekretess för uppgiften ska gälla hos domstolen enligt 12 §, 13 a § eller 36 kap. 2 §,	
2. uppgiften uppenbarligen saknar betydelse i målet, eller	
3. uppgiften finns i en handling som har kommit från en annan myndighet där uppgiften är sekretessreglerad.	

[2] Senaste lydelse 2022:1535.
[3] Senaste lydelse 2017:178.

9 §

Sekretessen enligt 1 § första stycket 1 hindrar inte att uppgift lämnas till en konkursförvaltare, om uppgiften kan antas ha betydelse för konkursutredningen.	Sekretessen enligt 1 § första stycket 1 *och 10* hindrar inte att uppgift lämnas till en konkursförvaltare, om uppgiften kan antas ha betydelse för konkursutredningen.

Om en myndighet med stöd av första stycket lämnar uppgift till en konkursförvaltare, får myndigheten vid utlämnandet göra förbehåll som inskränker konkursförvaltarens rätt att lämna uppgiften vidare eller att utnyttja den. Ett sådant förbehåll får inte innebära ett förbud att utnyttja uppgiften om den behövs för att förvaltaren ska kunna fullgöra sina skyldigheter med anledning av konkursen.

43 kap.

3 §

Bestämmelserna om sekretess i 19 kap., 28 kap. 12 §, 29 kap. 1–4 och 9 §§, 30 kap. 1, 2, 4–7, 23, 24, 27 och 28 §§, 31 kap. 1 § första stycket, 2–5, 12, 16–18 och 24 §§, 32 kap. 4 §, 35 kap. 3 och 4 §§, 36 kap. 6 och 7 §§, 38 kap. 5, 6 och 8 §§ samt 40 kap. 2 § tillämpas inte hos en domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet.

Sekretessen enligt 35 kap. 1 § första stycket 1 gäller hos en domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet endast om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.	Sekretessen enligt 35 kap. 1 § första stycket 1 *och 10* gäller hos en domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet endast om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.

Första och andra styckena gäller inte om domstolen har fått uppgiften för att pröva om den kan lämnas ut.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (1939:299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m.m.

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1939:299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 §[1]	
Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet överlåter eller upplåter egendom i strid med bestämmelserna i 2 § 1 mom. döms till böter eller fängelse i högst ett år.	
Om någon döms till ansvar enligt första stycket för att i strid med 2 § 1 mom. a) eller b) ha överlåtit egendom, får domstolen *förklara* egendomen *förverkad* efter vad som kan anses skäligt. Om egendomen inte finns i behåll, får i stället värdet *förklaras förverkat*. Domstolen får förplikta den som i annat fall döms enligt första stycket att, efter vad som är skäligt, betala avtalad ersättning till staten.	Om någon döms till ansvar enligt första stycket för att i strid med 2 § 1 mom. a) eller b) ha överlåtit egendom, får domstolen *förverka* egendomen efter vad som kan anses skäligt. Om egendomen inte finns i behåll, får i stället värdet *förverkas*. Domstolen får förplikta den som i annat fall döms enligt första stycket att, efter vad som är skäligt, betala avtalad ersättning till staten.
Har överlåtelse av en aktie förmedlats av någon som yrkesmässigt i kommission köper och säljer fondpapper, *skall* vad som sägs i denna paragraf om överlåtare i stället tillämpas på kommissionären*, eller om* såväl överlåtaren som förvärvaren anlitat kommissionär, *skall* vad som nu sagts i stället gälla den som handlat för förvärvarens räkning.	*Om* överlåtelse av en aktie *har* förmedlats av någon som yrkesmässigt i kommission köper och säljer fondpapper, *ska* vad som sägs i denna paragraf om överlåtare i stället tillämpas på kommissionären. *Om* såväl överlåtaren som förvärvaren *har* anlitat kommissionär, *ska* vad som nu sagts i stället gälla den som handlat för förvärvarens räkning.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2000:850.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[2]	
Alkohol eller andra medel som har trafikfarlig påverkan, vilka påträffas hos den som brutit mot 4 eller 4 a § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, 30 § lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg, 7 kap. 2, 3 eller 4 § järnvägssäkerhetslagen (2022:367), 8 kap. 2, 3 eller 4 § lagen (2022:368) om nationella järnvägssystem, 13 kap. 2 eller 3 § luftfartslagen (2010:500) eller 20 kap. 4 eller 5 § sjölagen (1994:1009) ska *förklaras förverkade*, om det inte finns särskilda skäl mot det.	Alkohol eller andra medel som har trafikfarlig påverkan, vilka påträffas hos den som brutit mot 4 eller 4 a § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, 30 § lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg, 7 kap. 2, 3 eller 4 § järnvägssäkerhetslagen (2022:367), 8 kap. 2, 3 eller 4 § lagen (2022:368) om nationella järnvägssystem, 13 kap. 2 eller 3 § luftfartslagen (2010:500) eller 20 kap. 4 eller 5 § sjölagen (1994:1009) ska *förverkas*, om det inte finns särskilda skäl mot det.
Detsamma ska gälla om alkohol eller sådana andra medel som avses i första stycket påträffas hos den som medföljt vid tillfället, om medlen kan antas ha varit avsedda även för den som begått gärningen.	
Spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat enligt alkohollagen (2010:1622) som påträffas hos den som intar eller förvarar sådana drycker eller preparat i strid med villkor enligt 2 kap. 16 § andra stycket första meningen eller med 2 kap. 18 § ordningslagen (1993:1617) eller med lokal ordningsföreskrift ska, oavsett vem dryckerna eller preparaten tillhör, *förklaras förverkade*, om inte särskilda skäl talar mot det. Detsamma ska gälla alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som påträffas hos den som intar sådana drycker eller preparat i strid med 4 kap. 4 § ordningslagen, med	Spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat enligt alkohollagen (2010:1622) som påträffas hos den som intar eller förvarar sådana drycker eller preparat i strid med villkor enligt 2 kap. 16 § andra stycket första meningen eller med 2 kap. 18 § ordningslagen (1993:1617) eller med lokal ordningsföreskrift ska, oavsett vem dryckerna eller preparaten tillhör, *förverkas*, om inte särskilda skäl talar mot det. Detsamma ska gälla alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som påträffas hos den som intar sådana drycker eller preparat i strid med 4 kap. 4 § ordningslagen, med 5 kap. 2 § järnvägssäkerhets-

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2019:347.
[2] Senaste lydelse 2022:369.

5 kap. 2 § järnvägssäkerhetslagen eller med 6 kap. 2 § lagen om nationella järnvägssystem.	lagen eller med 6 kap. 2 § lagen om nationella järnvägssystem.

Tredje stycket gäller också i fråga om sådana drycker eller preparat som avses där och som påträffas hos någon som vid tillfället var i sällskap med den som bröt mot bestämmelsen, om det är sannolikt att dryckerna eller preparaten var avsedda även för den senare.

3 §[3]

Egendom som *förklarats förverkad* enligt denna lag *skall* bevisligen förstöras eller säljas enligt 2 §, om detta inte har skett tidigare.	Egendom som *har förverkats* enligt denna lag *ska* bevisligen förstöras eller säljas enligt 2 §, om detta inte har skett tidigare.

Intäkter vid försäljning av förverkad egendom tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[3] Senaste lydelse 2005:286.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk[1]

dels att 53 a § ska upphöra att gälla,

dels att 55 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
55 §[2]	
På yrkande av upphovsmannen eller hans eller hennes rättsinnehavare får domstolen, efter vad som är skäligt, besluta att egendom som ett intrång eller en överträdelse som avses i 53 § gäller ska återkallas från marknaden, ändras eller förstöras eller att någon annan åtgärd ska vidtas med den. Detsamma gäller i fråga om hjälpmedel som har använts eller varit avsett att användas vid intrånget eller överträdelsen.	
Bestämmelserna i första stycket tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång eller överträdelse som avses i 53 §.	
Bestämmelserna i första stycket gäller inte om det olagliga förfarandet bestått i utförande av byggnadsverk.	
Ett beslut om åtgärd enligt första stycket får inte innebära att upphovsmannen eller hans eller hennes rättsinnehavare ska betala ersättning till den som åtgärden riktas mot.	
Åtgärder enligt första stycket ska bekostas av svaranden om det inte finns särskilda skäl mot detta.	
Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande eller någon åtgärd *till förebyggande av* missbruk ska beslutas enligt *53 a § eller enligt* brottsbalken.	Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande *av egendom* eller någon åtgärd *som kan förhindra* missbruk ska beslutas enligt *36 kap.* brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 53 a § 2005:360.
[2] Senaste lydelse 2009:109.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 och 4 a §§ lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
En dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge, varigenom dömts till böter eller förverkande av egendom eller i brottmål utdömts ersättning för rättegångskostnad, får på begäran verkställas i Sverige.	
Det som sägs i första stycket ska också gälla beslut, som i någon av nämnda stater till tryggande av anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnad meddelats i fråga om kvarstad *eller* beslag av egendom *tillhörande* någon som är misstänkt för brott.	Det som sägs i första stycket ska också gälla beslut, som i någon av nämnda stater till tryggande av anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnad meddelats i fråga om kvarstad*,* beslag *eller penningbeslag* av egendom *som tillhör* någon som är misstänkt för brott *eller som en utredning om förverkande rör*.
I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.	
Bestämmelser om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i	
1. lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall,	
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, och	
3. lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.	
4 a §[2]	
Bestämmelser om användning av beslag och kvarstad på begäran av myndigheter i Danmark, Finland, Island och Norge finns i lagen	Bestämmelser om användning av beslag*, penningbeslag* och kvarstad på begäran av myndigheter i Danmark, Finland, Island och

[1] Senaste lydelse 2020:969.
[2] Senaste lydelse 2000:568.

(2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.	Norge finns i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

12 Förslag till lag om ändring i krigshandelslagen (1964:19)

Härigenom föreskrivs att 4 § krigshandelslagen (1964:19) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §[1]	
Den som handlar i strid mot en för honom gällande utfästelse som avses i denna lag, döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma *skall* gälla, om någon, som genom sådan utfästelse förbundit sig att inte utföra vara till utlandet eller visst främmande land, gör försök att i strid mot utfästelsen utföra varan.	Den som handlar i strid mot en för honom *eller henne* gällande utfästelse som avses i denna lag, döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma *ska* gälla, om någon, som genom sådan utfästelse förbundit sig att inte utföra vara till utlandet eller visst främmande land, gör försök att i strid mot utfästelsen utföra varan.
Utbyte av brott som avses i första stycket skall förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.	

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 1991:288. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

13 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:163) om införande av brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1964:163) om införande av brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	5 §[1]
Ingen må dömas för gärning, för vilken ej var stadgat straff när den begicks.	
Straff skall bestämmas efter den lag som gällde när gärningen företogs. Gäller annan lag när dom meddelas, skall den lagen tillämpas, om den leder till frihet från straff eller till lindrigare straff; vad nu är sagt skall dock ej gälla, när fråga är om gärning som under viss tid varit straffbelagd på grund av då rådande särskilda förhållanden.	
Beträffande ådömande av annan påföljd för brott än straff skall vad i brottsbalken stadgas äga tillämpning även å gärning som begåtts före den 1 januari 1965; dock må i sådant fall för gärning, som någon begått under inflytande av sinnesbeskaffenhet som avses i 5 kap. 5 § strafflagen, ej tillämpas annan påföljd än överlämnande till särskild vård.	
Vad i 36 kap. 1, 2, 4 och 5 §§ brottsbalken stadgas skall äga tillämpning jämväl när fråga är om gärning, för vilken straff jämlikt andra stycket skall bestämmas enligt äldre lag.	

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Ändringen innebär att fjärde stycket tas bort.

14 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Härigenom föreskrivs att 36 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
36 §[1]	
Om någon är misstänkt för att före femton års ålder ha begått ett brott får, om det finns särskilda skäl, beslag, husrannsakan, åtgärder för biometrisk autentisering, genomsökning på distans och kroppsvisitation företas mot den unge, samt fotografi och fingeravtryck tas av honom eller henne enligt bestämmelserna i 23 kap. 9 a §, 27 och 28 kap. rättegångsbalken.	Om någon är misstänkt för att före femton års ålder ha begått ett brott får, om det finns särskilda skäl, beslag, *penningbeslag,* husrannsakan, åtgärder för biometrisk autentisering, genomsökning på distans och kroppsvisitation företas mot den unge, samt fotografi och fingeravtryck tas av honom eller henne enligt bestämmelserna i 23 kap. 9 a §, 27 och 28 kap. rättegångsbalken.

Det som i 27 kap. 7 och 8 §§ rättegångsbalken sägs om åtal och om verkan av att åtal inte väcks ska i stället avse bevistalan och talan om förverkande samt verkan av att sådan talan inte väcks.

Vid kroppsvisitation som görs enligt 28 kap. rättegångsbalken ska 28 kap. 13 a § rättegångsbalken gälla med den skillnaden att den unge får hållas kvar för ändamålet i högst tre timmar.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2022:317.

15 Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

Härigenom föreskrivs i fråga om patentlagen (1967:837)[1]
dels att 57 a § ska upphöra att gälla,
dels att 59, 60 och 61 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
59 §[2]	
På yrkande av den som har lidit patentintrång får domstolen, efter vad som är skäligt, besluta att ett patentskyddat alster som har tillverkats utan patenthavarens lov ska återkallas från marknaden, ändras, sättas i förvar för återstoden av patenttiden eller förstöras eller att någon annan åtgärd ska vidtas med det. Detsamma gäller i fråga om hjälpmedel som har använts eller varit avsett att användas vid intrånget.	
Egendom som avses i första stycket får tas i beslag, om det skäligen kan antas att ett brott enligt 57 § har begåtts. I fråga om ett sådant beslag tillämpas reglerna om beslag i brottmål i allmänhet.	
Trots vad som sägs i första stycket får domstolen, om det finns synnerliga skäl, på yrkande besluta att en innehavare av egendom som avses i första stycket ska få förfoga över egendomen under återstoden av patenttiden eller del av den, mot skälig ersättning och på skäliga villkor i övrigt. Ett sådant beslut får meddelas endast om innehavaren har handlat i god tro.	
Bestämmelserna i första–tredje styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.	
Ett beslut om åtgärd enligt första stycket får inte innebära att den som har lidit patentintrång ska betala ersättning till den som åtgärden riktas mot.	
Åtgärder enligt första stycket ska bekostas av svaranden om det inte finns särskilda skäl mot detta.	
Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande eller någon åtgärd *till förebyggande av* missbruk ska beslutas enligt *57 a § eller enligt* brottsbalken.	Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande *av egendom* eller någon åtgärd *som kan förhindra* missbruk ska beslutas enligt *36 kap.* brottsbalken.
60 §[3]	
Om någon yrkesmässigt utnyttjar en patentsökt uppfinning efter det att handlingarna i ansökningsärendet har blivit tillgängliga enligt 22 §, ska det som sägs om patent-	Om någon yrkesmässigt utnyttjar en patentsökt uppfinning efter det att handlingarna i ansökningsärendet har blivit tillgängliga enligt 22 §, ska det som sägs om patent-

[1] Lagen omtryckt 1983:433.
Senaste lydelse av 57 a § 2005:289.
[2] Senaste lydelse 2009:111.
[3] Senaste lydelse 2014:289.

intrång tillämpas i den utsträckning som ansökan leder till patent. För tiden innan patentet har meddelats enligt 20 § omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i deras lydelse när ansökan blev allmänt tillgänglig som av patentkraven enligt patentet. Straff får inte dömas ut, förverkande får inte ske och ersättning för skada på grund av utnyttjande som sker innan patentet har meddelats får bestämmas endast enligt 58 § andra stycket.

intrång tillämpas i den utsträckning som ansökan leder till patent. För tiden innan patentet har meddelats enligt 20 § omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i deras lydelse när ansökan blev allmänt tillgänglig som av patentkraven enligt patentet. Straff får inte dömas ut, förverkande *av egendom enligt 36 kap. brottsbalken* får inte ske och ersättning för skada på grund av utnyttjande som sker innan patentet har meddelats får bestämmas endast enligt 58 § andra stycket.

Om patentkraven är skrivna på engelska, gäller första stycket endast om en översättning av patentkraven till svenska finns tillgänglig i ansökningsärendet och, om översättningen har getts in efter det att kungörelse enligt 22 § femte stycket första meningen har skett, patentmyndigheten har utfärdat en särskild kungörelse angående översättningen.

Det som sägs i 58 § tredje stycket ska inte tillämpas, om ersättningstalan väcks senast ett år efter det att tiden för invändning har gått ut eller, om invändning har gjorts, senast ett år efter det att patentmyndigheten har beslutat att patentet ska upprätthållas.

61 §[4]

Om ett patent upphävts eller förklarats ogiltigt genom ett beslut eller en dom som fått laga kraft, får domstolen inte döma till straff, *besluta om förverkande,* meddela vitesförbud, döma ut vite eller ersättning eller besluta om någon annan åtgärd enligt 57–60 §§.

Om ett patent upphävts eller förklarats ogiltigt genom ett beslut eller en dom som fått laga kraft, får domstolen inte döma till straff, meddela vitesförbud, döma ut vite eller ersättning eller besluta om någon annan åtgärd enligt 57–60 §§ *eller besluta om förverkande av egendom enligt 36 kap. brottsbalken.*

Om det förs en talan om patentintrång och den mot vilken talan förs gör gällande att patentet är ogiltigt, får frågan om ogiltighet prövas endast sedan talan om detta väckts. Domstolen ska förelägga den som gör gällande att patentet är ogiltigt att inom viss tid väcka en sådan talan. Detta stycke tillämpas inte i brottmål.

Om det i samma rättegång förs talan om patentintrång och talan om patentets ogiltighet och det med hänsyn till utredningen är lämpligt att frågan om huruvida patentintrång föreligger avgörs särskilt för sig, får på

[4] Senaste lydelse 2016:726.

begäran av någon av parterna en särskild dom ges i den frågan. Om en särskild dom ges, får domstolen besluta att målet om ogiltighet ska vila till dess domen fått laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

16 Förslag till lag om ändring i narkotikastrafflagen (1968:64)

Härigenom föreskrivs att 6 och 7 §§ narkotikastrafflagen (1968:64) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §[1]	
Narkotika som har varit föremål för brott enligt denna lag skall förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för narkotikan får dess värde förklaras förverkat. Även utbyte av sådant brott skall förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller vad någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett sådant brott eller värdet av det mottagna, om mottagandet utgör brott enligt denna lag. Vad som nu sagts om narkotika gäller även narkotika-prekursorer.	
Egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får förklaras förverkad, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller	
1. egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag, om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse eller stämpling, samt	
2. egendom med vilken har tagits befattning som utgör brott enligt denna lag.	
I stället för sådan egendom som avses i andra stycket får dess värde förklaras förverkat.	
Påträffas injektionssprutor eller kanyler, som kan användas för insprutning i människokroppen, eller andra föremål, som är särskilt	*Om det hos den som har begått brott enligt denna lag påträffas* injektionssprutor eller kanyler som kan användas för insprutning i

[1] Senaste lydelse 2006:46. Ändringen innebär bl.a. att första–tredje styckena tas bort.

ägnade att användas för missbruk av eller annan befattning med narkotika, *hos någon som har begått brott enligt denna lag eller i ett utrymme som disponeras av honom eller i förbindelse med narkotika som har varit föremål för brott enligt denna lag, skall* föremålen*, oavsett vem de tillhör, förklaras förverkade*, om det inte är uppenbart oskäligt.	människokroppen, eller andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattning med narkotika, *ska* föremålen *förverkas, oavsett vem de tillhör*, om det inte är uppenbart oskäligt. *Detsamma gäller om sådana föremål påträffas* *1. i ett utrymme som disponeras av den som begått brott enligt denna lag, eller* *2. i förbindelse med narkotika som har varit föremål för brott enligt denna lag.*
7 §[2]	
Angående beslag av egendom*,* som kan antas *vara* förverkad enligt 6 §*, gäller bestämmelserna om beslag i rättegångsbalken med följande avvikelser*.	*Bestämmelserna om beslag i rättegångsbalken gäller med de avvikelser som följer av andra stycket i fråga om* beslag av egendom *1. som avses i 6 § eller som har varit föremål för eller använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag, och* *2.* som kan antas *bli* förverkad enligt 6 § *eller enligt 36 kap. brottsbalken*.
Bestämmelserna i 2 § 1 och 3 § lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m. ska tillämpas på motsvarande sätt då beslag har skett av narkotika, narkotikaprekursorer eller egendom som avses i 6 § *fjärde stycket* denna lag. Tiden för att *anmäla missnöje* ska dock räknas från dagen för *förordnandet*. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar närmare* föreskrifter om förfarandet med narkotika och narkotikaprekursorer som tagits i beslag.	Bestämmelserna i 2 § 1 och 3 § lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m. ska tillämpas på motsvarande sätt då beslag har skett av narkotika, narkotikaprekursorer eller egendom som avses i 6 § denna lag. Tiden för att *begära rättens prövning* ska dock räknas från dagen för *beslutet*. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *får meddela ytterligare* föreskrifter om förfarandet med narkotika och narkotikaprekursorer som tagits i beslag.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[2] Senaste lydelse 2019:355.

17 Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)

Härigenom föreskrivs i fråga om mönsterskyddslagen (1970:485)[1]
dels att 35 a § ska upphöra att gälla,
dels att 37, 38 och 51 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
37 §[2]	
På yrkande av den som har lidit mönsterintrång får domstolen, efter vad som är skäligt, besluta att en produkt som tillverkats eller förts in till Sverige i strid mot annans mönsterrätt ska återkallas från marknaden, ändras, sättas i förvar för återstoden av skyddstiden eller förstöras eller att någon annan åtgärd ska vidtas med den. Detsamma gäller i fråga om hjälpmedel som har använts eller varit avsett att användas vid intrånget.	
Egendom som avses i första stycket får tas i beslag, om det skäligen kan antas att ett brott enligt 35 § har begåtts. I fråga om ett sådant beslag tillämpas reglerna om beslag i brottmål i allmänhet.	
Trots vad som sägs i första stycket får domstolen, om det finns synnerliga skäl, på yrkande besluta att en innehavare av egendom som avses i första stycket ska få förfoga över egendomen under återstoden av skyddstiden eller del av den, mot skälig ersättning och på skäliga villkor i övrigt. Ett sådant beslut får meddelas endast om innehavaren har handlat i god tro.	
Bestämmelserna i första–tredje styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.	
Ett beslut om åtgärd enligt första stycket får inte innebära att den som har lidit mönsterintrång ska betala ersättning till den som åtgärden riktas mot.	
Åtgärder enligt första stycket ska bekostas av svaranden om det inte finns särskilda skäl mot detta.	
Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande eller någon åtgärd *till förebyggande av* missbruk ska beslutas enligt *35 a § eller enligt* brottsbalken.	Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande *av egendom* eller någon åtgärd *som kan förhindra* missbruk ska beslutas enligt *36 kap.* brottsbalken.
38 §[3]	
Utnyttjar någon i strid med 5 § mönster, som avses med ansökan om registrering, efter det att handling som visar mönstret blivit allmänt tillgänglig, *äger vad* som sägs om mönsterintrång *mot-*	Utnyttjar någon i strid med 5 § *ett* mönster, som avses med ansökan om registrering, efter det att *en* handling som visar mönstret blivit allmänt tillgänglig, *ska det* som sägs om mönsterintrång *tillämpas i*

[1] Senaste lydelse av 35 a § 2005:291.
[2] Senaste lydelse 2009:112.
[3] Senaste lydelse 2005:291.

svarande tillämpning i den mån ansökningen leder till registrering. Straff får inte dömas ut, förverkande får inte ske och ersättning för skada på grund av utnyttjande som sker innan mönstret kungjorts enligt 18 § får bestämmas enligt 36 § andra stycket.	*den utsträckning som ansökan* leder till registrering. Straff får inte dömas ut, förverkande *av egendom enligt 36 kap. brottsbalken* får inte ske och ersättning för skada på grund av utnyttjande som sker innan mönstret kungjorts enligt 18 § får bestämmas enligt 36 § andra stycket.
Bestämmelsen i 36 § tredje stycket *äger icke tillämpning*, om ersättningstalan *väckes* senast ett år efter det mönstret registrerades.	Bestämmelsen i 36 § tredje stycket *ska inte tillämpas*, om ersättningstalan *väcks* senast ett år efter det *att* mönstret registrerades.

51 §[4]

Vid intrång i en gemenskapsformgivning *tillämpas* bestämmelserna i 35 § om ansvar för mönsterintrång. I övrigt gäller 35 *a*–37 h §§, i den *mån* inte något annat följer av rådets förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning. I dessa fall *skall* det som sägs om mönsterintrång gälla intrång i gemenskapsformgivning.	Vid intrång i en gemenskapsformgivning *ska* bestämmelserna i 35 § om ansvar för mönsterintrång *tillämpas*. I övrigt gäller 35 *b*–37 h §§ *och bestämmelserna om förverkande av egendom i 36 kap. brottsbalken*, i den *utsträckning* inte något annat följer av rådets förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning. I dessa fall *ska* det som sägs om mönsterintrång gälla intrång i gemenskapsformgivning.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[4] Senaste lydelse 2004:1154.

18 Förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)

Härigenom föreskrivs att 13 a § skattebrottslagen (1971:69) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 a §[1]	
Bestämmelserna om *förverkande* i 36 kap. *1 §* brottsbalken ska inte tillämpas i fråga om brott enligt denna lag.	Bestämmelserna om *brottsvinstförverkande* i 36 kap. brottsbalken ska inte tillämpas i fråga om brott enligt denna lag.
Vad som sägs i första stycket gäller *dock* inte *utbyte av* förberedelse till grovt skattebrott eller vad *som därvid har tagits* emot som ersättning för kostnader.	*Första* stycket gäller inte *brottsvinst från* förberedelse till grovt skattebrott eller vad *någon har tagit* emot som ersättning för kostnader *i samband med ett sådant brott*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2011:513.

19 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs att 20 § kreditupplysningslagen (1973:1173)[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
20 §[2]	
Har kreditupplysningsverksamhet bedrivits av någon som inte haft rätt till det enligt 3 §, *skall* register som använts i verksamheten *förklaras förverkade* om det inte är uppenbart *obilligt*. Detsamma gäller, om register överlåtits eller upplåtits i strid med 13 § första stycket eller om vad som bestämts enligt 13 § andra stycket andra meningen inte följts.	*Om* kreditupplysningsverksamhet *har* bedrivits av någon som inte haft rätt till det enligt 3 §, *ska ett* register som använts i verksamheten *förverkas* om det inte är uppenbart *oskäligt*. Detsamma gäller, om *ett* register *har* överlåtits eller upplåtits i strid med 13 § första stycket eller om vad som bestämts enligt 13 § andra stycket andra meningen inte *har* följts.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Lagen omtryckt 1981:737.
[2] Senaste lydelse 1997:556.

20 Förslag till lag om ändring i inkassolagen (1974:182)

Härigenom föreskrivs att 17 a § inkassolagen (1974:182)[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	17 a §
Har inkassoverksamhet bedrivits utan föreskrivet tillstånd, *skall* register som avser gäldenärer och som har använts i verksamheten *förklaras förverkat*, om det *ej* är uppenbart *obilligt*. Detsamma gäller, om ett register har överlåtits eller upplåtits i strid med 10 a § första stycket eller om föreskrift som har meddelats enligt 10 a § andra stycket andra meningen *ej* har följts.	*Om* inkassoverksamhet *har* bedrivits utan föreskrivet tillstånd, *ska ett* register som avser gäldenärer och som har använts i verksamheten *förverkas*, om det *inte* är uppenbart *oskäligt*. Detsamma gäller, om ett register har överlåtits eller upplåtits i strid med 10 a § första stycket eller om föreskrift som har meddelats enligt 10 a § andra stycket andra meningen *inte* har följts.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Lagen omtryckt 1981:738.

21 Förslag till lag om ändring i abortlagen (1974:595)

Härigenom föreskrivs att 11 § abortlagen (1974:595)[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 11 § 2005:294.

22 Förslag till lag om ändring i utsädeslagen (1976:298)

Härigenom föreskrivs att 8 § utsädeslagen (1976:298)[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 §[2]	
Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 2 § döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i lagen (2000:1225) om straff för smuggling. Till samma straff döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter anmälningsskyldighet som föreskrivits med stöd av 5 §.	
I ringa fall *skall* inte dömas till ansvar.	I ringa fall *ska det* inte dömas till ansvar.
Vara som varit föremål för brott mot föreskrift, meddelad med stöd av 2 §, skall förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller utbyte av sådant brott. I stället för varan kan dess värde förklaras förverkat.	
Har någon gjort sig skyldig till brott enligt första stycket, *skall* han ersätta tillsynsmyndigheten kostnader för undersökning av taget prov.	Har någon gjort sig skyldig till brott enligt första stycket, *ska* han *eller hon* ersätta tillsynsmyndigheten *för dess* kostnader för undersökning av taget prov.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Lagen omtryckt 2000:1262.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1979:298.
[2] Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

23 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs i fråga om arbetsmiljölagen (1977:1160)[1]

dels att 8 kap. 4 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 8 kap. 4 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Lagen omtryckt 1991:677.
Senaste lydelse av
8 kap. 4 § 2013:610
rubriken närmast före 8 kap. 4 § 1994:579.

24 Förslag till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)

Härigenom föreskrivs att 54 § förfogandelagen (1978:262) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
54 §[1]	
Har någon begått brott som avses i 52 §, *skall* egendom, som han i samband med brottet har *mottagit* eller genom brottet har undanhållit, *förklaras förverkad*. Detsamma gäller *annat utbyte av* sådant brott. I stället för egendomen kan dess värde *förklaras förverkat*. Förverkande får inte ske om det är uppenbart oskäligt.	*Om* någon *har* begått brott som avses i 52 §, *ska* egendom *förverkas* som han *eller hon* i samband med brottet har *tagit emot* eller genom brottet har undanhållit. Detsamma gäller *andra vinster från* sådant brott. I stället för egendomen kan dess värde *förverkas*. Förverkande får inte ske om det är uppenbart oskäligt.
Äger den brottslige ytterligare sådan egendom som brottet har avsett, kan även denna *förklaras förverkad*. Annan egendom som han eller hon äger och som omfattas av beslut om förfogande eller dispositionsförbud kan också *förklaras förverkad*, om det finns särskilda skäl.	*Om* den brottslige *äger* ytterligare sådan egendom som brottet har avsett, kan även denna *förverkas*. Annan egendom som han eller hon äger och som omfattas av beslut om förfogande eller dispositionsförbud kan också *förverkas*, om det finns särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2005:296.

25 Förslag till lag om ändring i ransoneringslagen (1978:268)

Härigenom föreskrivs att 49 § ransoneringslagen (1978:268) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
49 §[1]	
Har någon begått brott som avses i denna lag, *skall* egendom, som han i samband med brottet har *mottagit* eller genom brottet har saluhållit eller utbjudit till *avyttring* mot *vederlag* eller undanhållit, använt, frambringat, tillverkat eller berett, *förklaras förverkad*. Detsamma gäller *annat utbyte av* sådant brott. I stället för egendomen kan dess värde *förklaras förverkat*. Förverkande får inte ske om det är uppenbart oskäligt.	*Om* någon *har* begått brott som avses i denna lag, *ska* egendom *förverkas* som han *eller hon* i samband med brottet har *tagit emot* eller genom brottet har saluhållit eller utbjudit till *försäljning* mot *betalning* eller undanhållit, använt, frambringat, tillverkat eller berett. Detsamma gäller *andra vinster från* sådant brott. I stället för egendomen kan dess värde *förverkas*. Förverkande får inte ske om det är uppenbart oskäligt.
Äger den brottslige ytterligare sådan förnödenhet som brottet har avsett, kan även denna *förklaras förverkad*. Förråd av annan förnödenhet som han eller hon äger och som är föremål för reglering enligt 6 eller 7 § kan, om det finns särskilda skäl, också *förklaras förverkat*.	*Om* den brottslige *äger* ytterligare sådan förnödenhet som brottet har avsett, kan även denna *förverkas*. Förråd av annan förnödenhet som han eller hon äger och som är föremål för reglering enligt 6 eller 7 § kan, om det finns särskilda skäl, också *förverkas*.
Vad i första stycket sägs om egendom gäller i tillämpliga delar även ransoneringsbevis.	*Det som* sägs om egendom *i första stycket* gäller i tillämpliga delar även ransoneringsbevis.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2005:297.

26 Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs att 39 § skogsvårdslagen (1979:429)[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Lagen omtryckt 1993:553.

27 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

Härigenom föreskrivs att 26 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
26 §	
Kärnämne eller kärnavfall som någon utan tillstånd enligt 5 § förvärvat, innehaft, överlåtit, hanterat, bearbetat, transporterat eller annars tagit befattning med *kan förklaras* helt eller delvis *förverkat*, om det inte är uppenbart *obilligt*. *Innehar han* inte längre *ämnet*, får i stället värdet *förklaras förverkat*.	Kärnämne eller kärnavfall som någon utan tillstånd enligt 5 § förvärvat, innehaft, överlåtit, hanterat, bearbetat, transporterat eller annars tagit befattning med *får förverkas* helt eller delvis, om det inte är uppenbart *oskäligt*. *Om ämnet* inte längre *innehas*, får i stället värdet *förverkas*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Lagen omtryckt 1992:1536.

28 Förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387)

Härigenom föreskrivs att 19, 20 a och 20 b §§ polislagen (1984:387) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
19 §[1]	
En polisman som med laga stöd griper eller annars omhändertar eller avlägsnar någon får i anslutning till ingripandet kroppsvisitera denne i den utsträckning som är nödvändig	En polisman som med laga stöd griper eller annars omhändertar eller avlägsnar någon får i anslutning till ingripandet kroppsvisitera denne i den utsträckning som är nödvändig
1. av säkerhetsskäl för att vapen eller andra farliga föremål *skall* kunna tas om hand, eller	1. av säkerhetsskäl för att vapen eller andra farliga föremål *ska* kunna tas om hand, eller
2. för att hans identitet *skall* kunna fastställas.	2. för att hans *eller hennes* identitet *ska* kunna fastställas.
En polisman får också kroppsvisitera i den utsträckning det behövs för att söka efter	En polisman får också kroppsvisitera i den utsträckning det behövs för att söka efter
1. vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan *förklaras förverkat* enligt 36 kap. *3* § brottsbalken, eller	1. vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan *förverkas* enligt 36 kap. *12* § brottsbalken, eller
2. föremål som är ägnade att användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom, om det finns särskild anledning anta att den som avses med åtgärden bär ett sådant föremål med sig och det med hänsyn till omständigheterna kan antas att föremålet kan *förklaras förverkat* enligt 36 kap. *3* § brottsbalken.	2. föremål som är ägnade att användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom, om det finns särskild anledning *att* anta att den som avses med åtgärden bär ett sådant föremål med sig och det med hänsyn till omständigheterna kan antas att föremålet kan *förverkas* enligt 36 kap. *12* § brottsbalken.
20 a §[2]	
En polisman får genomsöka ett fordon eller en båt i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas	En polisman får genomsöka ett fordon eller en båt i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas

[1] Senaste lydelse 2003:858.
[2] Senaste lydelse 2019:37.

vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan påträffas och *förklaras förverkat* enligt 36 kap. *3* § brottsbalken.	vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan påträffas och *förverkas* enligt 36 kap. *12* § brottsbalken.

20 b §[3]

En polisman får bereda sig tillträde till ett gemensamt utrymme i eller i anslutning till ett flerbostadshus i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan påträffas och *förklaras förverkat* enligt 36 kap. *3* § brottsbalken.	En polisman får bereda sig tillträde till ett gemensamt utrymme i eller i anslutning till ett flerbostadshus i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan påträffas och *förverkas* enligt 36 kap. *12* § brottsbalken.

Åtgärden får endast i brådskande fall vidtas utan föregående beslut av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[3] Senaste lydelse 2021:1013.

29 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Härigenom föreskrivs att 48 och 49 §§ jaktlagen (1987:259) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
48 §[1]	
Om någon har begått jaktbrott eller jakthäleri, *skall* vilt som han eller hon kommit över genom brottet *förklaras förverkat*, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för viltet kan dess värde helt eller delvis *förklaras förverkat*. Även *annat utbyte av* sådant brott *skall förklaras förverkat*, om det inte är uppenbart oskäligt.	Om någon har begått *ett* jaktbrott eller jakthäleri, *ska* vilt som han eller hon kommit över genom brottet *förverkas*, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för viltet kan dess värde helt eller delvis *förverkas*. Även *andra vinster från ett* sådant brott *ska förverkas*, om det inte är uppenbart oskäligt.
Vilt som förverkats tillfaller jakträttshavaren i de fall som föreskrivs av regeringen.	
49 §[2]	
Jaktredskap, fortskaffningsmedel och annan egendom som har använts som hjälpmedel vid jaktbrott eller jakthäleri får *förklaras förverkade*, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid *sådana* brott, om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse.	Jaktredskap, fortskaffningsmedel och annan egendom som har använts som hjälpmedel vid *ett* jaktbrott eller jakthäleri får *förverkas*, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid *ett sådant* brott, om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse.
I stället för egendomen *kan* dess värde helt eller delvis *förklaras förverkat*.	I stället för egendomen *får* dess värde helt eller delvis *förverkas*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2005:298.
[2] Senaste lydelse 2011:514.

30 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:15) om förbud mot vissa radar- och laserinstrument

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1988:15) om förbud mot vissa radar- och laserinstrument[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Senaste lydelse av
lagens rubrik 1998:1622
4 § 1998:1622.

31 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Senaste lydelse av
lagens rubrik 1990:413
5 § 2022:608.

32 Förslag till lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 22 a § kulturmiljölagen (1988:950)[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Lagen omtryckt 2002:620.
Senaste lydelse av
lagens rubrik 2013:548
2 kap. 22 a § 2005:301.

33 Förslag till lag om ändring i prisregleringslagen (1989:978)

Härigenom föreskrivs i fråga om prisregleringslagen (1989:978)
dels att 46 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 46 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

34 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:783) om skydd för beteckningen svenskt arkiv

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1990:783) om skydd för beteckningen svenskt arkiv ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

35 Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 6 § minerallagen (1991:45) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
15 kap.	
6 §[1]	
Till böter eller fängelse i högst sex månader ska den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet	
1. bedriver undersökningsarbete i strid med bestämmelserna om krav på undersökningstillstånd eller bearbetningskoncession,	
2. påbörjar undersökningsarbete utan att iaktta vad som föreskrivs i 3 kap. 3 § om ställande av säkerhet eller utan att det finns en gällande arbetsplan enligt 3 kap. 5 c § första stycket eller 5 d § andra stycket,	
3. utför bearbetning eller därmed sammanhängande verksamhet i strid med bestämmelserna om bearbetningskoncession,	
4. lägger igen utfraktsväg, ort eller borrhål i strid med bestämmelserna om krav på tillstånd i 5 kap. 8 § eller 13 kap. 7 §, eller	
5. lägger ned gruva eller motsvarande anläggning i strid med 14 kap. 4 § tredje stycket.	
Till böter eller fängelse i högst sex månader döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift när han fullgör uppgiftsskyldighet enligt koncessionsvillkor eller enligt 2 § 1.	Till böter eller fängelse i högst sex månader döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift när han *eller hon* fullgör uppgiftsskyldighet enligt koncessionsvillkor eller enligt 2 § 1.
I fall som avses i första stycket 3 kan mineral som utvunnits förklaras förverkat.	
Om ett brott som avses i första stycket 2 berör enbart enskilds rätt, får åklagare väcka åtal endast om målsäganden anger brottet till åtal.	

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2014:782. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

36 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel[1]

dels att 5 § ska upphöra att gälla,

dels att 6 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §[2]	
Angående beslag av egendom som kan antas vara förverkad enligt 5 § gäller bestämmelserna i rättegångsbalken.	
Bestämmelserna i 2 § 1 och 3 § lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m. ska tillämpas på motsvarande sätt då *beslag har skett av* medel som avses i 1 § denna lag. Tiden för att *anmäla missnöje* ska dock räknas från dagen för *förordnandet*.	Bestämmelserna i 2 § 1 och 3 § lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m. ska tillämpas på motsvarande sätt då medel som avses i 1 § denna lag *har tagits i beslag*. Tiden för att *begära rättens prövning* ska dock räknas från dagen för *beslutet*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 5 § 2005:303.

[2] Senaste lydelse 2019:360. Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.

37 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika

Härigenom föreskrivs att 13 a § lagen (1992:860) om kontroll av narkotika[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 13 a § 2005:471.

38 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel

Härigenom föreskrivs att 29 § lagen (1992:1300) om krigsmateriel[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Lagen omtryckt 1997:689.
Senaste lydelse av 29 § 2011:849.

39 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring

dels att 19 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 19 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

40 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 13 § lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

41 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter[1]

dels att 9 a § ska upphöra att gälla,

dels att 12 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 §[2]	
På yrkande av den som innehar rätten till kretsmönstret får domstolen, efter vad som är skäligt, besluta att den egendom som ett intrång gäller ska återkallas från marknaden, ändras eller förstöras eller att någon annan åtgärd ska vidtas med den. Detsamma gäller i fråga om hjälpmedel som har använts eller varit avsett att användas vid intrånget.	
Bestämmelserna i första stycket tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.	
Ett beslut om åtgärd enligt första stycket får inte innebära att den som innehar rätten till kretsmönstret ska betala ersättning till den som åtgärden riktas mot.	
Åtgärder enligt första stycket ska bekostas av svaranden om det inte finns särskilda skäl mot detta.	
Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande eller någon åtgärd *till förebyggande av* missbruk ska beslutas enligt *9 a § eller enligt* brottsbalken.	Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande *av egendom* eller någon åtgärd *som kan förhindra* missbruk ska beslutas enligt *36 kap.* brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 9 a § 2005:304.
[2] Senaste lydelse 2009:114.

42 Förslag till lag om ändring i fiskelagen (1993:787)

Härigenom föreskrivs i fråga om fiskelagen (1993:787)

dels att 45 och 47 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 45 a–45 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
45 §[1]	
Om det inte är uppenbart oskäligt, *skall* fisk som varit föremål för brott enligt denna lag *förklaras förverkad*. Detsamma gäller *annat utbyte av* sådant brott. Även vad någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett sådant brott eller värdet av det mottagna *skall förklaras förverkat*, om mottagandet utgör brott enligt denna lag och förverkandet inte är uppenbart oskäligt.	Om det inte är uppenbart oskäligt, *ska* fisk som varit föremål för brott enligt denna lag *förverkas*. Detsamma gäller *andra vinster från* sådant brott. Även vad någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett sådant brott eller värdet av det mottagna *ska förverkas*, om mottagandet utgör brott enligt denna lag och förverkandet inte är uppenbart oskäligt.
Om bara en del i ett parti fisk varit föremål för brott enligt denna lag, får hela partiet *förklaras förverkat* om det inte kan utredas hur stor del av partiet som omfattas av brottet.	Om bara en del i ett parti fisk varit föremål för brott enligt denna lag, får hela partiet *förverkas* om det inte kan utredas hur stor del av partiet som omfattas av brottet.
Fiskeredskap som använts eller medförts vid brott enligt denna lag skall förklaras förverkade, om det inte är oskäligt. Detsamma gäller fiskefartyg och andra hjälpmedel om det behövs för att förebygga brott.	
Utöver vad som sägs i tredje stycket får egendom förklaras förverkad, om egendomen har varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag och brottet har fullbordats eller förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse och förverkandet behövs för att förebygga brott.	

[1] Senaste lydelse 2005:305.

I stället för fisken, redskapet eller den egendom som annars använts, medförts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel, kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat. Kan bevisning om värdet inte alls eller endast med svårighet föras, får värdet uppskattas till ett belopp som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Förverkande får inte ske enbart på grund av överträdelse av 25 § andra–tredje styckena. Vid överträdelse av 25 § fjärde stycket eller 26 § får förverkande inte avse annat än fiskeredskap.

45 a §

Fiskeredskap som använts eller medförts vid brott enligt denna lag ska förverkas, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller fiskefartyg och andra hjälpmedel om det behövs för att förebygga brott.

Utöver vad som sägs i första stycket får egendom förverkas, om egendomen har varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag och brottet har fullbordats eller förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse och förverkandet behövs för att förebygga brott.

45 b §

I stället för fisken, redskapet eller den egendom som annars använts, medförts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel, får dess värde helt eller delvis förverkas. Om bevisning om värdet inte alls eller endast med svårighet kan föras, får värdet uppskattas till ett belopp som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

45 c §

Förverkande får inte ske enbart på grund av överträdelser av 25 § andra och tredje styckena. Vid överträdelse av 25 § fjärde stycket eller 26 § får förverkande inte avse annat än fiskeredskap.

47 §[2]

Om någon påträffas på bar gärning när han eller hon begår brott enligt denna lag, får beslag göras av fisk, redskap, fiskefartyg eller andra föremål som

1. skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brottet, eller
2. kan antas bli föremål för förverkande enligt denna lag.

Befogenheter enligt första stycket har

1. fisketillsynsmän som getts förordnande enligt 34 § tredje stycket, och
2. sådana befattningshavare hos Kustbevakningen, Havs- och vattenmyndigheten eller länsstyrelsen som har uppgifter där det ingår att övervaka efterlevnaden av bestämmelser om fiske.

Samma befogenhet har, om fisket kränker enskild fiskerätt, den som innehar fiskerätten eller den som företräder honom eller henne.

Om egendom har tagits i beslag enligt första stycket ska detta skyndsamt anmälas till Polismyndigheten eller åklagaren. Den polisman eller åklagare som tar emot en sådan anmälan om beslag ska vidta samma åtgärder som om han eller hon själv gjort beslaget.

En kustbevakningstjänsteman som tagit egendom i beslag ska anmäla beslaget till undersökningsledaren eller åklagaren.

Om innehavaren av enskild fiskerätt eller den som företräder honom eller henne har tagit fisk i beslag, får dock fiskerättshavaren behålla fisken utan att anmäla det, om beslaget bara grundar sig på denna lag.

Fisk som tagits i beslag och som uppenbarligen bör *förklaras förverkad* ska omedelbart efter beslaget släppas ut i det vattenområde där den fångats, om den är levnadsduglig och det kan göras utan särskilda kostnader eller besvär.

Fisk som tagits i beslag och som uppenbarligen bör *förverkas* ska omedelbart efter beslaget släppas ut i det vattenområde där den fångats, om den är levnadsduglig och det kan göras utan särskilda kostnader eller besvär.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[2] Senaste lydelse 2019:39.

43 Förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs i fråga om ordningslagen (1993:1617)[1]

dels att 2 kap. 31 § och 5 kap. 6 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 2 kap. 31 § ska utgå,

dels att 3 kap. 25 § och rubriken närmast före 3 kap. 25 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 kap.
Förverkande	***Särskilda bestämmelser om förverkande***
	25 §[2]
Har en offentlig plats tagits i anspråk för varor eller någon annan egendom i strid med bestämmelserna i 1 §, får egendomen *förklaras förverkad*, om det behövs för att förebygga fortsatt överträdelse och förverkandet inte är oskäligt.	Har en offentlig plats tagits i anspråk för varor eller någon annan egendom i strid med bestämmelserna i 1 §, får egendomen *förverkas*, om det behövs för att förebygga fortsatt överträdelse och förverkandet inte är oskäligt.
Vapen som har använts i strid med 6 § första eller andra stycket och ammunition som är avsedd för vapnet, får *förklaras förverkade* efter vad som kan anses skäligt.	Vapen som har använts i strid med 6 § första eller andra stycket och ammunition som är avsedd för vapnet, får *förverkas* efter vad som kan anses skäligt.
Angående beslag av egendom som kan antas *vara* förverkad enligt första eller andra stycket, gäller bestämmelserna om beslag i rättegångsbalken.	Angående beslag av egendom som kan antas *bli* förverkad enligt första eller andra stycket, gäller bestämmelserna om beslag i rättegångsbalken.

I fråga om beslag och förverkande av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat enligt alkohollagen (2010:1622) hos den som intar sådana drycker eller preparat i strid med lokala föreskrifter finns bestämmelser i lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse av
2 kap. 31 § 1994:1427
5 kap. 6 § 2009:101.
[2] Senaste lydelse 2019:350.

44 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 10 kap. 3 § 2005:308.

45 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 4 § 2005:309.

46 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:831) om transplantation m.m.

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (1995:831) om transplantation m.m.[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 16 § 2005:310.

47 Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 5 § vapenlagen (1996:67) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 kap.	
5 §[1]	
Ett vapen som har varit föremål för brott som avses i 1 §, 1 a §, 1 b § eller 2 § första stycket a ska *förklaras förverkat* om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som har varit föremål för brott som avses i 2 § första stycket d eller e. I stället för *att förklara* egendomen *förverkad kan* dess värde *förklaras förverkat*. Om ett vapen *förklaras förverkat* får även ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som hör till vapnet *förklaras förverkad*.	Ett vapen som har varit föremål för brott som avses i 1 §, 1 a §, 1 b § eller 2 § första stycket a ska *förverkas* om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som har varit föremål för brott som avses i 2 § första stycket d eller e. I stället för egendomen *får* dess värde *förverkas*. Om ett vapen *förverkas* får även ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som hör till vapnet *förverkas*.
Det som föreskrivs i första stycket om ett vapen ska också gälla en vapendel.	
Utbyte av brott enligt denna lag ska *förklaras förverkat*, om det inte är uppenbart oskäligt.	*Även vinster från* brott enligt denna lag ska *förverkas*, om det inte är uppenbart oskäligt.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2023:372.

48 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner[1]

dels att 11 och 12 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 11 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 12 § 2005:312.

49 Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

Härigenom föreskrivs i fråga om växtförädlarrättslagen (1997:306)[1]

dels att 9 kap. 1 a § ska upphöra att gälla,

dels att 9 kap. 7 och 10 §§ och 12 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 kap.	
7 §[2]	
På yrkande av den som har lidit intrång i en växtförädlarrätt får domstolen, efter vad som är skäligt, besluta att sådant växtmaterial som intrånget gäller ska återkallas från marknaden eller förstöras eller att någon annan åtgärd ska vidtas med det. Detsamma gäller i fråga om hjälpmedel som har använts eller varit avsett att användas vid intrånget.	
Trots det som sägs i första stycket får domstolen, om det finns synnerliga skäl, på yrkande besluta att en innehavare av växtmaterial som avses där ska få förfoga över materialet mot skälig ersättning och på skäliga villkor i övrigt. Ett sådant beslut får meddelas endast om innehavaren har handlat i god tro.	
Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.	
Ett beslut om åtgärd enligt första stycket får inte innebära att den som har lidit intrång i en växtförädlarrätt ska betala ersättning till den som åtgärden riktas mot.	
Åtgärder enligt första stycket ska bekostas av svaranden om det inte finns särskilda skäl mot detta.	
Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande eller någon åtgärd *till förebyggande av* missbruk ska beslutas enligt *9 kap. 1 a § eller enligt* brottsbalken.	Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande *av egendom* eller någon åtgärd *som kan förhindra* missbruk ska beslutas enligt *36 kap.* brottsbalken.
10 §	
Om registreringen av en växtsort har hävts genom en dom som har *vunnit* laga kraft, får domstolen inte döma till påföljd *eller* besluta om någon annan åtgärd enligt 1–9 §§.	Om registreringen av en växtsort har hävts genom en dom som har *fått* laga kraft, får domstolen inte döma till påföljd, besluta om någon annan åtgärd enligt 1–9 §§ *eller besluta om förverkande av egendom enligt 36 kap. brottsbalken.*
Förs talan om intrång i en växtförädlarrätt och *gör* den mot *vilken talan förs* gällande att registreringen bör hävas, *skall* domstolen	*Om det förs* talan om intrång i en växtförädlarrätt och den *som talan förs* mot *gör* gällande att registreringen bör hävas, *ska* domstolen på

[1] Senaste lydelse av 9 kap. 1 a § 2005:314.

[2] Senaste lydelse 2009:115.

på dennes yrkande förklara målet vilande i avvaktan på att frågan om hävning av registreringen slutligt prövas. Om talan om detta inte har väckts, *skall* domstolen i samband med vilandeförklaringen förelägga den mot *vilken talan om intrång förs* viss tid inom vilken talan om hävning *skall* väckas.	dennes yrkande förklara målet vilande i avvaktan på att frågan om hävning av registreringen slutligt prövas. Om talan om detta inte har väckts, *ska* domstolen i samband med vilandeförklaringen förelägga den *som talan om intrång förs* mot *en* viss tid inom vilken talan om hävning *ska* väckas.

12 kap.

2 §[3]

Vid intrång i en gemenskapens växtförädlarrätt tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 1 *och 1 a §§* om ansvar *och förverkande samt* 7 a–7 h §§ om intrångsundersökning. I övrigt gäller 9 kap. 2–7 §§ i den *mån* inte något annat följer av rådets förordning (EG) nr 2100/94 av den 27 juli 1994 om gemenskapens växtförädlarrätt. I dessa fall ska det som sägs om intrång i växtförädlarrätt gälla intrång i gemenskapens växtförädlarrätt.	Vid intrång i en gemenskapens växtförädlarrätt tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 1 § om ansvar, 7 a–7 h §§ om intrångsundersökning *och bestämmelserna om förverkande av egendom i 36 kap. brottsbalken*. I övrigt gäller 9 kap. 2–7 §§ i den *utsträckning* inte något annat följer av rådets förordning (EG) nr 2100/94 av den 27 juli 1994 om gemenskapens växtförädlarrätt. I dessa fall ska det som sägs om intrång i växtförädlarrätt gälla intrång i gemenskapens växtförädlarrätt.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[3] Senaste lydelse 2009:115.

50 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 4 § ellagen (1997:857) ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

51 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ och rubriken närmast före 2 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[2]	
Skatteverkets verksamhet enligt denna lag omfattar brott enligt 1. skattebrottslagen (1971:69), 2. 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551), 3. 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m., 4. 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ och 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket, 5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt – lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, – lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, eller – lagen (2020:1066) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik, 6. 11 kap. 5 § brottsbalken, 7. lagen (2014:836) om näringsförbud, 8. folkbokföringslagen (1991:481), 9. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, och 10. lagen (2020:548) om omställningsstöd.	
Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket, om åklagaren *finner* att det finns särskilda skäl för detta.	Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket *och vid utredning av självständigt förverkande*, om åklagaren *anser* att det finns särskilda skäl för detta.
Förundersökning	**Förundersökning *och annan utredning***
2 §[3]	
Åklagare som leder förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken får vid undersökningens	Åklagare som leder *en* förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken får vid undersökningens

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:453.
[2] Senaste lydelse 2020:1067.
[3] Senaste lydelse 2006:580.

verkställande anlita biträde av Skatteverket.	verkställande anlita biträde av Skatteverket.
Åklagaren får begära biträde av Skatteverket också i fråga om utredning av brott innan förundersökning har inletts.	Åklagaren får begära biträde av Skatteverket också i fråga om utredning av brott innan förundersökning har inletts *och vid utredning om självständigt förverkande*.

Skatteverket får, utöver vad som följer av 3 och 4 §§, inte verkställa beslut om tvångsmedel.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

52 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor[1]

dels att 8 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 8 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 8 § 2005:315.

53 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 2 a och 4 §§ lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
2 a §[2]	
En svensk värdepapperscentral och ett kontoförande institut är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	En svensk värdepapperscentral och ett kontoförande institut är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*

Bestämmelser om skyldighet för värdepapperscentraler och kontoförande institut att lämna uppgifter till överförmyndaren finns i 16 kap. 10 a § föräldrabalken.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur uppgifter enligt första stycket ska lämnas.

4 §[3]	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 2 a § får besluta att värdepapperscentralen eller det kontoförande institutet samt värdepappers-	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 2 a § får besluta att värdepapperscentralen eller det kontoförande institutet samt värdepappers-

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2016:51.
[2] Senaste lydelse 2018:1788.
[3] Senaste lydelse 2017:1004.

centralens eller institutets styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 2 a § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

centralens eller institutets styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 2 a § eller att det pågår en förundersökning*, en utredning om självständigt förverkande,* ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas endast om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

54 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 §[1]	
Varor som varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet av dem samt vinning av sådant brott ska förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.	
För beslag av egendom som kan antas vara förverkad enligt första stycket gäller bestämmelserna i rättegångsbalken.	
Bestämmelserna i 2 § *första stycket* 1 och 3 § lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m. ska tillämpas på motsvarande sätt då varor som avses i 1 § denna lag tagits i beslag. Tiden för att *anmäla missnöje* ska dock räknas från dagen för *förordnandet*.	Bestämmelserna i 2 § 1 och 3 § lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m. ska tillämpas på motsvarande sätt då varor som avses i 1 § denna lag *har* tagits i beslag. Tiden för att *begära rättens prövning* ska dock räknas från dagen för *beslutet*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2019:361. Ändringen innebär bl.a. att första och andra styckena tas bort.

55 Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs att 20 § epizootilagen (1999:657) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	20 §[1]
	Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet
	1. underlåter att göra anmälan enligt 2 § eller bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 §,
	2. bryter mot ett beslut enligt 4 §, 4 a § eller mot en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av 5 eller 8 §, eller
	3. bryter mot bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 om hantering av specificerat riskmaterial, om framställning eller användning av animaliska produkter eller om överlåtelse av djur eller andra produkter än livsmedel.
	I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.
	Det ska inte dömas till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av ett föreläggande om vite om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.
	Om ett brott som avses i första stycket 2 innefattar olovlig transport av djur eller varor ska sådan egendom förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2021:167. Ändringen innebär att fjärde stycket tas bort.

56 Förslag till lag om ändring i zoonoslagen (1999:658)

Härigenom föreskrivs att 12 § zoonoslagen (1999:658) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	12 §[1]
Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet	
1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 §,	
2. bryter mot ett beslut eller en föreskrift som har meddelats med stöd av 5 §, eller	
3. vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 2 § 2 lämnar oriktiga uppgifter om något förhållande av betydelse, om inte gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken.	
I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.	
Det ska inte dömas till ansvar enligt första stycket för en gärning som omfattas av ett föreläggande om vite om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.	
Om ett brott som avses i första stycket 2 innefattar olovlig transport av djur eller varor ska sådan egendom förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.	

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2021:168. Ändringen innebär att fjärde stycket tas bort.

57 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:171) om förbud beträffande viss avkodningsutrustning

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2000:171) om förbud beträffande viss avkodningsutrustning[1] ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 8 § 2005:316.

58 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § och 4 kap. 19 och 23 §§ lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
2 §[1]	
Rättslig hjälp enligt denna lag omfattar följande åtgärder:	
1. förhör i samband med förundersökning i brottmål,	
2. bevisupptagning vid domstol,	
3. telefonförhör,	
4. förhör genom videokonferens,	
5. kvarstad, beslag samt husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken,	5. kvarstad, beslag, *penningbeslag* samt husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken,
6. föreläggande att bevara en viss lagrad uppgift enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken,	
7. hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation,	
8. hemlig kameraövervakning,	
9. hemlig rumsavlyssning,	
10. hemlig dataavläsning,	
11. tekniskt bistånd med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning enligt 2 § första stycket 1 och 2 lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning,	
12. tillstånd till gränsöverskridande hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning enligt 2 § första stycket 1 och 2 lagen om hemlig dataavläsning,	
13. överförande av frihetsberövade för förhör m.m., och	
14. rättsmedicinsk undersökning av en avliden person.	
	Vad som i denna lag sägs om beslag gäller även för penningbeslag.
Lagen hindrar inte att hjälp lämnas med någon annan åtgärd än sådan som anges i första stycket om det kan ske utan tvångsmedel eller annan tvångsåtgärd.	
I fråga om överlämnande, utlämning och delgivning finns särskilda bestämmelser. Det finns också särskilda bestämmelser om rättslig hjälp i brottmål åt vissa internationella organ.	

[1] Senaste lydelse 2021:239.

4 kap.

19 §[2]

Egendom får tas i beslag och överlämnas till den ansökande staten om egendomen skäligen kan antas

– ha betydelse för utredningen om gärningen,

– ha tagits ifrån någon genom brott, eller

– *vara* förverkad *på grund av brott*, om egendomen hade kunnat förverkas enligt svensk lag i en rättegång i Sverige och det finns särskilda skäl att överlämna egendomen till den ansökande staten.

– *bli* förverkad, om egendomen hade kunnat förverkas enligt svensk lag i en rättegång i Sverige och det finns särskilda skäl att överlämna egendomen till den ansökande staten.

En kopia enligt 27 kap. 17 a § rättegångsbalken får överlämnas till den ansökande staten om kopian skäligen kan antas ha betydelse för utredningen om gärningen.

23 §

Om förverkande som beslutas i en annan stat kan verkställas här och det skäligen kan befaras att verkställigheten i Sverige av det utländska förverkandebeslutet annars skulle försvåras, får

1. egendom som har förverkats eller skäligen kan antas *vara* förverkad *på grund av brott* tas i beslag, eller

2. kvarstad beslutas på så mycket av den berördes tillgångar som motsvarar värdet av vad som har förverkats eller skäligen kan antas *vara* förverkat.

1. egendom som har förverkats eller skäligen kan antas *bli* förverkad tas i beslag, eller

2. kvarstad beslutas på så mycket av den berördes tillgångar som motsvarar värdet av vad som har förverkats eller skäligen kan antas *bli* förverkat.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[2] Senaste lydelse 2022:321.

59 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd

Härigenom föreskrivs att 23 § lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
23 §[1]	
Om det inte är uppenbart oskäligt, ska följande egendom förklaras förverkad:	
1. produkt som varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet på en sådan produkt,	
2. utbyte av brott enligt denna lag,	
3. vad någon tagit som ersättning för kostnader i samband med ett brott enligt denna lag, eller värdet av det mottagna, om mottagandet utgör brott enligt denna lag.	
En produkt som avses i första stycket 1 eller en särskild rätt till produkten får inte förklaras förverkad, om produkten eller rättigheten efter brottet förvärvats av någon som inte haft vetskap om eller skälig anledning till antagande om egendomens samband med brottet. Vid förverkande enligt första stycket 1 av en produkt gäller inte bestämmelserna i 36 kap. 5 § första och andra styckena brottsbalken om hos vem förverkande får ske.	*Förverkande* av *en produkt som har varit föremål för brott enligt denna lag får, trots vad som sägs i 36 kap. 11 § första meningen brottsbalken, ske från den som egendomen tillhör eller som enligt 36 kap. 14 eller 15 § samma balk ska anses vara ägare till egendomen.*
Egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får förklaras förverkad, om förverkandet behövs för att förebygga brott enligt denna lag eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna	

[1] Senaste lydelse 2008:374. Ändringen innebär bl.a. att första, tredje och fjärde styckena tas bort.

lag, om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse eller stämpling. I stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat. I 36 kap. 5 och 5 b §§ brottsbalken finns bestämmelser om hos vem förverkande får ske och om särskild rätt till förverkad egendom.

I stället för förverkande enligt tredje stycket av egendomen eller dess värde får rätten föreskriva att någon åtgärd vidtas med egendomen som förebygger fortsatt missbruk av den. I sådana fall får även en del av egendomens värde förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

60 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
4 §	
När en person omhändertas enligt 3 § andra stycket får utländska tjänstemän	
1. kroppsvisitera den som har omhändertagits, om det sker av säkerhetsskäl eller för att söka efter föremål som anges i 2,	
2. omhänderta föremål som kan förverkas enligt 36 kap. *3 § 2* brottsbalken eller kan antas ha betydelse för utredning om brott eller ha avhänts någon genom brott, och	2. omhänderta föremål som kan förverkas enligt 36 kap. *12 §* brottsbalken eller kan antas ha betydelse för utredning om brott eller ha avhänts någon genom brott, och
3. belägga den som har omhändertagits med handfängsel.	
Föremål som har omhändertagits enligt första stycket 2 *skall* så snart det kan ske överlämnas till en behörig svensk tjänsteman för prövning av fråga om beslag enligt 5 § andra stycket.	Föremål som har omhändertagits enligt första stycket 2 *ska* så snart det kan ske överlämnas till en behörig svensk tjänsteman för prövning av fråga om beslag enligt 5 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

61 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling

Härigenom föreskrivs att 16, 17 och 19–21 §§ och rubriken närmast före 16 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Förverkande	***Särskilda bestämmelser om förverkande***
16 §[1]	
Om det inte är uppenbart oskäligt, skall följande egendom förklaras förverkad: *1. vara som varit föremål för brott enligt denna lag eller en sådan varas värde,* *2. utbyte av brott enligt denna lag, och* *3. vad någon tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott enligt denna lag, eller värdet av det mottagna, om mottagandet utgör brott enligt denna lag.*	
En vara som avses i första stycket 1 eller en särskild rätt till varan får inte förklaras förverkad, om varan eller rättigheten efter brottet förvärvats av någon som inte haft vetskap om eller skälig anledning till antagande om egendomens samband med brottet. Vid förverkande *enligt första stycket 1* av en vara *gäller inte bestämmelserna i* 36 kap. *5 § första och andra styckena* brottsbalken *om hos vem förverkande får ske.*	*Förverkande* av en vara *som har varit föremål för brott enligt denna lag får, trots vad som sägs i 36 kap. 11 § första meningen brottsbalken, ske från den som egendomen tillhör eller som enligt 36 kap. 14 eller 15 § samma balk ska anses vara ägare till egendomen.*
17 §[2]	
Egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får förklaras förverkad, om förverkandet behövs för att förebygga brott enligt denna lag eller om det annars finns särskilda skäl.	

[1] Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.
[2] Senaste lydelse 2008:520. Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.

Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag, om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse eller stämpling. I stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat. I 36 kap. 5 och 5 b §§ brottsbalken finns bestämmelser om hos vem förverkande får ske och om särskild rätt till förverkad egendom.

I stället för förverkande av *egendomen* eller dess värde får rätten *föreskriva att någon åtgärd vidtas med egendomen som förebygger fortsatt missbruk av den*. I sådana fall får dock även en del av egendomens värde förklaras förverkat.

I stället för förverkande av *egendom som använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag,* eller dess värde, får rätten *besluta om åtgärd som kan förhindra att egendomen missbrukas*. I sådana fall får dock även en del av egendomens värde förklaras förverkat.

Lydelse enligt prop. 2023/24:132

Föreslagen lydelse

19 §[3]

En annan myndighet än Tullverket, som har om hand egendom som har tagits i beslag för att den skäligen kan antas bli förverkad enligt *16 §,* får, om inte annat är föreskrivet, omedelbart låta sälja den om

En annan myndighet än Tullverket, som har om hand egendom som har tagits i beslag för att den skäligen kan antas bli förverkad *på grund av brott* enligt *denna lag* får, om inte annat är föreskrivet, omedelbart låta sälja den om

1. den inte kan vårdas utan fara för att den förstörs,
2. vården av den är förenad med alltför stora kostnader, eller
3. det annars finns särskilda skäl.

Sådan egendom får i stället förstöras, om

1. den inte kan säljas,
2. den kan befaras komma till brottslig användning, eller
3. den annars är olämplig för försäljning.

Om egendom, som sålts eller förstörts, inte förverkas, har ägaren eller annan rättsinnehavare rätt till ersättning. För egendom som sålts lämnas dock inte ersättning med högre belopp än vad som influtit vid försäljningen. Om egendomen har förstörts, lämnas ersättning med skäligt belopp.

Bestämmelser om Tullverkets rätt att försälja eller förstöra egendom som har tagits i beslag finns i 8 kap. 12 § tullbefogenhetslagen (2024:000).

[3] Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2024:000.

20 §[4]

Kan brott som avses i

1. 3 eller 4 § eller försök till sådant brott eller 7 § föranleda att en sådan avgift som avses i 3 § lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor påförs, eller

2. 8 eller 9 § eller försök till sådant brott eller 11 § föranleda att tulltillägg enligt 5 kap. 5–10 §§ tullagen (2016:253) påförs

får åtal för brottet väckas endast om det är påkallat av särskilda skäl.

Vad som sägs i första stycket gäller även talan om förverkande enligt *16 §*.

Vad som sägs i första stycket gäller även talan om förverkande *på grund av brott* enligt *denna lag*.

21 §[5]

Om ägaren till en vara, som kan förverkas enligt *16 § första stycket 1*, inte kan delges stämning på det sätt som är föreskrivet för stämning i brottmål, får talan om annan egendom än transportmedel föras mot den hos vilken varan påträffades. Med transportmedel förstås motordrivet fordon och tillhörande släpfordon samt fartyg och luftfartyg.

Om ägaren till en vara, som kan förverkas *på grund av brott* enligt *denna lag*, inte kan delges stämning på det sätt som är föreskrivet för stämning i brottmål, får talan om *förverkande av* annan egendom än transportmedel föras mot den hos vilken varan påträffades. Med transportmedel förstås motordrivet fordon och tillhörande släpfordon samt fartyg och luftfartyg.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[4] Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2024:000.
[5] Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2024:000.

62 Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Härigenom föreskrivs i fråga om fartygssäkerhetslagen (2003:364)
dels att 8 kap. 6 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 8 kap. 6 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

63 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 20 och 20 a §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	
20 §[2]	
Ett fondbolag och ett förvaringsinstitut är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Ett fondbolag och ett förvaringsinstitut är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
Om skyldighet för fondbolag och förvaringsinstitut att lämna uppgifter till överförmyndaren finns bestämmelser i 16 kap. 10 a § föräldrabalken.	
20 a §[3]	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 20 § får besluta att fondbolaget eller förvaringsinstitutet samt bolagets eller institutets styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 20 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 20 § får besluta att fondbolaget eller förvaringsinstitutet samt bolagets eller institutets styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 20 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande,* ett

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2013:563.
[2] Senaste lydelse 2018:1790.
[3] Senaste lydelse 2017:1007.

ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas endast om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

64 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 11 och 12 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
11 §[1]	
Ett kreditinstitut är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till institutet, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Ett kreditinstitut är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till institutet om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
12 §[2]	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 11 § får besluta att kreditinstitutet samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 11 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 11 § får besluta att kreditinstitutet samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 11 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande,* ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

[1] Senaste lydelse 2018:1791.
[2] Senaste lydelse 2017:1008.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.	Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas endast om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

65 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § och 2 kap. 1 § lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall[1] ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
2 §[2]	
Med frysningsbeslut avses i denna lag	
1. ett beslut om kvarstad enligt 26 kap. rättegångsbalken, som avser värdet av förverkad egendom, eller ett beslut om beslag eller kopiering enligt 2 kap. 1 § denna lag,	1. ett beslut om kvarstad enligt 26 kap. rättegångsbalken, som avser värdet av förverkad egendom, eller ett beslut om beslag, *penningbeslag* eller kopiering enligt 2 kap. 1 § denna lag,
2. ett beslut som har meddelats av en rättslig myndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen i samband med ett straffrättsligt förfarande, i syfte att tillfälligt hindra förstöring, omvandling, flyttning, överföring eller överlåtelse av egendom som i den staten kan omfattas av förverkande eller utgöra bevismaterial, och som har översänts till Sverige för erkännande och verkställighet.	
2 kap.	
1 §[3]	
Åklagaren får, under de förutsättningar som anges i 27 kap. 1 § tredje stycket samt 2 och 3 §§ rättegångsbalken, besluta om beslag av föremål, som skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott eller *vara* förverkat på grund av brott och som kan antas komma att påträffas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, trots att föremålet inte är tillgängligt vid beslutet.	Åklagaren får, under de förutsättningar som anges i 27 kap. 1 § tredje stycket samt 2 och 3 §§ rättegångsbalken, besluta om beslag av föremål, som skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott eller *bli* förverkat på grund av brott och som kan antas komma att påträffas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, trots att föremålet inte är tillgängligt vid beslutet. *Detsamma gäller penningbeslag enligt 27 kap. 1 a § rättegångsbalken.*
Åklagaren får, under de förutsättningar som anges i 27 kap. 1 § tredje stycket och 17 a § andra stycket rättegångsbalken, besluta	Åklagaren får, under de förutsättningar som anges i 27 kap. 1 § tredje stycket och 17 a § andra stycket rättegångsbalken, besluta

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2020:971.
[2] Senaste lydelse 2022:323.
[3] Senaste lydelse 2022:323.

om kopiering av handlingar som skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott eller om förverkande *av utbyte av brottslig verksamhet* enligt 36 kap. *1 b* § brottsbalken och som kan antas komma att påträffas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, trots att handlingarna inte är tillgängliga vid beslutet.

om kopiering av handlingar som skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott eller om *utvidgat* förverkande enligt 36 kap. *6* § brottsbalken och som kan antas komma att påträffas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, trots att handlingarna inte är tillgängliga vid beslutet.

Beslut enligt första och andra styckena får inte verkställas i Sverige.

Det som sägs i detta kapitel om föremål ska också gälla i fråga om skriftlig handling.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

66 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 20 kap. 10 § ska upphöra att gälla,

dels att 20 kap. 11 § och rubriken närmast före 20 kap. 11 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
20 kap.	
Förverkande	***Särskilda bestämmelser om förverkande***
	11 §
Om ägaren till ett fartyg som *kan förverkas enligt 10 § andra stycket* inte är känd eller saknar *känt* hemvist i Sverige, får talan om förverkande föras mot befälhavaren på fartyget.	Om ägaren till ett fartyg som *har använts eller varit avsett att användas som transportmedel vid brott som avses i 7, 8 eller 9 §* inte är känd eller saknar *känd* hemvist i Sverige, får talan om förverkande föras mot befälhavaren på fartyget.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

67 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:900) om förbud mot maskering i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2005:900) om förbud mot maskering i vissa fall ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

68 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 7 § lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

69 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:496) om blodsäkerhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2006:496) om blodsäkerhet
dels att 30 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 29 § ska lyda ”Ansvar”.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

70 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 8 och 9 §§ lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 kap.	
8 §[1]	
Ett försäkringsföretag, ett tjänstepensionsföretag och ett blandat finansiellt holdingföretag är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Ett försäkringsföretag, ett tjänstepensionsföretag och ett blandat finansiellt holdingföretag är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
9 §[2]	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 8 § får besluta att företaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 8 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 8 § får besluta att företaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 8 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande,* ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och

[1] Senaste lydelse 2019:760.
[2] Senaste lydelse 2017:1010.

verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas endast om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

71 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:924) om Antarktis

Härigenom föreskrivs att 37 § lagen (2006:924) om Antarktis ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

72 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:1006) om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2006:1006) om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher

dels att 16 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 16 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

73 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m.[1]

dels att 7 § ska upphöra att gälla,

dels att 6 § och rubriken närmast före 6 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Förverkande	***Särskilda bestämmelser om förverkande***
6 §[2]	
Om det inte är uppenbart oskäligt, skall följande egendom förklaras förverkad: *1. egendom som varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet på sådan egendom,* *2. utbyte av brott enligt denna lag, och* *3. vad någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott enligt denna lag, eller värdet av det mottagna, om mottagandet utgör brott enligt denna lag.*	
Egendom som avses i första stycket 1 eller en särskild rätt till egendomen får inte förklaras förverkad, om egendomen eller rättigheten efter brottet förvärvats av någon som inte haft vetskap om eller skälig anledning att anta att egendomen haft samband med brottet. Vid förverkande enligt första stycket 1 gäller inte bestämmelserna i 36 kap. 5 § första och andra styckena brottsbalken om hos vem förverkande får ske, om förverkandet avser egendom.	*Förverkande av egendom som har varit föremål för brott enligt denna lag får, trots vad som sägs i 36 kap. 11 § första meningen brottsbalken, ske från den som egendomen tillhör eller som enligt 36 kap. 14 eller 15 § samma balk ska anses vara ägare till egendomen.*

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 7 § 2008:375.

[2] Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.

74 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 12 och 13 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2024:115	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
12 §	
Ett värdepappersbolag, en börs och en central motpart är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Ett värdepappersbolag, en börs och en central motpart är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
13 §	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 12 § får besluta att värdepappersbolaget, börsen eller den centrala motparten samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 12 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 12 § får besluta att värdepappersbolaget, börsen eller den centrala motparten samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 12 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande,* ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.	Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

75 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler

dels att 35 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 34 § ska lyda ”Ansvar”.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

76 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:1049) om förbud mot utsläppande på marknaden av päls av katt och hund m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:1049) om förbud mot utsläppande på marknaden av päls av katt och hund m.m.

dels att 11 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 11 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

77 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:366) om handel med läkemedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:366) om handel med läkemedel

dels att 9 kap. 3 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 9 kap. 3 § ska utgå,

dels att rubriken till 9 kap. ska lyda ”Ansvar, överklagande och ytterligare bemyndigande”.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

78 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel

dels att 26 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 24 § ska lyda ”Ansvar”.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

79 Förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)

Härigenom föreskrivs i fråga om skyddslagen (2010:305)[1]
dels att 32 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 32 § ska utgå,
dels att 14 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	14 §
Den som bevakar ett skyddsobjekt får ta föremål i beslag, som skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brott mot denna lag eller *vara* förverkade.	Den som bevakar ett skyddsobjekt får ta föremål i beslag, som skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brott mot denna lag eller *bli* förverkade *på grund av brott mot denna lag*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse av 32 § 2018:611.

80 Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och tv-lagen (2010:696)
dels att 17 kap. 4 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 17 kap. 4 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

81 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 14 och 15 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
14 §[1]	
Betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer är skyldiga att lämna ut sådana uppgifter som avses i 12 § första stycket, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer är skyldiga att lämna ut sådana uppgifter som avses i 12 § första stycket, om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
15 §[2]	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 14 § får besluta att betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 14 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 14 § får besluta att betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 14 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande,* ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om

[1] Senaste lydelse 2018:1794.
[2] Senaste lydelse 2017:1014.

verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

I fråga om europabolag och europakooperativ som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 39–42 i rådets förordning (EG) nr 2157/2001 eller artiklarna 37–41 i rådets förordning (EG) nr 1435/2003 ska det som anges om styrelseledamöter i första stycket tillämpas på ledamöter i tillsynsorganet.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

82 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 23 § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
23 §[1]	
Ett föremål som har omhändertagits enligt 22 § ska återlämnas till eleven senast vid den tidpunkt skoldagen är slut för eleven. Om eleven vid upprepade tillfällen tagit med sig föremål som omfattas av 22 § eller om det med hänsyn till föremålets beskaffenhet finns särskild anledning att inte återlämna det, behöver dock inte föremålet lämnas tillbaka förrän elevens vårdnadshavare har informerats om omhändertagandet. Ett omhändertagande får inte bestå längre än till och med fjärde dagen efter verkställandet av omhändertagandet.	
Om ett föremål som har omhändertagits enligt 22 § kan antas bli förverkat enligt 36 kap. *2 och 3 §§* brottsbalken, 6 § narkotikastrafflagen (1968:64)*, 5 § lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål, 5 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,* 9 kap. 5 § vapenlagen (1996:67) *eller 5 § lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor*, ska rektorn eller den som rektorn har bestämt skyndsamt anmäla omhändertagandet till Polismyndigheten. Omhändertagandet får i dessa fall bestå tills frågan om föremålet ska tas i beslag har prövats.	Om ett föremål som har omhändertagits enligt 22 § kan antas bli förverkat enligt 36 kap. *9, 10 eller 12* § brottsbalken, 6 § narkotikastrafflagen (1968:64) *eller* 9 kap. 5 § vapenlagen (1996:67), ska rektorn eller den som rektorn har bestämt skyndsamt anmäla omhändertagandet till Polismyndigheten. Omhändertagandet får i dessa fall bestå tills frågan om föremålet ska tas i beslag har prövats.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2022:940.

83 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom föreskrivs att 31 och 32 §§ lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
31 §[1]	
Om det inte är uppenbart oskäligt, ska följande egendom förklaras förverkad:	
1. vara som varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet av en sådan vara, och	
2. utbyte av brott enligt denna lag.	
Om en brandfarlig eller explosiv vara *förklaras förverkad*, får även varans förpackning *förklaras förverkad*.	Om en brandfarlig eller explosiv vara *förverkas enligt 36 kap. brottsbalken*, får även varans förpackning *förverkas*.
32 §[2]	
En anordning för hantering av brandfarliga eller explosiva varor eller annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får förklaras förverkad, om förverkandet behövs för att förebygga brott enligt denna lag eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag, om brottet har fullbordats. I stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat. I 36 kap. 5 och 5 b §§ brottsbalken finns bestämmelser om hos vem förverkande får ske och om särskild rätt till förverkad egendom.	

[1] Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.
[2] Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.

Om en anordning *förklaras förverkad*, får även anordningens innehåll och förpackning *förklaras förverkade.*

Om en anordning *för hantering av brandfarliga eller explosiva varor förverkas enligt 36 kap. brottsbalken*, får även anordningens innehåll och förpackning *förverkas.*

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

84 Förslag till lag om ändring i alkohollagen (2010:1622)

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 1–3 §§ och rubriken till 12 kap. alkohollagen (2010:1622) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 kap. ***Förverkande***	**12 kap.** ***Särskilda bestämmelser om förverkande***
1 §[1]	
Sprit, alkoholdrycker och alkoholhaltiga preparat som har varit föremål för brott enligt denna lag eller deras värde samt *utbyte av* sådant brott ska *förklaras förverkade*. Detsamma gäller vad någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett sådant brott, eller värdet av det mottagna, om mottagande utgör brott enligt denna lag. Förverkande av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat kan ske även hos den som är fri från ansvar för brottet enligt 11 kap. 11 § andra stycket.	Sprit, alkoholdrycker och alkoholhaltiga preparat som har varit föremål för brott enligt denna lag eller deras värde samt *vinster från* sådant brott ska *förverkas*. Detsamma gäller vad någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett sådant brott, eller värdet av det mottagna, om mottagande utgör brott enligt denna lag. Förverkande av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat kan ske även hos den som är fri från ansvar för brottet enligt 11 kap. 11 § andra stycket.
2 §	
Har sprit eller alkoholdrycker *olovligen* tillverkats ska även destillationsapparater, apparatdelar och redskap som har använts vid tillverkningen, råämnen som uppenbarligen har varit avsedda för tillverkningen och beredningen samt kärl och emballage som varorna har förvarats i, *förklaras förverkade*. Likaså ska förråd av renings- och filtreringsmedel vilka uppenbarligen avsetts för rening eller filtrering av olovligen tillverkad sprit *förklaras förverkade*.	Har sprit eller alkoholdrycker tillverkats *olovligen* ska även destillationsapparater, apparatdelar och redskap som har använts vid tillverkningen, råämnen som uppenbarligen har varit avsedda för tillverkningen och beredningen samt kärl och emballage som varorna har förvarats i, *förverkas*. Likaså ska förråd av renings- och filtreringsmedel vilka uppenbarligen avsetts för rening eller filtrering av olovligen tillverkad sprit *förverkas*.
Destillationsapparater och apparatdelar som har varit föremål för brott enligt 11 kap. 2 § eller *värdet därav* samt *utbyte av* sådant brott ska *förklaras förverkade*.	Destillationsapparater och apparatdelar som har varit föremål för brott enligt 11 kap. 2 § eller *deras värde* samt *vinst från* sådant brott ska *förverkas*.

[1] Senaste lydelse 2019:345.

3 §

Utöver vad som sägs i 2 § får egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag *förklaras förverkad*, om det behövs för att förebygga brott eller det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som har varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse. I stället för egendomen får dess värde *förklaras förverkat*.	Utöver vad som sägs i 2 § får egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag *förverkas*, om det behövs för att förebygga brott eller det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som har varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse. I stället för egendomen får dess värde *förverkas*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

85 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)

Härigenom föreskrivs i fråga om varumärkeslagen (2010:1877)
dels att 8 kap. 2 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 8 kap. 2 § ska utgå,
dels att 8 kap. 5 och 7 §§ och 10 kap. 11 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
5 §	
Grundas en talan om varumärkesintrång på registrering enligt denna lag, ska 1 och *2 §§* inte tillämpas för tid före registreringsdagen. Inte heller 4 § ska i dessa fall tillämpas för tid före registreringsdagen, om inte intrånget skett uppsåtligen.	Grundas en talan om varumärkesintrång på registrering enligt denna lag, ska 1 *§* och *bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken om förverkande av egendom* inte tillämpas för tid före registreringsdagen. Inte heller 4 § ska i dessa fall tillämpas för tid före registreringsdagen, om inte intrånget skett uppsåtligen.
7 §	
På yrkande av den som har lidit varumärkesintrång får domstolen, efter vad som är skäligt, besluta att egendom på vilken varukännetecken olovligen förekommer ska återkallas från marknaden, ändras eller förstöras eller att någon annan åtgärd ska vidtas med den. Detsamma gäller i fråga om hjälpmedel som har använts eller varit avsett att användas vid intrånget.	
Sådan egendom som avses i första stycket får tas i beslag om det skäligen kan antas att ett brott enligt 1 § har begåtts. I fråga om ett sådant beslag *tilllämpas* reglerna om beslag i brottmål i allmänhet.	Sådan egendom som avses i första stycket får tas i beslag om det skäligen kan antas att ett brott enligt 1 § har begåtts. I fråga om ett sådant beslag *tillämpas* reglerna om beslag i brottmål i allmänhet.
Första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök eller förberedelse till intrång.	
Ett beslut om åtgärd enligt första stycket får inte innebära att den som har lidit varumärkesintrång ska betala ersättning till den som åtgärden riktas mot.	
Åtgärder enligt första stycket ska bekostas av svaranden om det inte finns särskilda skäl mot detta.	
Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande eller någon åtgärd *till förebyggande av* missbruk ska beslutas enligt *2 § eller enligt* brottsbalken.	Ett beslut som avses i denna paragraf ska inte meddelas, om förverkande *av egendom* eller någon åtgärd *som kan förhindra* missbruk ska beslutas enligt *36 kap.* brottsbalken.

10 kap.

11 §[1]

Vid intrång i ett EU-varumärke tillämpas bestämmelserna i 8 kap. 1 § om ansvar för varumärkesintrång. I övrigt gäller 9 §, 8 kap. *2*–8 §§ och 9 kap. i den utsträckning inte något annat följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1001, i den ursprungliga lydelsen. I dessa fall ska det som sägs om varumärkesintrång gälla intrång i ett EU-varumärke.	Vid intrång i ett EU-varumärke tillämpas bestämmelserna i 8 kap. 1 § om ansvar för varumärkesintrång. I övrigt gäller 9 §, 8 kap. *3*–8 §§ och 9 kap. *samt bestämmelserna om förverkande av egendom i 36 kap. brottsbalken* i den utsträckning inte något annat följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1001, i den ursprungliga lydelsen. I dessa fall ska det som sägs om varumärkesintrång gälla intrång i ett EU-varumärke.
Bestämmelserna i 8 kap. 1 och *2 §§* gäller dock inte vid intrång i ett EU-varumärke i en sådan transitsituation som avses i artikel 9.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1001, i den ursprungliga lydelsen.	Bestämmelserna i 8 kap. 1 *§* och *bestämmelserna om förverkande av egendom i 36 kap. brottsbalken* gäller dock inte vid intrång i ett EU-varumärke i en sådan transitsituation som avses i artikel 9.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1001, i den ursprungliga lydelsen.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2018:1652.

86 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)

Härmed föreskrivs att 12 kap. 61 § och 19 kap. 46 och 47 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 kap.	
61 §	
Lekmannarevisorn är skyldig att lämna bolagets revisor, annan lekmannarevisor, en särskild granskare och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bolagets angelägenheter.	
Lekmannarevisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.	Lekmannarevisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till undersökningsledaren under *en* förundersökning i brottmål *eller till åklagaren under en utredning om självständigt förverkande*.
19 kap.	
46 §[1]	
Ett företag som vid fullgörandet av skyldigheter enligt detta kapitel får sådan kunskap som avses i 45 §, är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Ett företag som vid fullgörandet av skyldigheter enligt detta kapitel får sådan kunskap som avses i 45 §, är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*

[1] Senaste lydelse 2018:1795.

47 §[2]

Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 46 § får besluta att företaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 46 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 46 § får besluta att företaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 46 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande,* ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.
Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.	Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[2] Senaste lydelse 2017:1015.

87 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § och 3 kap. 11 och 11 a §§ lagen (2011:423) [1] om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
2 §[2]	
Med ett svenskt beslut om förverkande avses i denna lag ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet *beslut* om förverkande	Med ett svenskt beslut om förverkande avses i denna lag ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet *avgörande* om förverkande
1. som avser *utbyte av* ett brott, eller vad någon tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av det mottagna, eller	1. som avser *vinster från* ett brott, eller vad någon tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av det mottagna, eller
2. som avser egendom som använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, som *frambragts* genom brott, vars användande utgör brott, som någon *annars* tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som *annars varit* föremål för brott.	2. som avser egendom som använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, som *har framställts* genom brott, vars användande utgör brott, som någon tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som *på annat liknande sätt har* varit föremål för brott.
Med ett svenskt beslut om förverkande ska även avses ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet *beslut* som meddelats med stöd av 36 kap. *1 b eller 4* § brottsbalken.	Med ett svenskt beslut om förverkande ska även avses ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet *avgörande* som meddelats med stöd av 36 kap. *6* § brottsbalken.

3 kap.

11 §[3]

En verkställbarhetsförklaring får utöver vad som anges i 10 § inte meddelas om

1. det för samma gärning som ligger till grund för beslutet om förverkande har meddelats dom eller beslut i Sverige eller i en annan stat och domen eller beslutet i den andra staten, vid ett fällande avgörande, har verkställts,

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2020:972.
[2] Senaste lydelse 2014:203.
[3] Senaste lydelse 2014:845.

2. det enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan svensk lag har meddelats beslut att inte väcka åtal för det brott som ligger till grund för beslutet om förverkande,

3. en sådan förklaring inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet och privilegier,

4. beslutet om förverkande har meddelats efter en förhandling där den mot vilken beslutet riktar sig inte var personligen närvarande och om det inte har bekräftats i intyget att något av villkoren i artikel 8.2 e i rambeslutet är uppfyllt, eller

5. den gärning, som ligger till grund för beslutet om förverkande, helt eller delvis har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller preskription har inträtt enligt 36 kap. *15* § brottsbalken.

5. den gärning som ligger till grund för beslutet om förverkande helt eller delvis har begåtts i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag eller preskription har inträtt enligt 36 kap. *31* § brottsbalken.

11 a §[4]

För beslut om förverkande enligt 1 kap. 3 § första stycket 4 gäller, utöver vad som anges i 10 och 11 §§, att en verkställbarhetsförklaring inte får meddelas om

1. den gärning som ligger till grund för beslutet om förverkande varken motsvarar ett brott för vilket det enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i fyra år eller mer, eller något av de brott som räknas upp i 36 kap. *1 b* § andra och tredje styckena brottsbalken,

2. brottet inte *är av beskaffenhet* att kunna ge *utbyte*,

1. den gärning som ligger till grund för beslutet om förverkande varken motsvarar ett brott för vilket det enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i fyra år eller mer, eller något av de brott som räknas upp i 36 kap. *6* § andra och tredje styckena brottsbalken,

2. brottet inte *har varit sådant* att *det skulle* kunna ge *vinst*,

3. det varken av beslutet om förverkande eller av krav som uppställs i den andra medlemsstatens lag framgår att den statens domstol har bedömt att den förverkade egendomen härrör från brottslig verksamhet, eller

4. beslutet om förverkande inte riktar sig mot någon av de personer som anges i 36 kap. *5 a* § brottsbalken.

4. beslutet om förverkande inte riktar sig mot någon av de personer som anges i 36 kap. *7* § brottsbalken.

En verkställbarhetsförklaring avseende beslut som anges i första stycket får inte meddelas om det är oskäligt.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[4] Senaste lydelse 2016:487.

88 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 14 och 15 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
14 §[1]	
Institut för elektroniska pengar och registrerade utgivare är skyldiga att lämna ut sådana uppgifter som avses i 12 § första stycket, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Institut för elektroniska pengar och registrerade utgivare är skyldiga att lämna ut sådana uppgifter som avses i 12 § första stycket, om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
15 §[2]	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 14 § får besluta att institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 14 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 14 § får besluta att institutet för elektroniska pengar eller den registrerade utgivaren samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 14 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande,* ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och

[1] Senaste lydelse 2018:1796.
[2] Senaste lydelse 2017:1016.

verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

I fråga om europabolag och europakooperativ som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 39–42 i rådets förordning (EG) nr 2157/2001 eller artiklarna 37–41 i rådets förordning (EG) nr 1435/2003 ska det som anges om styrelseledamöter i första stycket tillämpas på ledamöter i tillsynsorganet.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

89 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter

dels att 10 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 10 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

90 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:595) om införsel av och handel med sprutor och kanyler

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2012:595) om införsel av och handel med sprutor och kanyler

dels att 10 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 10 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

91 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (2013:385) om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

92 Förslag om lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 25 och 26 §§ lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
25 §[1]	
En AIF-förvaltare och ett förvaringsinstitut är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till förvaltaren och institutet, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	En AIF-förvaltare och ett förvaringsinstitut är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till förvaltaren och institutet om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
Bestämmelser om skyldighet för AIF-förvaltare och förvaringsinstitut att lämna uppgifter till överförmyndaren finns i 16 kap. 10 a § föräldrabalken.	
26 §[2]	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 25 § får besluta att AIF-förvaltaren eller förvaringsinstitutet samt förvaltarens eller institutets styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 25 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 25 § får besluta att AIF-förvaltaren eller förvaringsinstitutet samt förvaltarens eller institutets styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 25 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om*

[1] Senaste lydelse 2018:1797.
[2] Senaste lydelse 2017:1017.

rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

självständigt förverkande, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

93 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott[1]

dels att 9, 10, 12 och 13 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 12 § ska utgå,

dels att 11 § och rubriken närmast före 11 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Förverkande	***Särskilda bestämmelser om förverkande***
	11 §[2]
Förverkande av egendom eller dess värde enligt 9 och 10 §§ får ske hos *1. gärningsmannen eller någon annan som medverkat till brottet,* *2. den i vars ställe gärningsmannen eller någon annan medverkande var,* *3. den som genom brottet beretts vinning eller näringsidkare som avses i 36 kap. 4 § brottsbalken,* *4. den som efter brottet förvärvat egendomen* *a) genom bodelning eller på grund av arv eller testamente eller genom gåva, eller* *b) på annat sätt och då haft vetskap om eller skälig anledning att anta att egendomen hade samband med brottet.*	
Tillhörde egendomen vid brottet inte någon av dem som anges i första stycket 1–3, får den inte förklaras förverkad. Förverkande enligt 9 § första stycket 1 får *dock ske* hos gärningsmannen eller någon annan som medverkat till *brottet, även om egendomen vid brottet tillhörde någon annan.* *Egendom som enligt 36 kap. 1 c § brottsbalken ska anses som utbyte får förklaras förverkad, om*	*Förverkande av egendom som har varit föremål för brott enligt denna lag får ske* hos gärningsmannen eller *hos den* som *har* medverkat till *brottet, även om egendomen tillhör någon annan.*

[1] Senaste lydelse av 13 § 2014:628.

[2] Ändringen innebär bl.a. att första och tredje styckena tas bort.

den egendom som den förverkade egendomen trätt i stället för vid brottet tillhörde någon av dem som anges i första stycket 1–3.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

94 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer

dels att 16 § ska upphöra att gälla,

dels att 15 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	15 §[1]
En sprängämnesprekursor som varit föremål för brott enligt denna lag ska förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. Även utbyte av ett sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.	
Om en sprängämnesprekursor enligt denna lag *förklaras förverkad*, får även dess förpackning *förklaras förverkad*.	Om en sprängämnesprekursor enligt denna lag *förverkas enligt 36 kap. brottsbalken*, får även dess förpackning *förverkas*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.

95 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 11 och 12 §§ lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 kap.	
11 §[1]	
Ett finansiellt holdingföretag, ett blandat finansiellt holdingföretag och ett värdepappersinriktat holdingföretag är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Ett finansiellt holdingföretag, ett blandat finansiellt holdingföretag och ett värdepappersinriktat holdingföretag är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
12 §[2]	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 11 § får besluta att holdingföretaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 11 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkän-	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 11 § får besluta att holdingföretaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 11 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande,* ett ärende om rättslig

[1] Senaste lydelse 2021:481.
[2] Senaste lydelse 2017:1018.

nande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

96 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:1009) om handel med timmer och trävaror

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2014:1009) om handel med timmer och trävaror

dels att 11 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 11 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

97 Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315)

Härigenom föreskrivs i fråga om läkemedelslagen (2015:315)
dels att 16 kap. 4 § ska upphöra att gälla,
dels att 1 kap. 2 § och 3 kap. 5 § ska ha följande lydelse,
dels att rubriken till 16 kap. ska lyda ”Straffbestämmelser”.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

1 kap.

2 §

I lagen finns bestämmelser om
– uttryck i lagen (2 kap.),
– lagens tillämpningsområde (3 kap.),
– krav på läkemedel samt godkännande, registrering och tillstånd till försäljning av läkemedel (4 kap.),
– krav för försäljning av läkemedel (5 kap.),
– säkerhetsövervakning, kontroll och återkallelse (6 kap.),
– klinisk läkemedelsprövning (7 kap.),
– tillverkning (8 kap.),
– import och annan införsel (9 kap.),
– försiktighetskrav vid hantering av läkemedel och aktiva substanser (10 kap.),
– tidsfrister för beslut samt återkallelse av tillstånd (11 kap.),
– marknadsföring av läkemedel (12 kap.),
– förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit (13 kap.),
– tillsyn (14 kap.),
– avgifter (15 kap.),
– straff *och förverkande* – straff (16 kap.), (16 kap.),
– överklagande (17 kap.), och
– bemyndiganden (18 kap.).
Lagen innehåller även ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

3 kap.

5§[1]

För ett läkemedel som omfattas av sjukhusundantag ska följande bestämmelser gälla i tillämpliga delar:
– 2 kap. 1 §, om uttryck i lagen,
– 4 kap. 1 och 3 §§, om krav på läkemedel,
– 8 kap. 1 och 2 §§, om tillverkning,
– 10 kap. 1 § första och tredje styckena, om försiktighetskrav,
– 11 kap. 1 § första stycket 11 och 2 § första stycket, om tidsfrister för beslut samt återkallelse av tillstånd,
– 12 kap. 1 §, om förbud mot marknadsföring,
– 13 kap. 1 § första stycket, om förordnande och utlämnande av läkemedel,

[1] Senaste lydelse 2023:190.

– 14 kap. 13 §§, om tillsyn,
– 15 kap. 1, 3 och 4 §§, om avgifter,
– 16 kap. 1*, 2 och 4* §§, om straff – 16 kap. 1 *och* 2 §§, om straff, *och förverkande*,
– 17 kap., om överklagande, och
– 18 kap. 4 § och 8 § 2 samt 10–12 §§, med bemyndiganden.

Det som föreskrivs i 6 kap. 1 § i fråga om läkemedel som godkänts för försäljning gäller också för ett läkemedel som omfattas av sjukhusundantag.

De skyldigheter enligt 6 kap. 2 och 3 §§ som gäller för den som har fått ett läkemedel godkänt för försäljning gäller även för den som har tillstånd att tillverka ett läkemedel som omfattas av sjukhusundantag. Den myndighet som regeringen bestämmer får i enskilda fall besluta om undantag från dessa skyldigheter.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

98 Förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 17 § tullagen (2016:253) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
17 §	
Tullverket ska besluta om hel eller delvis befrielse från tulltillägg eller förseningsavgift om det är oskäligt att ta ut avgiften med fullt belopp. Vid bedömningen ska det särskilt beaktas om	
1. den felaktighet eller passivitet som lett till avgiften kan antas ha	
– berott på ålder, hälsa eller liknande förhållanden, eller	
– berott på en felbedömning av reglerna eller betydelsen av de faktiska förhållandena,	
2. avgiften inte står i rimlig proportion till felaktigheten eller passiviteten,	
3. en oskäligt lång tid har gått efter det att Tullverket har funnit anledning att anta att avgift ska tas ut utan att den som avgiften gäller kan lastas för dröjsmålet, eller	
4. felaktigheten eller passiviteten även har medfört att den som avgiften gäller fällts till ansvar för brott enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling eller 2 § eller blivit föremål för förverkande *av utbyte av brottslig verksamhet* enligt 36 kap. *1 b* § brottsbalken.	4. felaktigheten eller passiviteten även har medfört att den som avgiften gäller fällts till ansvar för brott enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling eller 2 § eller blivit föremål för *utvidgat* förverkande enligt 36 kap. *6* § brottsbalken.
Deklaranten får helt eller delvis befrias från förseningsavgift även när passiviteten är obetydlig.	

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

99 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:319) om skydd för geografisk information

dels att 13 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 13 § ska utgå,
dels att 14 § ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 12 § ska lyda ”Ansvar och beslag”.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §[1]	
Om någon ertappas på bar gärning när han eller hon begår brott mot 3 §, får en kustbevakningstjänsteman ta sådan egendom i beslag som *enligt 13 §* kan antas bli förverkad eller som kan antas ha betydelse för utredning om brottet. Om någon egendom har tagits i beslag, ska anmälan om detta skyndsamt göras till undersökningsledaren eller åklagaren. Den som har tagit emot en sådan anmälan ska vidta samma åtgärder som om han eller hon själv hade gjort beslaget.	Om någon ertappas på bar gärning när han eller hon begår brott mot 3 §, får en kustbevakningstjänsteman ta sådan egendom i beslag som kan antas bli förverkad *på grund av brott mot denna lag* eller som kan antas ha betydelse för utredning om brottet. Om egendom har tagits i beslag, ska anmälan om detta skyndsamt göras till undersökningsledaren eller åklagaren. Den som har tagit emot en sådan anmälan ska vidta samma åtgärder som om han eller hon själv hade gjort beslaget.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2019:47.

100 Förslag till lag om ändring i elsäkerhetslagen (2016:732)

Härigenom föreskrivs i fråga om elsäkerhetslagen (2016:732)
dels att 52 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 52 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

101 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 9 § lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	
9 §	
När en person omhändertas enligt 8 § andra stycket får utländska tjänstemän	
1. kroppsvisitera den som har omhändertagits, om det görs av säkerhetsskäl eller för att söka efter föremål som anges i 2,	
2. omhänderta föremål som kan förverkas enligt 36 kap. *3 § 2* brottsbalken eller kan antas ha betydelse för en utredning om brott eller ha avhänts någon genom brott, och	2. omhänderta föremål som kan förverkas enligt 36 kap. *12 § 1* brottsbalken eller kan antas ha betydelse för en utredning om brott eller ha avhänts någon genom brott, och
3. belägga den som har omhändertagits med handfängsel.	
Föremål som har omhändertagits enligt första stycket 2 ska så snart det är möjligt överlämnas till en svensk polisman för prövning av fråga om beslag enligt 10 § andra stycket.	

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

102 Förslag till lag om ändring i strålskyddslagen (2018:396)

Härigenom föreskrivs i fråga om strålskyddslagen (2018:396)
dels att 9 kap. 8–10 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 9 kap. 8 § ska utgå,
dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,
dels att rubriken till 9 kap. ska lyda ”Straff”.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 kap.
	2 §
Lagen är indelad i följande kapitel:	
– 1 kap. Lagens syfte och innehåll,	
– 2 kap. Lagens tillämpningsområde,	
– 3 kap. Grundläggande bestämmelser om skydd mot joniserande strålning,	
– 4 kap. Arbetstagares exponering för joniserande strålning,	
– 5 kap. Allmänhetens och miljöns exponering för joniserande strålning,	
– 6 kap. Tillstånd och anmälan i fråga om joniserande strålning,	
– 7 kap. Tekniska anordningar som kan alstra icke-joniserande strålning,	
– 8 kap. Tillsyn,	
– 9 kap. Straff *och förverkande*,	– 9 kap. Straff,
– 10 kap. Tystnadsplikt, överklagande och avgifter.	

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

103 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:558) om företagshemligheter

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2018:558) om företagshemligheter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
20 §	
Ett beslut enligt 17 § ska inte meddelas om ett förverkande eller någon annan åtgärd som *är ägnad att förebygga* missbruk ska beslutas enligt 36 kap. brottsbalken.	Ett beslut enligt 17 § ska inte meddelas om ett förverkande eller någon annan åtgärd som *kan förhindra* missbruk ska beslutas enligt 36 kap. brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

104 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:649) om förbud mot innehav av berusningsmedel m.m. vid hem för vård eller boende

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2018:649) om förbud mot innehav av berusningsmedel m.m. vid hem för vård eller boende ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 §
Om egendom som har omhändertagits enligt 3 § kan antas bli förverkad enligt 36 kap. *3 §* brottsbalken, 6 § narkotikastrafflagen (1968:64), *5 § lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål*, *5 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,* 9 kap. 5 § vapenlagen (1996:67) *eller 5 § lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor*, ska den som förestår verksamheten vid hemmet skyndsamt anmäla omhändertagandet till Polismyndigheten. *Beslutet att omhänderta egendomen* får bestå tills frågan om *huruvida* egendomen ska tas i beslag har prövats.	Om egendom som har omhändertagits enligt 3 § kan antas bli förverkad enligt 36 kap. *9, 10 eller 12 §* brottsbalken, 6 § narkotikastrafflagen (1968:64) *eller* 9 kap. 5 § vapenlagen (1996:67), ska den som förestår verksamheten vid hemmet skyndsamt anmäla omhändertagandet till Polismyndigheten. *Omhändertagandet* får bestå tills frågan om egendomen ska tas i beslag har prövats.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

105 Förslag till lag om ändring i spellagen (2018:1138)

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 9 § och rubriken närmast före 19 kap. 9 § spellagen (2018:1138) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
19 kap.	
Förverkande	***Särskilda bestämmelser om förverkande***
9 §	
Insatser som tagits emot vid brott enligt denna lag ska *förklaras förverkade*. Även *annat utbyte av* sådant brott ska *förklaras förverkat*. Detsamma gäller utrustning, handlingar och annan egendom som har varit föremål för ett sådant brott. Om en spelautomat förverkas ska även dess innehåll *förklaras förverkat*. Förverkande får inte ske om det är uppenbart oskäligt.	Insatser som tagits emot vid *ett* brott enligt denna lag ska *förverkas*. Även *andra vinster från ett* sådant brott ska *förverkas*. Detsamma gäller utrustning, handlingar och annan egendom som har varit föremål för ett sådant brott. Om en spelautomat förverkas ska även dess innehåll *förverkas*. Förverkande får inte ske om det är uppenbart oskäligt.
Utrustning, handlingar och annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får *förklaras förverkade*, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid sådana brott, om brottet har fullbordats.	Utrustning, handlingar och annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får *förverkas*, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid sådana brott, om brottet har fullbordats.
Förverkande kan, utöver vad som framgår av 36 kap. *5 §* brottsbalken, ske *hos* den som yrkesmässigt tillhandahållit egendomen. I stället för egendomen *kan* dess värde *förklaras förverkat*.	Förverkande kan, utöver vad som framgår av 36 kap. brottsbalken, ske *från* den som yrkesmässigt tillhandahållit egendomen. I stället för egendomen *får* dess värde *förverkas*.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

106 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2018:1653) om företagsnamn
dels att 5 kap. 2 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 5 kap. 2 § ska utgå,
dels att 5 kap. 8 och 11 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
8 §	
Om ett företagsnamnsintrång avser ett företagsnamn som är skyddat enbart på grund av registrering,	
1. ska det inte dömas till ansvar enligt 1 § för det intrång som har gjorts före registreringsdagen,	
2. får förverkande enligt *2 §* inte avse det intrång som har gjorts före registreringsdagen, och	2. får förverkande *av egendom* enligt *36 kap. brottsbalken* inte avse det intrång som har gjorts före registreringsdagen, och
3. ska ersättning enligt 7 § betalas för det intrång som har skett före registreringsdagen endast om intrånget har gjorts uppsåtligen.	
11 §	
Ett beslut om åtgärd enligt 10 § första stycket får inte innebära att den som har lidit företagsnamnsintrång ska betala ersättning till den som åtgärden riktas mot.	
Åtgärderna ska bekostas av svaranden om det inte finns särskilda skäl mot detta.	
Ett beslut enligt 10 § ska inte meddelas, om förverkande eller någon åtgärd *till förebyggande av* missbruk ska beslutas enligt *2 § eller enligt* brottsbalken.	Ett beslut enligt 10 § ska inte meddelas, om förverkande *av egendom* eller någon åtgärd *som kan förhindra* missbruk ska beslutas enligt *36 kap.* brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

107 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter

dels att 10 kap. 7 § ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 10 kap. ska lyda ”Straffbestämmelser”.

Lydelse enligt rskr. 2023/24:150	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
2 §	
Denna lag innehåller bestämmelser om tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, örtprodukter för rökning och om användningen av andra produkter som till användningssättet motsvarar rökning men som inte innehåller tobak.	
I lagen finns bestämmelser om	
– produktkrav och rapporteringsskyldighet (2 kap.),	
– märkning och förpackning (3 kap.),	
– marknadsföring av tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare (4 kap.),	
– handel (5 kap.),	
– rökfria miljöer (6 kap.),	
– tillsyn (7 kap.),	
– avgifter (8 kap.),	
– överklagande (9 kap.),	
– *straffbestämmelser och förverkande* (10 kap.), och	– *straff* (10 kap.), och
– bemyndiganden (11 kap.).	

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

108 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 37 och 38 §§ och rubriken närmast före 16 kap. 37 § lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
16 kap.	
Uppgiftsskyldighet *i samband med utredningar om brott*	**Uppgiftsskyldighet**
37 §[1]	
Ett företag som vid fullgörandet av skyldigheter enligt detta kapitel får sådan kunskap som avses i 36 §, är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Ett företag som vid fullgörandet av skyldigheter enligt detta kapitel får sådan kunskap som avses i 36 §, är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
38 §	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 37 § får besluta att företaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 37 §	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 37 § får besluta att företaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 37 §

[1] Senaste lydelse 2020:402.

eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.	eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande,* ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.
Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.	Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

109 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:272) om konto- och värdefackssystem

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2020:272) om konto- och värdefackssystem ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §[1]	
Följande myndigheter har rätt att ta del av uppgifter genom konto- och värdefackssystemet:	
1. Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, en åklagarmyndighet, Tullverket, Kustbevakningen och Skatteverket, om uppgifterna behövs i en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål eller för att besvara en begäran från Europol,	
	2. *Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, en åklagarmyndighet och Skatteverket, om uppgifterna behövs i en utredning om självständigt förverkande*,
2. Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket och Skatteverket, om uppgifterna behövs i verksamhet för att förebygga, förhindra eller upptäcka sådan brottslighet som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 av den 11 maj 2016 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF,	*3.* Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket och Skatteverket, om uppgifterna behövs i verksamhet för att förebygga, förhindra eller upptäcka sådan brottslighet som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 av den 11 maj 2016 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF,
3. en åklagarmyndighet, om uppgifterna behövs i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder,	*4.* en åklagarmyndighet, om uppgifterna behövs i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder,
4. Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten, om uppgifterna behövs i deras verksamhet som kontor för återvinning av tillgångar enligt rådets beslut 2007/845/RIF	*5.* Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten, om uppgifterna behövs i deras verksamhet som kontor för återvinning av tillgångar enligt rådets beslut 2007/845/RIF

[1] Senaste lydelse 2022:618.

av den 6 december 2007 om samarbete mellan medlemsstaternas kontor för återvinning av tillgångar när det gäller att spåra och identifiera vinning eller annan egendom som härrör från brott.

av den 6 december 2007 om samarbete mellan medlemsstaternas kontor för återvinning av tillgångar när det gäller att spåra och identifiera vinning eller annan egendom som härrör från brott.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

110 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 och 3 §§ lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	
2 §	
En åklagare får besluta om beslag av ett föremål trots att det inte är tillgängligt vid beslutet, om föremålet	
1. skäligen kan antas *vara* förverkat på grund av brott, och	1. skäligen kan antas *bli* förverkat på grund av brott, och
2. kan antas komma att påträffas i en annan medlemsstat som är bunden av EU-förordningen.	
Det som sägs om föremål i första stycket gäller också om skriftlig handling. I fråga om beslag av sådan egendom som avses i 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken gäller även de förutsättningar som anges i de paragraferna.	
3 §[1]	
En åklagare får besluta om beslag av egendom i form av pengar, fordran eller någon annan rättighet *som skäligen kan antas vara föremål för finansiering av terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet enligt 6 § terroristbrottslagen (2022:666) eller försök till sådant brott eller för brott enligt lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott*, eller av ett motsvarande värde (penningbeslag), trots att egendomen i fråga inte är tillgänglig vid beslutet, om egendomen	En åklagare får besluta om beslag av egendom i form av pengar, fordran eller någon annan rättighet, eller av ett motsvarande värde (penningbeslag), trots att egendomen i fråga inte är tillgänglig vid beslutet, om egendomen
1. skäligen kan antas *vara* förverkad på grund av brott, och	1. skäligen kan antas *bli* förverkad på grund av brott, och
2. kan antas komma att påträffas i en annan medlemsstat som är bunden av EU-förordningen.	

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse 2022:692.

111 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:600) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om medicintekniska produkter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2021:600) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om medicintekniska produkter[1]

dels att 5 kap. 4 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 5 kap. 4 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 2021:602.

112 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 7 och 8 §§ lagen (2021:899) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
7 §	
En leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster är skyldig att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	En leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster är skyldig att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
8 §	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 7 § får besluta att leverantören av gräsrotsfinansieringstjänster samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 7 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 7 § får besluta att leverantören av gräsrotsfinansieringstjänster samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 7 § eller att det pågår en förundersökning*, en utredning om självständigt förverkande*, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.	Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

113 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:155) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2022:155) om tobaksskatt
dels att 2 kap. 22 § ska upphöra att gälla,
dels att 1 kap. 3 § och 2 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
3 §	
Genom denna lag genomförs rådets direktiv 2011/64/EU av den 21 juni 2011 om strukturen och skattesatserna för punktskatten på tobaksvaror.	
Vidare genomförs rådets direktiv (EU) 2020/262 av den 19 december 2019 om allmänna regler för punktskatt såvitt avser de EU-harmoniserade tobaksvarorna. De EU-harmoniserade tobaksvarorna omfattas av bestämmelserna i 2 kap. 2–8 och 11–*22* §§, 3–9 kap., 11 kap. 1, 2, 6 och 7 §§, 12 kap. 2–5 och 7–10 §§ och 13 kap. Vad som avses med EU-harmoniserad tobaksvara framgår av 5 §.	Vidare genomförs rådets direktiv (EU) 2020/262 av den 19 december 2019 om allmänna regler för punktskatt såvitt avser de EU-harmoniserade tobaksvarorna. De EU-harmoniserade tobaksvarorna omfattas av bestämmelserna i 2 kap. 2–8 och 11–*21* §§, 3–9 kap., 11 kap. 1, 2, 6 och 7 §§, 12 kap. 2–5 och 7–10 §§ och 13 kap. Vad som avses med EU-harmoniserad tobaksvara framgår av 5 §.
Snus, tuggtobak och övrig tobak omfattas av bestämmelserna i 2 kap. 9–11 §§, 10 kap., 11 kap. 3–7 §§, 12 kap. 6–10 §§ och 13 kap. 2, 3 och 10 §§.	
2 kap.	
1 §	
I detta kapitel finns bestämmelser om – skatt på cigaretter (2–4 §§), – skatt på cigarrer och cigariller (5 §), – skatt på röktobak (6 §), – produkter som helt eller delvis består av andra ämnen än tobak (7 och 8 §§), – skatt på snus och tuggtobak (9 §), – skatt på övrig tobak (10 §), – skatteomräkning (11 §), – undantag från skatteplikt (12–18 §§), och	
– kontrollmärkning och andra regler om försäljning av cigaretter (19–*22* §§).	– kontrollmärkning och andra regler om försäljning av cigaretter (19–*21* §§).

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

114 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 3 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation ska upphöra att gälla vid utgången av den 7 november 2024.

115 Förslag till lag om ändring i terroristbrottslagen (2022:666)

Härigenom föreskrivs i fråga om terroristbrottslagen (2022:666)
dels att 14–16 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 15 § ska utgå,
dels att 13 § och rubriken närmast före 13 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Förverkande	***Särskilda bestämmelser om förverkande***
	13 §[1]
Om det inte är uppenbart oskäligt, ska följande egendom förklaras förverkad: *1. pengar eller annan egendom som har varit föremål för brott som avses i 6 § eller försök till sådant brott,* *2. utbyte av brott enligt denna lag, och* *3. vad någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott enligt denna lag, om mottagandet utgör brott enligt lagen.* *I stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat.*	
I 36 kap. 5 § brottsbalken finns bestämmelser om hos vem förverkande får ske. Förverkande *enligt första stycket 1* får *dock* ske hos gärningsmannen eller hos den som har medverkat till brottet, även om egendomen *vid brottet tillhörde* någon annan.	Förverkande *av pengar eller annan egendom som har varit föremål för brott som avses i 6 § eller försök till sådant brott* får ske hos gärningsmannen eller hos den som har medverkat till brottet, även om egendomen *tillhör* någon annan.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

[1] Ändringen innebär bl.a. att första och andra styckena tas bort.

116 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter

dels att 47 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 43 § ska lyda ”Straffbestämmelser”.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

117 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 och 7 §§ lagen (2022:1746) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
6 §	
Ett PEPP-sparinstitut, en PEPP-distributör och ett förvaringsinstitut som avses i 5 § är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*	Ett PEPP-sparinstitut, en PEPP-distributör och ett förvaringsinstitut som avses i 5 § är skyldiga att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren.* *Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål och i elektronisk form.*
7 §	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 6 § får besluta att PEPP-sparinstitutet, PEPP-distributören eller förvaringsinstitutet samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 6 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verk-	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 6 § får besluta att PEPP-sparinstitutet, PEPP-distributören eller förvaringsinstitutet samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 6 § eller att det pågår en förundersökning, *en utredning om självständigt förverkande*, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål

ställighet av en europeisk utredningsorder.	eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.
Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.	Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

118 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:677) om frysning av tillgångar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2023:677) om frysning av tillgångar

dels att 20 och 21 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 20 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

119 Förslag till lag om ändring i lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 och 5 §§ lagen (2024:000) om clearing och avveckling av betalningar ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2024:114	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
4 §	
Ett clearingbolag ska utan dröjsmål lämna uppgifter i elektronisk form om enskildas förhållanden till bolaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren *eller om det begärs av åklagare* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.	Ett clearingbolag ska utan dröjsmål lämna uppgifter i elektronisk form om enskildas förhållanden till bolaget om det *1.* under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren, *2. under en utredning om självständigt förverkande begärs av åklagaren,* *3.* i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål *begärs av åklagaren* på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller *4.* i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder *begärs av åklagaren*.
5 §	
Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 4 § får besluta att clearingbolaget eller den som är eller har varit knuten till bolaget inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 4 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.	Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 4 § får besluta att clearingbolaget eller den som är eller har varit knuten till bolaget inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 4 § eller att det pågår en förundersökning*, en utredning om självständigt förverkande*, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder. Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott *eller självständigt förverkande* inte ska äventyras eller för att uppfylla en

internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

120 Förslag till lag om ändring i tullbefogenhetslagen (2024:000)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 10 §, 9 kap. 2 § och rubriken närmast före 8 kap. 10 § tullbefogenhetslagen (2024:000) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2023/24:132	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
Beslag	*Beslag och penningbeslag*
10 §	
En tulltjänsteman har samma rätt som en polisman att enligt 27 kap. 4 § rättegångsbalken ta egendom i beslag.	En tulltjänsteman har samma rätt som en polisman att enligt 27 kap. 4 § rättegångsbalken ta egendom i beslag *eller penningbeslag*.
En tulltjänsteman får även i andra fall än de som anges i 27 kap. 4 § rättegångsbalken ta egendom i beslag, om den skäligen kan antas bli förverkad på grund av brott eller ha betydelse för en utredning om ett sådant brott.	En tulltjänsteman får även i andra fall än de som anges i 27 kap. 4 § rättegångsbalken ta egendom i beslag *eller penningbeslag*, om den skäligen kan antas bli förverkad på grund av brott eller ha betydelse för en utredning om ett sådant brott.
Om ett beslag verkställs av någon annan än undersökningsledaren eller åklagaren och denne inte har beslutat om beslaget, ska anmälan skyndsamt göras till denne, varvid han eller hon omedelbart ska pröva om beslaget ska bestå.	Om ett beslag *eller penningbeslag* verkställs av någon annan än undersökningsledaren eller åklagaren och denne inte har beslutat om beslaget *eller penningbeslaget*, ska anmälan skyndsamt göras till denne, varvid han eller hon omedelbart ska pröva om beslaget ska bestå.
9 kap.	
2 §	
En tullåklagare får fatta beslut enligt *3 § fjärde stycket lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m.* om värdet av det som ska förverkas uppgår till mindre än hälften av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde då beslaget verkställdes eller om egendomen saknar saluvärde, om det är uppenbart att förutsättningarna för ett förverkande är uppfyllda.	En tullåklagare får fatta beslut enligt *3 kap. 4 § lagen (2024:000) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot* om värdet av det som ska förverkas uppgår till mindre än hälften av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde då beslaget verkställdes eller om egendomen saknar saluvärde, om det är uppenbart att förutsättningarna för ett förverkande är uppfyllda.

Tullåklagarens beslut i fråga om förverkande ska vara skriftligt. Den som drabbats av beslaget får inom en månad från det att han eller hon fick del av förverkandebeslutet anmäla missnöje mot det hos Tullverket. Anmäls missnöje, ska beslutet om förverkande inte längre gälla. Om Tullverket anser att talan om förverkande bör föras, ska ärendet snarast överlämnas till allmän åklagare.

Denna lag träder i kraft den 8 november 2024.

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2024